

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Πιστεύουμε ότι η μελέτη και η γνώση της αρχαίας ελληνικής γλώσσας αποτελεί την ασφαλή βάση για την εκμάθηση και την ορθή χρήση της νεοελληνικής. Φρονούμε, επίσης, ότι η σπουδή του αρχαίου ελληνικού λόγου δίνει τη δυνατότητα στον Έλληνα μελετητή να ταξιδέψει στους ατελεύτητους ωκεανούς των λέξεών του, να θαυμάσει τις πολυποίκιλες και λεπτότατες σημασιολογικές αποχρώσεις του και, κυρίως, να αποκτήσει συνείδηση της ιστορικής συνέχειας της φυλής μας.

Με βάση αυτά τα δεδομένα αποτολμήσαμε τη συγγραφή του παρόντος έργου σε καιρούς μεγάλης πνευματικής ξηρασίας, σε καιρούς έντονα χρησιμοθηρικούς. Κύριο μέλημά μας ήταν η συγκρότηση ενός οργάνου ικανού να αναλύσει, να εξηγήσει, να δια φωτίσει και να διδάξει. Για να πετύχουμε αυτό, ανατρέξαμε σε χιλιάδες σελίδες κειμένων και λημμάτων, μελετήσαμε νυχθημερόν λεξικά και πηγές, διασταυρώσαμε ετυμολογίες και επιχειρήσαμε, σχεδόν παντού, σημασιολογική απόδοση του αρχαίου λόγου.

Ο προσεκτικός μελετητής του έργου μας θα διαπιστώσει τις ομοιότητες και τις διαφορές του παρόντος λεξικού με άλλα ομοειδή. Θα εντοπίσει τις καινοτομίες του *Λεξικού της Αρχαίας Ελληνικής* τόσο στη γενική σύλληψη και δομή του όλου έργου όσο και στη θεώρηση του κάθε λήμματος.

Μ. Π. Πελέκης

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Α: ΛΕΞΕΙΣ

αιολ.:	αιολικός, -ή, -ό	κατηγ.:	κατηγορούμενο
αιτ.:	αιτιατική	κλητ.:	κλητική
αμτβ.:	αμετάβατο	κ.λπ.:	και λοιπά
αντικ.:	αντικείμενο	λ.:	λέξη, λήμμα
αντων.:	αντωνυμία, αντωνυμικός, -ή, -ό	λατ.:	λατινικά
αποθ.:	αποθετικό	λιθ.:	λιθουανικό
απολ.:	απολύτως	μτβ.:	μεταβατικό
απρμφ.:	απαρέμφατο	μτγν.:	μεταγενέστερο
αραμ.:	αραμαϊκό	μτφ.:	μεταφορικά
αριθμ.:	αριθμός	μτχ.:	μετοχή
αρσ.:	αρσενικό	νεότ.:	νεότερος, -η, -ο
αρχ.:	αρχαίος, -α, -ο	ονομ.:	ονομαστική
ασυναίρ.:	ασυναίρετος, -η, -ο	ουδ.:	ουδέτερο
αττ.:	αττικός, -ή, -ό	ουσ.:	ουσιαστικό
βλ.:	βλέπε	παθητ.:	παθητικός, -ή, -ό
γεν.:	γενική	παροιμ. φρ.:	παροιμιακή φράση
δηλ.:	δηλαδή	παροξ.:	παροξύτονο
διάθ.:	διάθεση	πληθ.:	πληθυντικός
δοτ.:	δοτική	π.μ.:	προ μεσημβρίας
δυϊκ.:	δυϊκός	ποιητ.:	ποιητικός, -ή, -ό
δωρ.:	δωρικός, -ή, -ό	ποσοτ.:	ποσοτικός, -ή, -ό
εγκλ.:	εγκλιτικό	πρβλ.:	παράβαλε
εμπρόθ.:	εμπρόθετος	πρόθ.:	πρόθεση
εν.:	ενικός	προληπτ.:	προληπτικό
ενεργ.:	ενεργητικός, -ή, -ό	πρόσ.:	πρόσωπο
επίθ.:	επίθετο	προσδ.:	προσδιορισμός
επικ.:	επικός, -ή, -ό	πρότ.:	πρόταση
επίρρ.:	επίρρημα	π.χ.:	παραδείγματος χάριν
επιφών.:	επιφώνημα	ρ.:	ρήμα
ετυμ.:	ετυμολογία	σ.:	σελίδα
ευκτ.:	ευκτική	σανσκρ.:	σανσκριτική, αρχαία ινδική γλώσσα
ευφημ.:	ευφημισμός	σκοτ.:	σκοτεινή ετυμολογία
ευφον.:	ευφωνικό	στερ.:	στερητικό
εφет.:	εφετικό	σύνδ.:	σύνδεσμος
ηχοπ.:	ηχοποίητος, -η, -ο	συνηρ.:	συνηρημένος, -η, -ο
θαμ.:	θαμιστικό	σύνθ.:	σύνθετος, -η, -ο
θηλ.:	θηλυκό	σύστ.:	σύστοιχος, -η, -ο
ιων.:	ιωνικός, -ή, -ό	υποκ.:	υποκείμενο
κ.ά.:	και άλλα	χεττιτ.:	χεττιτικός, -ή, -ό

B: ΣΗΜΕΙΑ

- < Δηλώνει ότι η λέξη που βρίσκεται αριστερά του παράγεται από τη λέξη που βρίσκεται δεξιά του.
- > Δηλώνει ότι η λέξη που βρίσκεται δεξιά του παράγεται από τη λέξη που βρίσκεται αριστερά του.
- Δηλώνει ότι ο τύπος συναντάται σύνθετος.

Γ: ΠΡΟΣΩΔΙΑ

ᾱ, ῑ, ῡ (μακρόχρονα α, ι, υ).

ἄ, ῖ, ὄ (βραχύχρονα α, ι, υ).

A

ἀάατος, -ος, -ον (επίθ.): απαράβατος, απαραιβίαστος, επικίνδυνος, δύσκολος, ανίκητος, ακαταμάχητος.

ἀάατον Στυγός ὕδωρ: απαραιβίαστο νερό της Στύγας.
κάρτος ἀάατον: δύναμη ακαταμάχητη, δύναμη ανίκητη.

Ετυμ.: α- (στερ.) + ἄφατος < ἄτη < ἀάω (= βλάπτω, προκαλώ πνευματική σύγχυση).

ἄατος, -ος, -ον (συννηρ. ἄτος) (επίθ.): ἀκόρεστος, ἀχόρταγος, βλαβερός.

ἄατος πολέμοιο: ἀχόρταγος στη μάχη.
ἄατος ὕβρις: βλαβερή καύχηση.

Ετυμ.: α- (στερ.) + ἄω (= χορταίνω).

ἀβασάνιστος, -ος, -ον (επίθ.): ανεξέταστος, αδοκίμαστος, ατιμώρητος.

Επίρρ.: ἀβασανίστως (= ανεξέταστα, χωρίς δοκιμασία).

Ετυμ.: α- (στερ.) + βασανίζω < βάσανος (= η δοκιμασία, η ανάκριση).

ἀβίωτος, -ος, -ον (επίθ.): ἀφόρητος, ἀνυπόφορος, ἀβάσταχτος.

ἀβιώτὸν ἐστὶ τι: η ζωή είναι ἀνυπόφορη σε κάποιον.
ἀβιώτων ζῆν: είναι αδύνατο να ζει κανείς.
βίος ἀβίωτος: ἀφόρητη ζωή, ἀνυπόφορη ζωή.

Ετυμ.: α- (στερ.) + βιωτός < βίωω -ω (= ζω).

ἄβροτος, -ος (-η), -ον (επίθ.): ἀθάνατος, ἱερός, θεῖος, ο χωρίς ἀνθρώπου, ἔρημος.

ἄβροτα ἔπη: ἱεροὶ ὕμνοι.

ἄβροτος ἔρημία: ἐρημία χωρίς ἀνθρώπους.

Ετυμ.: α- (στερ.) + βροτός (= θνητός) < βιβρώσκω (= τρώω).

ἀγαθός, -ή, -όν (επίθ.): (για πρόσωπα) ευγενής, γενναῖος, καλός, ἐνάρετος, τίμιος // (για πράγμα-

τα) χρήσιμος, ωφέλιμος // (για ζώα) τέλειος στο είδος του.

Παραθετικά: ἄμεινών-ἄριστος (για πνευματική υπεροχή) // βελτίων - βέλτιστος (για ηθική υπεροχή) // κρείττων - κράτιστος (για σωματική υπεροχή) // λῶων - λῶστος (για υλική προτίμηση).

ἀγαθὰ πάσχω: ευεργετούμαι.

ἀγαθὰ ποιῶ: ευεργετώ.

ἄμεινον ἀκούω: ἐπαινούμαι.

ἄμεινον λέγω: ἐπαινώ.

ἄμεινον φέρομαι: θεωρούμαι καλύτερος, πάω καλύτερα.

βέλτιον πράττω: ευτυχώ.

θαυμάσιον ἀγαθόν: ἀξιοθαύμαστο προτέρημα.

κρείττων λόγος: το δίκαιο.

κρείττων χρημάτων: υπεράνω χρημάτων, ἀδωροδόκητος.

τὰ ἄριστα: τα ἀριστεία.

τὰ ἀγαθὰ (ως ουσ.): τα υπάρχοντα, οι ευεργεσίες, οι υλικοί ή πνευματικοί θησαυροί, τα προτερήματα, τα παραδείγματα.

τὰ κρείσσονα: τα πλεονεκτήματα.

τὸ ἀγαθόν (ως ουσ.): το προτέρημα, το πλεονέκτημα, το προσόν, το συμφέρον, η ωφέλεια.

τύχη ἀγαθή: με το καλό.

ὃ βέλτιστε: φίλε μου, ἀδελφέ μου.

ὃ ἴγαθέ: καλέ μου φίλε.

Ετυμ.: ἀβέβαιη, πιθανόν α- (αθροιστικό) + ἰνδοευρωπαϊκή ρίζα *ghadh-* (= κρατώ γερά), ἀπό όπου ἀκαθ-ός > ἄ-γαθ-ός (μετατροπή του -κ- σε -γ-, ἴσως ὑπὸ την ἐπίδραση του ἀγα- > ἄγαν).

ἀγάλλω (ρ.): δοξάζω, τιμῶ, στολίζω, κοσμῶ // **ἀγάλλομαι** (μέσο ως παθητ.): χαίρομαι, καυχιέμαι, περηφανεύομαι.

ἀγάλλω γαμηλίους εὐνάς: στολίζω το νυφικό κρεβάτι.

Ετυμ.: πιθανόν ἀγα-, ἄγαν ή ἀγλαός (= λαμπρός, ζακουστός).

ἄγαλμα (-ατος), τὸ (ουσ.): καθετί που προκαλεῖ χαρά, αγαλλίαση, τιμή, δόξα // δῶρο για τους θεούς, καύχημα, κόσμημα, ανάθημα, ομοίωμα θεοῦ ἢ ἀνθρώπου.

Ετυμ.: ἀγάλλω.

ἄγαμαι (ρ.): θαυμάζω, επαινῶ, επιδοκιμάζω, παραξενεύομαι, χαίρομαι // ζηλεύω, φθονῶ, ἀγανακτῶ, οργίζομαι.

ἄγαμαί τινα: θαυμάζω κάποιον.

ἄγαμαί τινι: ζηλεύω κάποιον.

Επίρρ.: ἀγαμένως (= με θαυμασμό).

Ετυμ.: ἄγαν.

ἄγαν (επίρρ.): πολύ, πάρα πολύ, υπερβολικά.

ἄγαν πανσυδί: εντελώς, ολοκληρωτικά.

μηδὲν ἄγαν (ποίει): τα πάντα με μέτρο, τίποτε υπερβολικό.

Ετυμ.: ρίζα ἀγα- (αιτ. του ἄγα / ἄγη [= έντονη επιθυμία, θαυμασμός]).

ἀγανακτέω -ῶ (ρ.): ἀγανακτῶ, ἐξάπτομαι, δυσανασχετῶ, οργίζομαι, λυπούμαι, θυμῶνω.

Ετυμ.: ἀβέβαιη, πιθανόν ἄγαν + φέρω (ἀόριστος β' ἤνεγκον).

ἀγαπάω -ῶ (ρ.): υποδέχομαι με αγάπη, περιποιούμαι, χαιρετῶ, ευχαριστιέμαι, αρκούμεαι σε κάτι, συνηθίζω.

ἀγαπῶ τινα (τι): αγαπῶ κάποιον (κάτι).

ἀγαπῶ τινι: αρκούμεαι σε κάτι.

Ετυμ.: πιθανόν ρίζα ἀγα- (< επίρρ. ἄγαν) + ρίζα -πα (< ρ. πάομαι [= κατέχω, έχω ως κτήμα μου]).

ἀγαπητός, -ή, -όν (επίθ.): αγαπητός, προσφιλής, αξιολάπητος, πράγμα για το οποίο πρέπει να είναι κανείς ευχαριστημένος.

ἀγαπητόν ἐστι: είναι αρκετό, είναι ικανοποιητικό.

ἀγαπητόν (ἐστι) εἶ: είναι αρκετό που...

Επίρρ.: ἀγαπητῶς (= πρόθυμα, με χαρά, με ευχαρίστηση αρκετά, μόλις, μόλις και μετά βίας, ακριβῶς, με κόπο).

ἀγαπητῶς ἔχω: αρκούμεαι, εἶμαι ευχαριστημένος, μου είναι αρκετό τόσο όσο μπορεί να ευχαριστήσει κάποιον, εἶμαι ικανοποιημένος.

Ετυμ.: ἀγαπάω -ῶ.

ἀγγέλλω (ρ.): φέρνω είδηση, αναγγέλλω, γνωστοποιῶ, διηγούμαι // ἀγγέλλομαι (μέσο): αναγ-

γέλλω για τον εαυτό μου // ἀγγέλλομαι (παθητ.): αναγγέλλεται για κάποιον.

ἀγγέλλεται: υπάρχει είδηση.

ἀγγέλλω πόλεμον: κηρύσσω πόλεμο.

τὰ ἠγγελέμενα: οι είδησεις.

Ετυμ.: ἄγγελος.

ἄγγελος (-ου), ὁ (ουσ.): αγγελιαφόρος, απεσταλμένος.

Ετυμ.: πιθανόν ἄγαρος.

ἀγείρω (ρ.): συγκεντρῶνω, συναθροίζω, συγκαλῶ, συλλέγω.

ἀγείρω βίοντον: συγκεντρῶνω περιουσία, πλουτίζω.

ἀγείρω μάχην: μάχομαι.

ἀγείρω πόλεμον: πολεμῶ.

ἀγείρω στρατείαν: εκστρατεύω.

Ετυμ.: α- (αθροιστικό) + ρίζα γερ- + πρόσφυμα -j- + κατάληξη -ω > ἄ-γέρ-j-ω > ἄ-γέρ-ρω (με αφομοίωση του -j- προς το -ρ-) > ἄ-γείρ-ω (με απλοποίηση των δύο -ρ- σε ένα και αντέκταση της προηγούμενης συλλαβῆς -ε- σε -ει-) > ἀγείρω.

ἀγήρωσ, -ως, -ων (επίθ.): ἀγέραστος, αὐτός που δεν παρακμάζει, αιώνιος, αμάραντος.

ἀγήρωσ ἔπαινος: αιώνιος ἔπαινος.

ἀγήρωσ στέφανος: αμάραντο στεφάνι.

Ετυμ.: α- (στερ.) + γήρας.

ἀγνοέω -ῶ (ρ.): δε γνωρίζω, αγνοῶ, δε κατανοῶ, λησμονῶ // ἀγνοοῦμαι (παθητ.): εἶμαι ἀγνωστος, δε λαμβάνομαι υπόψη, διαφεύγω την προσοχή, δε γίνομαι αντιληπτός, κάνω λάθος.

ἀγνοῶν (τροπική μτχ. ως επίρρ.): κατά λάθος.

οὐκ ἠγνόησε: δεν κατάλαβε καλά.

τὰ ἠγνοημένα: τα ἀγνωστα μέρη, τα σφάλματα.

Επίρρ.: ἀγνοοῦντως (= ἀπό ἀγνοια, ἀπό ἀμάθεια).

Ετυμ.: α- (στερ.) + ρίζα -γνο- (ἀπό όπου και το ρ. γι-γνώ-σκω).

ἀγνοια (-ας), ἡ (ουσ.): ἀμάθεια, ἀγνοια, σφάλμα.

Ετυμ.: ἀγνοῶ < α- (στερ.) + ρίζα -γνο-.

ἀγνός, -ή, -όν (επίθ.): ιερός, ἅγιος, καθαρός // (+ γεν.) αθῶς, καθαρός ἀπό κάτι.

Ετυμ.: ἅγιος.

ἀγνυμι (ρ.): συντριβῶ, κομματιάζω, θραύω, σπά-

ζω // (για ήχους) σκορπίζω γύρω // (για ποτάμια) ρέω με τεθλασμένη γραμμή.

Ετυμ.: ρίζα *αγ-* + πρόσφυμα *-νυ-* + κατάληξη *-μι*.

ἀγνωμοσύνη (-ης), ἥ (ουσ.): αμάθεια, αναισθησία, απερισκεψία, υπεροψία, περηφάνια, αδικία, σκληρότητα, εμπάθεια, δυσμένεια.

ἀγνωμοσύνη: παρανοήσεις.

ἀγνωμοσύνη χρωμαί: είμαι αμαθής, είμαι αλόγιστος, είμαι υπερόπτης, είμαι άδικος.

Ετυμ.: *ἀγνώμων* < *α-* (στερ.) + *γνώμη*.

ἀγνώμων (-ονος), -ων, -ον (επίθ.): ανόητος, ασύνετος, παράλογος, αναισθητος, απερίσκεπτος, ισχυρογνώμων, σκληρός, άδικος.

Επίρρ.: *ἀγνομώνως* (= ασύνετα, αλόγιστα).

ἀγνομώνως έχω: είμαι αναισθητος, φέρομαι αλόγιστα.

Ετυμ.: *α-* (στερ.) + *γνώμη*.

ἀγνώως (-ῶτος), ὅ, ἥ (επίθ.): άγνωστος, σκοτεινός, ασήμαντος // (με ενεργ. σημασία) ανίδεος, άγνωνών.

ἀγνώως είμί τι: αγνοούμαι από κάποιον.

ἀγνώως είμί τινος: αγνώω κάποιον ή κάτι.

Ετυμ.: *α-* (στερ.) + ρίζα *-γνω-* του ρ. *γι-γνώ-σκα*.

ἀγορά (-ᾶς), ἥ (ουσ.): συγκέντρωση, χώρος συνάθροισης, συγκεντρωμένο πλήθος, αγοράρευση, εκκλησία του δήμου, τρόφιμα και εμπορεύματα.

ἀγοράν καλῶ: συγκαλῶ συνέλευση.

ἀγοράν λύω: διαλύω συνέλευση.

ἀγοράν παρέχω: παρέχω τρόφιμα προς αγορά.

ζῶ ἀπό τῆς ἀγορᾶς: ζω από την αγορά τροφίμων.

πλήθουσα ἀγορά: η ώρα που είναι γεμάτη η αγορά (10 π.μ. μέχρι 12 το μεσημέρι).

Ετυμ.: *ἀγείρω* (= συγκεντρώνω).

ἀγορεύω (ρ.): αγορεύω σε συνέλευση, εκφωνῶ λόγο, εκφέρω γνώμη, αναφέρω, μιλά, διακηρύσσω // **ἀγορεύομαι** (παθητ.): εκφωνούμαι δημοσίως (για λόγους).

ἀγορεύω παραβλήδην: μιλά πλαγίως, μιλά υπαινικτικά ή ειρωνικά, μιλά μοχθηρά.

ἀγορεύω τὴν δίκην: απολογούμαι.

κακῶς ἀγορεύω τινά: κακολογῶ κάποιον, βρίζω κάποιον, κατηγορῶ κάποιον.

καλῶς ἀγορεύω τινά: επαινῶ κάποιον.

ὁ νόμος ἀγορεύει: ο νόμος ορίζει, ο νόμος διακηρύσσει.

Ετυμ.: *ἀγορά*.

ἄγος (-εος, -ους), τὸ (ἄγος) (ουσ.): (με κακή σημασία) αντικείμενο θρησκευτικού φόβου ή ευλάβειας, κατάρα, ενοχή, μίαισμα, καταραμένο πρόσωπο ή πράγμα, εξάγνιση, εξιλέωση // (με καλή σημασία) σεβασμός, ευλάβεια.

τὸ ἄγος ἐλαύνω: διώχνω το μίαισμα.

Ετυμ.: ρίζα *αγ-* (= θυσιάζω, λατρεύω).

ἄγχι (επίρρ.): κοντά, πλησίον.

Παραθετικά: (συγκριτικός) *ἄγγιον, ἄσσον* // (υπερθετικός) *ἄγγιστα, ἄγγοτάτω*.

ἄγγιστά τινος: πολύ κοντά σε κάποιον ή σε κάτι.

Ετυμ.: ρίζα *αγγ-* < *ἄγγω* (= σφίγγω).

ἄγγιστεία (-ας), ἥ (ουσ.): συγγένεια, δικαιομαα κληρονομιάς.

ἄγγιστεία ἐστὶ μοι: είμαι στενός συγγενής.

Ετυμ.: *ἄγγιστεύω*.

ἄγγιστεύω (ρ.): είμαι κοντά, είμαι στενός συγγενής, είμαι κληρονόμος, έχω σχέση με κάτι.

Ετυμ.: *ἄγγιστος* < *ἄγγι* (= κοντά).

ἄγγιστος, -ος, -ον (επίθ.): ο πιο κοντινός, ο πλησιέστατος, ο επόμενος, ο τελευταίος.

ἄγγιστα ἔοικας: μοιάζεις πολύ.

οἱ ἄγγιστα: οι πολύ κοντινοί συγγενείς.

τὰ ἄγγιστα: τελευταία.

Ετυμ.: υπερθετικός βαθμός του επιρρ. *ἄγγι* < ρίζα *αγγ-* < *ἄγγω* (= σφίγγω).

ἄγγω (ρ.): πιέζω, σφίγγω, πνίγω, στραγγαλίζω, απαγγονίζω, στενοχωρῶ.

Ετυμ.: ρίζα *αγγ-*.

ἄγγώμαλος, -ος, -ον (επίθ.): ο σχεδόν ίσος, αμφίρροπος, ισόπαλος.

ἄγγάμαλα (ως επίρρ.) **ναυμαχῶ**: διεξάγω αμφίρροπη ναυμαχία.

Ετυμ.: *ἄγγι* + *ῶμαλος*.

ἄγω (το *-α-* βραχύχρονο) (ρ.): βαδίζω, οδηγῶ, αποκομίζω, παιδεύω, διατηρῶ, διοικῶ, κατασκευάζω, τελῶ, διέρχομαι, νομίζω, έχω βάρος // **ἄγομαι** (μέσο): παίρνω για τον εαυτό μου, νυμφεύομαι, εκφράζω, αναλαμβάνω, επιχειρῶ.

ἄγε – ἄγετε (παρακελευσματικά επιρρήματα): εμπρός, έλα, ελάτε.

ἄγω ἄδειαν: εἶμαι ασφαλής.
ἄγω βίον: ζῶ.
ἄγω εἰρήνην (σπονδάς): βρίσκομαι σε εἰρήνη (σε ανακωχή).
ἄγω εἰς δίκην (κρίσιν, ἄγωνα, εἰς τὸ δικαστήριον): σύρω στο δικαστήριο.
ἄγω ἐπὶ κέρως: προελαύνω για μάχη σε ὄρθια γραμμὴ, σε ευθεία παράταξη.
ἄγω ἐπὶ τοὺς δικαστάς: οδηγῶ στους δικαστές, κατηγορῶ ενώπιον δικαστῶν, καταγγέλλω στο δικαστήριο.
ἄγω ἐπὶ φάλαγγος: προελαύνω για μάχη κατὰ μέτωπο.
ἄγω ἡσυχίαν: εἶμαι εκ φύσεως φιλήσυχος.
ἄγω ἱερὸν: θυσιάζω.
ἄγω καὶ καίω: διαρπάζω και κατακαίω, διαρπάζω και καταστρέφω.
ἄγω καὶ φέρω: λεηλατῶ και αποκομίζω.
ἄγω μῆν: ζυγίζω βάρος μίας μνας.
ἄγω πολιτείαν: διευθύνω πολιτεία.
ἄγω σχολήν: ανακαιρῶ, αναπαύομαι, απρακτῶ.
ἄγω τείχος (τάφρον, ὀχετόν): κατασκευάζω τείχος (τάφρο, οχετό).
ἄγω τὴν συντομοτάτην (ὁδόν): βαδίζω διὰ του πιο σύντομου δρόμου, ακολουθῶ το σύντομότερο δρόμο.
ἄγω τιμὴν: τιμῶ, σέβομαι.
ἄγω τινὰ τιμιώτερον: αποδίδω σε κάποιον μεγαλύτερη ἀξία.
ἄγω τινὰ ὑπὸ τὴν τῶν δικαστῶν ψήφον: οδηγῶ κάποιον στο δικαστήριο, καταγγέλλω κάποιον στο δικαστήριο.
ἀσχολίαν ἄγω: ασχολούμαι.
γενέσιον ἄγω: γιορτάζω τα γενέθλια.
δεινῶς ἄγω: εἶμαι σε δύσκολη θέση.
διὰ τιμῆς ἄγω τινά: σέβομαι κάποιον, τιμῶ κάποιον.
δυσφόρως ἄγω τι: θεωρῶ κάτι ἀφόρητο.
δωρεὰς ἄγω: προσφέρω τιμές.
ἐκ βίας ἄγω: βιαίως οδηγῶ.
ἐν μοίρᾳ ἄγω τινά: αποδίδω σε κάποιον το σεβασμὸ που πρέπει.
ἐν τιμῇ ἄγω (ἄγωμαί) τινά: θεωρῶ κάποιον ἐντίμο.
ἐντίμως ἄγω τινά: εκτιμῶ κάποιον, τιμῶ κάποιον.
ἐπίβδαις ἄγω: γιορτάζω τα μεθεόρτια.
θεοὺς ἄγω: πιστεύω σε θεοὺς.
καλῶς (κακῶς) ἄγω: ανατρέφω (εκπαιδεύω) καλὰ (ἀσχημα).
λείαν ἄγω: λεηλατῶ, λαφυραγωγῶ, ληστεύω.
ὁδὸν ἄγω τινά: καθοδηγῶ κάποιον.
παρ' οὐδὲν ἄγω τι: θεωρῶ κάτι ἀσήμαντο, περιφρονῶ κάτι.
περὶ πλείστου ἄγω τι: θεωρῶ κάτι σπουδαιότατο, θεωρῶ κάτι πάρα πολὺ σημαντικό, εκτιμῶ υπερβολικὰ.

περὶ πλείστου ἄγω τινά: εκτιμῶ πάρα πολὺ κάποιον, αποδίδω πάρα πολὺ μεγάλη σημασία σε κάποιον.
στρατείαν ἄγω: εκστρατεύω, κάνω εκστρατεία, βρίσκομαι σε εκστρατεία.
ἄγωμαι γυναῖκα: νυμφεύομαι, εκλέγω γυναῖκα.
ἄγωμαι (δίκην) φόνου: κατηγορούμαι για φόνο.
ἄγωμαι δῶρον: παίρνω δῶρο για τον εαυτό μου.
ἄγωμαι μῦθον: λέγω, εκφράζω.
ἄγωμαι πρὸς δέλεαρ: δελεάζομαι, εξαπατῶμαι ἢ συλλαμβάνομαι με δόλωμα.
διὰ στόματος ἄγωμαι μῦθον: αφήνω να ξεφύγει λόγος ἀπὸ το στόμα μου.
καλῶς (κακῶς) ἄγωμαι: ανατρέφομαι καλὰ (ἀσχημα).
καλῶς (κακῶς) ἡγμένους: καλοαναθρεμμένους (κακοαναθρεμμένους).
λόγοις ἡγμένους: παρασυρμένοι ἀπὸ λόγια.

Ετυμ.: ρίζα αγ-.

ἀγωγὴ (-ῆς), ἡ (ουσ.): μεταφορά, μετακίνηση, μετακόμιση, εισαγωγή, προσαγωγή, ἀφαίρεση, ἀπαγωγή, πρόταση σε συνέλευση, βάρος, οδηγία, καθοδήγηση, διοίκηση, αἰδέυση, τρόπος ζωῆς, ἀνατροφή, διαγωγή, μόρφωση, καλλιέργεια (φυτῶν), θεραπεία (ασθενειῶν).

ἀγωγὴν ποιῶμαι: ἀνάγωμαι, ἀπέρχομαι, ἀποπλέω, ξεκινῶ.

ἡ ἀγωγή τῶν πραγμάτων: ἡ διοίκηση τῶν υποθέσεων.
ἡ τοῦ νόμου (λογισμοῦ) ἀγωγή: ἡ καθοδήγηση του νόμου (τῆς λογικῆς).

Ετυμ.: ἄγω.

ἀγὼν (-ῶνος), ὁ (ουσ.): συνάθροιση, τόπος διεξαγωγῆς αγῶνων, συναγωνισμός, προσπάθεια, μάχη, δίκη, δικαστικός αγῶνας.

ἀγὼν λόγων: διαγωνισμός λόγων, καιρὸς για λόγια.

ἀγὼν μάχης: καιρὸς για μάχη.

ἀγὼν τίθεται: διοργανώνεται αγῶνας.

ἀγὼν τοῦ πολέμου: ο καιρὸς του πολέμου.

ἀγῶνα κατασκευάζω τινί: κατηγορῶ κάποιον σε δικαστήριο, δικάζω κάποιον, οδηγῶ κάποιον στο δικαστήριο.

ἀγῶνα τίθημι: ορίζω αγῶνα, διοργανῶνῶ αγῶνα.

ἀγῶνα τρέχω: διακινδυνεύω.

ἀγῶνα τρέχω περὶ ἑμαυτοῦ: τρέχω να σώσω τη ζωὴ μου.

ἀγῶνας καθίστημι: καθιερῶνῶ αγῶνες, διοργανῶνῶ αγῶνες.

ἀγωνίζομαι ἀγῶνα: αγωνίζομαι, μάχομαι, μετέχω σε αγῶνα, υπερασπίζω τον εαυτό μου σε δικαστικὸ αγῶνα.

γυμνικός *ἀγών*: γυμναστικός αγώνας, αγώνας σε γυμναστικές ασκήσεις.

καθυφίημι τὸν *ἀγῶνα*: εγκαταλείπω το δικαστικό αγώνα.

κρατῶ *ἀγῶνα*: κερδίζω τον αγώνα.

ὁ *ἀγὼν* οὐτοσί: αυτός εδώ ο δικαστικός αγώνας.

ὁ δημόσιος *ἀγών*: η πολιτική δίκη.

οὐχ ἔδραι *ἀγῶν*: δεν είναι καιρός για καθισιό.

ποιῶ *ἀγῶνα* σωματίων: καθιερώνω αγώνα επίδειξης της σωματικής δύναμης.

στεφανίτης *ἀγῶν*: αγώνας με έπαθλο ένα στεφάνι.

συναγείρω *ἀγῶνα*: συγκαλῶ συγκέντρωση.

χάλκεος *ἀγών*: αγώνας με έπαθλο μια χάλκινη ασπίδα.

Ετυμ.: ἄγω < ρίζα αγ.

ἀγωνίζομαι (ρ.): συναγωνίζομαι, μάχομαι, διεξάγω δικαστικό αγώνα, αγωνίζομαι στη σκηνή για το βραβείο, υπερασπίζω υπόθεση σε δίκη, υπερασπίζω τον εαυτό μου, προσπαθῶ, συζητῶ εριστικά, διεξάγομαι, έρχομαι σε πέρασ.

ἀγωνίζομαι ἀγῶνα: αγωνίζομαι, μάχομαι, μετέχω σε αγώνα, υπερασπίζω τον εαυτό μου σε δικαστικό αγώνα.

ἀγωνίζομαι γραφήν: υπερασπίζω μέχρι το τέλος υπόθεση στο δικαστήριο, υπερασπίζω δικαστική υπόθεση, διεξάγω δικαστικό αγώνα.

ἀγωνίζομαι δίκην: διεξάγω δικαστικό αγώνα, υπερασπίζω μέχρι το τέλος δικαστική υπόθεση.

ἀγωνίζομαι περὶ θανάτου: αγωνίζομαι με αυτοθυσία.

ἀγωνίζομαι περὶ τοῦ σώματος: διεξάγω δικαστικό αγώνα περὶ ζωής ή θανάτου, αγωνίζομαι δικαστικά για τη ζωή μου.

ἀγωνίζομαι στάδιον: συμμετέχω σε αγώνα δρόμου ενός σταδίου (184,87 μ.).

ἀγωνίζομαι φόνον: υπερασπίζω τον εαυτό μου (απολογούμαι) εναντίον κατηγορίας για φόνο.

ὁ *ἀγωνιζόμενος* (παθητ.): ο κατηγορούμενος.

ὁ *ἀγωνιζόμενος* νόμος: ο συζητούμενος νόμος.

οἱ *ἀγωνιζόμενοι*: οι διάδικοι.

τὰ *ἡγωνισμένα*: τα διεκδικούμενα, αυτά για τα οποία γίνεται η δίκη.

τὸ *ἀγωνιζεσθαι*: η διεξαγωγή της δίκης.

Ετυμ.: ἀγών < ἄγω < ρίζα αγ.

ἀδοαής, -ής, -ές (επίθ.): ο μη γνωρίζων, ο αμαθής, άπειρος, ανίδεος.

Ετυμ.: α- (στερ.) + *δαῖναι* (< δάω [= γνωρίζω]).

ἀδεής, -ής, -ές (επίθ.): άφοβος, ασφαλής, αυτός που δεν προκαλεί φόβο.

δέος *ἀδεές*: άδικαιολόγητος φόβος.

τὸ *ἀδεές* (ως ουσ.): η ασφάλεια.

Επίρρ.: ἀδεῶς (= άφοβα).

Ετυμ.: α- (στερ.) + δέος (= φόβος).

ἄδεια (-ας), ἡ (ουσ.): αφοβία, ασφάλεια, αμνηστία, ατιμωρησία, δικαίωμα.

ἄδειαν ἄγω: είμαι ασφαλής.

ἄδειαν δίδωμί τινι: παραχωρῶ αμνηστία σε κάποιον.

ἄδειαν παρέχω τινί: δίνω αμνηστία σε κάποιον.

ἄδειαν ποιῶ: απαλλάσσω.

μετ' *ἀδείας*: με υπόσχεση για ασφάλεια, με ασφάλεια.

Ετυμ.: ἀδεής < α- (στερ.) + δέος (= φόβος).

ἀδέκαστος, -ος, -ον (επίθ.): αυτός που δε δωροδοκείται, αμερόληπτος.

Ετυμ.: α- (στερ.) + δεκάζω (= εξαγοράζω με δώρα).

ἀδελφός (-οῦ), ὁ (ουσ.): αδελφός, ο γεννημένος από την ίδια κοιλιά.

ἀδελφός, -ή, -όν (ως επίθ.): αδελφικός, δίδυμος, τελείως όμοιος, διπλός.

Ετυμ.: α- (αθροιστικό) + *δελφύς* (= μήτρα).

ἄδην (ἄδην) (επίρρ.): αρκετά, πολύ, μέχρι κορεσμού.

ἄδην εἶχον κτείνοντες: χόρτασαν να σκοτώνουν.

ἄδην ἔχω τινός: έχω χορτάσει από κάτι.

Ετυμ.: θέμα *ἀ-*, *ἄσ-* // (λατ.) *satis*.

ἄδης (Ἄιδης) (-ου), ὁ (ουσ.): ο θεός του κάτω κόσμου, ο Πλούτωνας, τάφος, θάνατος, σκοτεινός, άόρατος.

εἰς *Ἄιδου* (δόματα, δόμους): στα διαμερίσματα του Ἄδη, στον κάτω κόσμο.

ἐν *Ἄιδου* (οἶκῳ, δόμοις): στον οίκο του Ἄδη, στα διαμερίσματα του Ἄδη, στον κάτω κόσμο.

Ετυμ.: α- (στερ.) + *Ἰδ-* του απρμφ. *ἰδεῖν* (< ὀράω -ῶ [= βλέπω]).

ἀδηφάγος, -ος, -ον (επίθ.): λαίμαργος, πολυδάπανος.

Ετυμ.: ἄδην + φαγεῖν (< ἐσθίω).

ἀδιάλλακτος, -ος, -ον (επίθ.): αυτός που δεν επιδέχεται συμφιλίωση, ασυμφιλίωτος, αδιάλλακτος.

Επίρρ. : *αδιαλλάκτως* (= ασυμφιλίωτα).

αδιαλλάκτως έχω: είμαι αδιάλλακτος, είμαι ασυμφιλίωτος, είμαι εχθρικός.

Ετυμ. : α- (στερ.) + *διαλλάσσω*.

ἀδικέω -ῶ (ρ.): αδικάω, βλάπτω, ζημιώνω // **ἀδικέομαι -οὔμαι** (παθητ.): αδικούμαι, ζημιώνομαι.

ὁ *ἀδικῶν* κομιέται ἢ *ἠδίκησε*: ο ἀδικός θα πληρωθεί για την αδικία.

Ετυμ. : *ἄδικος* < α- (στερ.) + *δίκη*.

ἀδόκητος, -ος, -ον (επίθ.): απροσδόκητος, απρόσμενος, αιφνίδιος // (με ενεργ. σημασία) αὐτός που δεν περιμένει κάτι.

ἐξ *ἀδοκῆτου* – ἀπὸ τοῦ *ἀδοκῆτου*: απροσδόκητα, ξαφνικά.

τὸ *ἀδόκητον* (ως ουσ.): το απροσδόκητο, η έκπληξη.

Επίρρ. : *ἀδοκήτως, ἀδόκητα* (= απροσδόκητα, απρόσμενα, αιφνιδιαστικά).

Ετυμ. : α- (στερ.) + *δοκέω -ῶ*.

ἀδολεσχέω -ῶ (ρ.): μιλάω άσκοπα, φλυαρώ, μιλάω σοφιστικά.

Ετυμ. : *ἀδολέσχης* (= φλύαρος, πολυλογάς).

ἀδολέσχης (-ου), ὁ (*ἀδόλεσχος* [-ου], ὁ) (ουσ.): φλύαρος, πολυλογάς, έξυπνος, λεπτός στη σκέψη.

Ετυμ. : πιθανόν *ἄδος* ή *ἄδην* + *λέσχη*.

ἀδοξέω -ῶ (ρ.): δεν έχω καλή φήμη // **ἀδοξοῦμαι** (παθητ.): περιφρονούμαι.

Ετυμ. : *ἄδοξος* < α- (στερ.) + *δόξα*.

ἀδυνασία (-ας), ἡ (ουσ.): αδυναμία.

ἀδυνασία τοῦ λέγειν: αδυναμία λόγου.

Ετυμ. : α- (στερ.) + *δύνασις*.

ἀδύνατος, -ος, -ον (επίθ.): ανίκανος, ο χωρίς δύναμη, αδύνατος, ασθενικός, ακατόρθωτος.

ἀδύνατος εἶπειν: ανίκανος να πει.

ἀδύνατος λέγειν: μέτριος ρήτορας.

τὰ *ἀδύνατα* (ως ουσ.): οι ελλείψεις.

τὸ *ἀδύνατον* (ως ουσ.): η αδυναμία, το ακατόρθωτο.

Επίρρ. : *ἀδυνάτως* (= ασθενικά).

ἀδυνάτως ἔχει: είναι αδύνατο.

ἀδυνάτως ἔχω: είμαι αδύναμος, βρίσκομαι σε αδυναμία, δεν έχω δύναμη ή ικανότητα.

Ετυμ. : α- (στερ.) + *δυνατός* (< *δύναμαι*).

ἀδυσώπητος, -ος, -ον (επίθ.): αὐτός που δεν αλλάζει η έκφραση του προσώπου του ή δεν μπορείς να του αλλάξεις την έκφραση του προσώπου του, σκληρός, αδιάντροπος, ανεξιλέωτος.

Ετυμ. : α- (στερ.) + *δυσωπέω -ῶ* < *δυσ-* + *ῶψ* (< *ὄπωπα*).

ᾄδω (ρ.): ψάλλω, τραγουδάω, επαινάω, κραυγάζω, διηγούμαι // **ᾄδομαι** (παθητ.): ψάλλομαι, τραγουδέμαι, αντηχώ.

ᾄδεται (απρόσωπο): λέγεται, διαδίδεται, φημολογείται.

ᾄδω πρὸς αὐλόν: τραγουδάω στο ρυθμό αυλού.

χρησμούς ᾄδω: δίνω χρησμούς σε στίχους, προφητεύω.

Ετυμ. : *ἄείδω* < α- (πρόθεμα) + *ρίζα -Fειδ*.

ἄδωρος, -ος, -ον (επίθ.): αδωροδόκητος, ο μη δεχόμενος δώρα.

Ετυμ. : α- (στερ.) + *δῶρον*.

ἀεὶ (επίρρ.): πάντοτε, αιώνια, βαθμιαία.

ὁ *ἀεὶ*: ο εκάστοτε.

οἱ *ἀεὶ* *δικάζοντες*: οι εκάστοτε δικαστές.

οἱ *ἀεὶ* *ὄντες*: οι αθάνατοι.

ὁ *ἀεὶ* *χρόνος*: η αιωνιότητα.

Ετυμ. : *ρίζα αιF-*.

ἀελλόπους (-οδος), -ους, -ουιν (επίθ.): γρήγορος σαν τη θύελλα.

Ετυμ. : *ἄελλα* + *πούς*.

ἄελπτος, -ος, -ον (επίθ.): ανέλπιστος // απελπισμένος // απελπιστικός.

Επίρρ. : *ἄελπτως* (= ανέλπιστα).

Ετυμ. : α- (στερ.) + *ἔλπομαι* (= ελπίζω).

ἀένναος, -ος, -ον (επίθ.): ο πάντοτε ρεών, αστειρευτος, ασταμάτητος, αιώνιος.

Επίρρ. : *ἀέντως* (= ασταμάτητα, αιώνια).

Ετυμ. : *ἀεὶ* (= πάντοτε) + *νάω* (= ρέω).

ἀηδής, -ής, -ές (επίθ.): άνοστος, δυσάρεστος στη γεύση, ενοχλητικός, αποκρουστικός.

ἀηδῶς *διάκειμαι* πρὸς *τινα*: απεχθάνομαι κάποιον, έχω δυσάρεστες διαθέσεις για κάποιον.

ἀηδῶς *ἔχω* πρὸς *τινα*: αποστρέφομαι κάποιον, έχω δυσάρεστες διαθέσεις για κάποιον.

ἀηδῶς ἔχω *τινί*: απεχθάνομαι κάποιον, μισώ κάποιον.

Επίρρ.: ἀηδῶς (= δυσάρεστα, ενοχλητικά).

Ετυμ.: α- (στερ.) + ἦδος (= ευχαρίστηση).

ἀηδία (-ας), ἦ (ουσ.): ανοσιτία, απέχθεια, δυσσάρεσκεια, μίσος // (για πρόσωπα) το να είναι κάποιος ενοχλητικός.

Ετυμ.: ἀηδής < α- (στερ.) + ἦδος (= ευχαρίστηση).

ἀθέμιστος, -ος, -ον (ἀθέμιτος) (επίθ.): άνομος, ασεβής, ανήθικος, άθεος, άδικος.

Επίρρ.: ἀθεμίτως (ἀθεμίτως) (= παράνομα).

Ετυμ.: α- (στερ.) + θέμις.

Ἄθηνάζε (επίρρ.): προς την Αθήνα, στην Αθήνα.

Ετυμ.: Ἄθῆναι + ζε.

Ἄθήνηθεν (επίρρ.): από την Αθήνα.

Ετυμ.: Ἄθῆναι + θεν.

Ἄθήνησι (Ἄθήνησι) (επίρρ.): στην Αθήνα.

Ετυμ.: Ἄθῆναι + σι.

Ἄθηνόθεν (επίρρ.): από την Αθήνα.

Ετυμ.: Ἄθῆναι + θεν.

ἄθλιος, -α (-ος), -ον (συνηρ. τύπος του επιθ. ἀέθλιος) (επίθ.): ο αγωνιζόμενος για βραβείο // (μτφ.) δυστυχημένος, αξιολύπητος.

ἀέθλιον *μήλον*: μήλο της έριδος.

Επίρρ.: ἄθλιως (= κακά, άθλια).

Ετυμ.: ἄθλον.

ἄθλον (-ου), τὸ (ουσ.): έπαθλο, βραβείο, ανταμοιβή, δώρο // (πληθ.) τόπος αγώνων.

ἄθλα *κείται*: έχουν αθλοθετηθεί βραβεία, υπάρχουν βραβεία, έχουν καθιερωθεί βραβεία.

ἄθλα *προτίθημι*: αθλοθετώ βραβεία, προκηρύσσω έπαθλα.

ἄθλα *προφαίνω*: προτείνω βραβεία.

ἄθλα *τίθεται*: έχουν αθλοθετηθεί βραβεία, προκηρύσσονται έπαθλα.

ἄθλα *τίθημι*: αθλοθετώ βραβεία.

Ετυμ.: ἄθλος.

ἄθλος (-ου), ὁ (ουσ.): αγώνας για το βραβείο, αγώνας σε πόλεμο ή σε στάδιο, πάλη, μόχθος.

Ετυμ.: α- (πρόθεμα) + ρίζα -*Feθ* + κατάληξη -*λος*.

ἄθρέω -ῶ (ἄθρέω -ῶ) (ρ.): παρατηρώ με προσοχή, θεωρώ, εξετάζω, σκέπτομαι.

ἄθρει: κοίτα.

ἄθρησον: σκέψου.

ἄθρῶ *ὅτι*: διαπιστώνω ότι.

Ετυμ.: α- (πρόθεμα ή αθροιστικό) + ρίζα -*θερρ* (-*θρα*, -*θρε*, -*θρη*).

ἄθροίζω (ἄθροίζω) (ρ.): συγκεντρώνω, συλλέγω, στρατολογώ // **ἄθροίζομαι** (μέσο): συγκεντρώνω για τον εαυτό μου // **ἄθροίζομαι** (παθητ.): συγκεντρώνομαι, συμπυκνώνομαι.

ἄθροίζομαι *εἰς ἑμαυτόν*: συγκεντρώνομαι στο μυαλό ή στη σκέψη μου, αυτοσυγκεντρώνομαι.

Ετυμ.: ἄθρός.

ἄθρόος, -α (-ος), -ον (ἄθρόος) (επίθ.): συγκεντρωμένος, μαζεμένος, συμπυκνωμένος, συνεχής, πολυπληθής, ολόκληρος.

ἄθρῶ *στόματι*: με μια φωνή.

ἡ πόλις ἄθρόα: ολόκληρη η πόλη, όλοι οι πολίτες.

κρίνω ἄθρόους: με μια ψηφοφορία αποφασίζω για όλους.

Επίρρ.: ἄθρώως, ἄθρόον (= ξαφνικά, αμέσως).

ἄθρώως *λέγω*: μιλώ γενικά.

Ετυμ.: α- (επιτατικό) ή α- (αθροιστικό) + *θρός* (*θροῦς*).

ἄθυμέω -ῶ (ρ.): είμαι άκεφος, δυσφορώ, στενοχωρούμαι, δεν έχω διάθεση, είμαι απογοητευμένος, είμαι φοβισμένος, κατέχομαι από λύπη.

ἄθυμητόν *ἐστί* (= *δεῖ ἄθυμειν*): πρέπει να δυσανασχετεί κανείς, πρέπει να στενοχωριέται κανείς.

Ετυμ.: ἄθυμος < α- (στερ.) + *θυμός*.

ἄθυμία (-ας), ἦ (ουσ.): έλλειψη θάρρους, ολιγοψυχία, απογοήτευση, απελπισία, λύπη, μελαγχολία.

ἄθυμίαν *ἐντίθημί τινι*: δυσσαρεστώ κάποιον.

εἰς ἄθυμίαν *καθίσταμαι*: δυσφορώ, στενοχωρούμαι, απογοητεύομαι.

Ετυμ.: ἄθυμος < α- (στερ.) + *θυμός*.

ἄθυμος, -ος, -ον (επίθ.): ο χωρίς θάρρος, απογοητευμένος, δειλός, λιγόψυχος, άτολμος, άκεφος, απρόθυμος, χωρίς οργή ή πάθος, λυπημένος, μελαγχολικός.

A

ἄθύμως διάγω: έχω κακή διάθεση, δυσφορώ.

ἄθύμως διάκειμαι: δυσσυνασχετώ, κατέχομαι από λύπη.

ἄθύμως ἔχω: δεν έχω διάθεση, είμαι άκεφος, δεν έχω ή χάνω το θάρρος μου.

Επίρρ.: ἄθύμως (= με δυσφορία, χωρίς διάθεση).

Ετυμ.: α- (στερ.) + θυμός.

ἄθῳος, -ος, -ον (επίθ.): ατιμώρητος, ο μη ένοχος, αβλαβής, ακίνδυνος.

Ετυμ.: α- (στερ.) + θῳή (= ποινή).

αίγις (-ίδος), ή (ουσ.): ασπίδα του Δία, θύελλα, καταιγίδα, δέρμα αίγας, ένδυμα ή θώρακας από δέρμα αίγας.

Ετυμ.: αἶξ < ἄϊσσω.

αἰδέομαι -οὔμαι (ρ.): ντρέπομαι, σέβομαι, φοβούμαι, αισθάνομαι συμπάθεια για τη δυστυχία κάποιου, συγχωρώ, συμφιλιώνομαι.

ήδεσμένος: εξιλεωμένος.

Ετυμ.: θέμα αἰδέσ- < αἰδομαι < αἰδός < ρίζα αἰσδ-.

αἰδῖος, -ος, -ον (επίθ.): αιώνιος, παντοτινός.

ἐς *αἰδῖον*: αιωνίως.

Ετυμ.: αἰεῖ (= πάντοτε).

αἰδοῖος, -α, -ον (επίθ.): σεβάσιμος, σεμνός, πολύτιμος, ντροπαλός, άξιος σεβασμού, ευπρεπής.

Ετυμ.: αἰδέομαι -οὔμαι.

αἰδώς (-οῦς), ή (ουσ.): το συναίσθημα της ντροπής, το συναίσθημα της τιμής, το φιλότιμο, ο σεβασμός, αξιοπρέπεια, καθετί που προκαλεί ντροπή, σεμνότητα, έλεος, συγχώρηση, το σκάνδαλο, κοσμιότητα προς τους άλλους.

αἰδώς τοκέων: σεβασμός προς τους γονείς.

αἰδοῦς τυγχάνω παρά τινος: τυγχάνω σεβασμού από κάποιον, γίνομαι αντικείμενο σεβασμού από κάποιον.

αἰδῶ λαμβάνω: αισθάνομαι σεβασμό, νιώθω ντροπή.

Ετυμ.: ρίζα αἰσδ-, αἰδομαι.

αἰθῶψ (-οπος), ὅ, ή (επίθ.): αστραφτερός, σπινθηροβόλος, διάπυρος, μαύρος, σκοτεινός // (μτφ.) ζεστός, φλογερός.

αἰθῶψ οἶνος: αφρώδης οἶνος.

αἰθῶψ πόντος: σκοτεινή θάλασσα.

Ετυμ.: αἰθός + ὄψ (= πρόσωπο, ὄψη).

αἶθω (ρ.): ανάβω, φλέγω // **αἶθομαι** (μέσο): φλέγομαι, καίγομαι.

Ετυμ.: ρίζα αἰθ- (= καίω, λάμπω).

αἰκία (-ας), ή (ουσ.): προσβολή, κακομεταχείριση, προσβλητική μεταχείριση, ατιμία, βλάβη.

αἰ αἰκίαι: τα μαστιγώματα, οι πληγές, τα χτυπήματα.

Ετυμ.: ἄϊκῆς - αἰκῆς (= απρεπής, ανάρμοστος) < εἶκω.

αἰκίζω (ρ.): βλάπτω, κακοποιώ, προσβάλλω, βασανίζω // **αἰκίζομαι** (μέσο ως αποθ.): βασανίζω // **αἰκίζομαι** (με παθητ. σημασία): υφίσταμαι κακομεταχείριση.

Ετυμ.: ἄϊκῆς - αἰκῆς (= απρεπής, ανάρμοστος).

αἰμάσσω (ρ.): ματώνω, πληγώνω, κηλιδώνω με αίμα, κάνω αφαίμαξη // (αμτβ.) είμαι κόκκινος σαν αίμα // **αἰμάσσομαι** (παθητ.): σφάζομαι, σκοτώνομαι.

Ετυμ.: αἶμα.

αἰνέω -ῶ (ρ.): επαινώ, εγκομιάζω, υμνώ, επιτρέπω, εγκρίνω, γνωματεύω, δέχομαι, αρνούμαι ευγενικά, υπόσχομαι, συνιστώ, συμβουλευώ, συγκατανεύω.

αἶνον αἰνῶ: διηγούμαι ιστορία ή μύθο.

Ετυμ.: αἶνος (= εξύμνηση, λόγος).

αἶνος (-ου), ὅ (ουσ.): λόγος, διήγηση, ιστορία, παροιμία, έπαινος, εξύμνηση.

Ετυμ.: αἶνη (= έπαινος, δόξα), συγγενής με το λατ. *ajo* (= λέγω).

αἰόλος, -α (-η), -ον (επίθ.): ευκίνητος, ορμητικός, εύχρηστος, αστραφτερός // (μτφ.) ευκίνητος, άστατος, πανούργος.

αἰόλα τεύχεα: εύχρηστα όπλα.

αἰόλον ἔπος: δόλιος λόγος.

πόδας αἰόλος ἵππος: ευκίνητο άλογο.

Ετυμ.: πιθανόν ρίζα *αιFo* > αἰών.

αἰπεινός, -ή, -όν (επίθ.): ψηλός, απότομος, α-περίσκεπτος, δύσκολος.

αἰπεινοί λόγοι: απερίσκεπτα λόγια.

αἰπεινός ὄλεθρος: ανατόφευκτη καταστροφή.

Ετυμ.: αἰπός (= ψηλός, απόκρημνος).

αἰπολέω -ῶ (ρ.): βόσκω γίδια // **αἰπολέομαι -οῦμαι** (παθητ.): οδηγούμαι σε βοσκή.

Ετυμ.: *αἰπόλος* (= γιδοβοσκός).

αἰπόλος (-ου), ὄ (ουσ.): γιδοβοσκός.

Ετυμ.: *αἶξ* + *πολέω*.

αἶπος (-εος), τὸ (ουσ.): ὕψωμα, απότομος γκρεμός.

πρὸς *αἶπος* ἔρχομαι: ανεβαίνω με δυσκολία το ὕψωμα (για δύσκολο ἔργο).

Ετυμ.: *αἰπύς*.

αἰπύς, -εἶα, -ὺ (επιθ.): ψηλός, απόκρημνος, κοπιαστικός, δύσκολος, βαθύς // (μτφ.) ολόκληρος, τέλειος.

αἰπὺ σκότος: βαθύ σκοτάδι.

βρόχος αἰπύς: βρόχος κρεμασμένος κάθετα.

Ετυμ.: πιθανόν ομόριζο με τα *αἶφνης, αἶψα* (= αιφνιδίως, απότομα).

αἶρεις (-εως), ἦ (ουσ.): κατάρκτηση, ἄλωση, εκλογή, σκοπός, σχέδιο, προσπάθεια για κάτι, ὅρος, πρόταση, επιτροπή, διάθεση, προτίμηση, φιλοσοφικό ή θρησκευτικό σύστημα.

αἶρεις ἔχω πρὸς τινα: ἔχω κλίση σε κάποιον, προτιμῶ ή εκλέγω κάποιον.

αἶρεις λαμβάνω: ἔχω ή παίρνω το δικαίωμα της εκλογής.

αἶρεις ποιῶμαι: προτιμῶ, εκλέγω.

αἶρεις προβάλλω: προτιμῶ, εκλέγω.

αἶρεις προτίθημι: προτιμῶ, εκλέγω.

ἦ αἶρεις τῆς πρεσβείας: ο σκοπός ή το σχέδιο των πρεσβευτών.

κοινωνῶ τῆς τῶν ἀρχόντων αἰρέσεως: συμμετέχω στην εκλογή των ἀρχόντων.

Ετυμ.: *αἰρέω -ῶ, αἰρέομαι -οῦμαι*.

αἰρέω -ῶ (ρ.): (για ἔμψυχα) πιάνω, αρπάζω, συλλαμβάνω, αιχμαλωτίζω, υπερισχύω, νικάω, σκοτώνω // (για ἀψυχα) καταλαμβάνω, κατακτώ, κυριεύω // κερδίζω, αποκτώ // αντιλαμβάνομαι, εννοῶ // δελεάζω, παραπλανῶ // πείθω, διδάσκω, αποδεικνύω // **αἰρέομαι -οῦμαι** (μέσο): εκλέγω, προτιμῶ, παίρνω για τον εαυτό μου, παίρνω το μέρος κάποιου, ψηφίζω // **αἰρέομαι -οῦμαι** (παθητ.): εκλέγομαι, προτιμῶμαι, ψηφίζομαι // κυριεύομαι.

αἰρῶ τὰ διαμαρτυρηθέντα: καταδικάζω τις μαρτυρικές καταθέσεις ως ψευδεῖς.

αἰρῶ τινα (ως δικανικός ὅρος): αποδεικνύω κάποιον ἔνοχο.

ἀντοβοεῖ αἰρῶ: με την πρώτη βοή ή αλαλαγμό κυριεύω, χωρίς αντίσταση κυριεύω.

δίκη αἰρῶ τινα: καταδικάζω κάποιον με δίκη.

δίκη (γραφῆν) αἰρῶ: κερδίζω τη δίκη, πετυχαίνω καταδίκη των αντιπάλων, νικῶ σε δικαστικό αγώνα.

ὁ λόγος αἰρεῖ: ο ὀρθός λόγος αποδεικνύει, η λογική επιβάλλει.

ὑπνος αἰρεῖ με: με κυριεύει ὕπνος, με πιάνει ὕπνος, κοιμούμαι.

αἰροῦμαι ἄρχειν: εκλέγομαι για να κυβερνήσω, εκλέγομαι ἄρχοντας.

αἰροῦμαι γνώμην: αποδέχομαι γνώμη, αποδέχομαι πρόταση, προτιμῶ (γνώμην εἴλοντο [= προτίμησαν]).

αἰροῦμαι δεῖπνον (δόρπον): δειπνώ.

αἰροῦμαι ὁδόν: πορεύομαι.

αἰροῦμαι πολιτείαν: αποδέχομαι πολιτεύμα, διαλέγω πολιτεύμα.

αἰροῦμαι σίτον: τρώγω.

αἰροῦμαι τι πρὸ τινος (ἀντί τινος): προτιμῶ κάτι ἀπὸ κάτι ἄλλο.

εἴλοντο στρατηγόν (ἄρχοντα, δικαστήν κ.λπ.): εξέλεξαν στρατηγὸ (ἄρχοντα, δικαστή κ.λπ.).

ἤρμηαι κλοπεύς: ἔχω συλληφθεῖ να κλέβω.

μᾶλλον αἰροῦμαι: προτιμῶ.

ὁ ἀγὼν ἠρέθη: ο δικαστικός αγώνας κερδίσθηκε.

τοιαῦτα πολιτεύματα αἰροῦμαι: προτιμῶ να πολιτεύομαι κατ' αὐτὸν τον τρόπο.

Ετυμ.: 1. ρίζα *-Fap-* // 2. ρίζα *-Fel-*.

αἶρω (ρ.): υψώνω, φέρω, μεταφέρω, υπομένω, εξυμνῶ, απομακρύνω, αφαιρώ, αναχωρῶ, φεύγω, ερεθίζω // **αἶρομαι** (μέσο): παίρνω για τον εαυτό μου, κερδίζω, δέχομαι, αποκτώ, επιχειρῶ // **αἶρομαι** (παθητ.): αυξάνομαι, υψώνομαι, συλλαμβάνομαι, εξεγείρομαι, ανεβαίνω ψηλά, υπερηφανεύομαι.

αἶρω ἐπὶ μέγα τῷ λόγῳ: μεγαλοποιῶ με το λόγο, εξυμνῶ με το λόγο.

αἶρω θράσος: ἀντλῶ θράσος.

αἶρω θυμόν: εξυψώνω το φρόνημα.

αἶρω λόγῳ: επαινῶ, εξυμνῶ.

αἶρω μόρον: υπομένω το θάνατο.

αἶρω σημεῖον: υψώνω σημάα.

αἶρω στρατιάν: μετακινῶ το στράτευμα, ξεκινῶ με το στρατό.

αἶρω τάς ναῦς: απομακρύνω τα πλοία ἀπὸ τη στεριά, οδηγῶ τα πλοία στο ανοιχτὸ πέλαγος, αποπλέω.

αἶρω ταῖς ναυσί: αποπλέω.

αἶρω τὸ τεῖχος: υψώνω το τεῖχος, χτίζω το τεῖχος.

αἶρω τὸν πόλεμον: καταπαύω τον πόλεμο.

αἶρω τροπέζας (τρόπεζαν): τελειώνω το φαγητό.
αἶρω τῷ στρατῷ: ξεκινῶ με το στρατό.
αἶρωμαι δίκην παρά τινος: εκδικούμαι κάποιον.
αἶρωμαι κίνδυνον: αναλαμβάνω τον κίνδυνο, αρχίζω τον πόλεμο, κινδυνεύω.

αἶρωμαι νίκην: κερδίζω νίκη, νικῶ.
αἶρωμαι πόλεμον: αναλαμβάνω πόλεμο, επιχειρῶ πόλεμο, αρχίζω πόλεμο, ριψοκινδυνεύω.

αἶρωμαι χάριν: ευγνωμονῶ.

αἶρωμαι φωνήν: υψώνω τη φωνή μου.

τὸ τείχος ἤρθη μέγα: το τείχος υψώθηκε τόσο, ὥστε ἔγινε μεγάλο.

φρυκτοὶ αἶρονται πολέμιοι: υψώνονται αναμμένοι δαυλοὶ για να αναγγείλουν την εμφάνιση εχθρῶν.

Ετυμ.: *ἀείρω* (επικ.) < *ἀFερ-ζ-ω*.

αἶσα (-ης), ἦ (ουσ.): η θεά του πεπρωμένου, η μοίρα, το ριζικό, το γραμμένο, ο προορισμός, η συμμετοχή, ο λαχνός, το μερίδιο, το δίκαιο.

θεοῦ αἶσαν: κατά την απόφαση του θεοῦ.

κατ' αἶσαν: δίκαια, σύμφωνα με το δίκαιο, ὅπως πρέπει.

ὑπὲρ αἶσαν: πάνω από το δίκαιο, ἀδίκαια, ἀπρεπα.

Ετυμ.: ρίζα *αι-*, *αἶτος* (= κομμάτι).

αἰσθάνομαι (ρ.): νιώθω, αντιλαμβάνομαι με τις αισθήσεις μου, πληροφοροῦμαι, εννοῶ, μαθαίνω, γνωρίζω, αγγίζω, βλέπω, ακούω, διακρίνω, υποθέτω, νομίζω.

αἰσθάνει πρὸς ταῦτα: ἔχεις δίκιο γι' αυτά.

αἰσθάνομαι τῇ ἡλικίᾳ: ἔχω εντελῶς ανεπτυγμένες τις δυνάμεις μου, λόγω ηλικίας.

οἱ αἰσθανόμενοι: οἱ νοήμονες.

Ετυμ.: θέμα *αἰσθ-* (ρίζες *αF-* και *αFισ-*).

αἰσθησις (-εως), ἦ (ουσ.): η αντίληψη με τις αισθήσεις, η γνώση, η συναίσθηση κάποιου πράγματος, μία από τις αισθήσεις, η εντύπωση, τα ἴχνη, η οσμὴ.

αἰσθήσει λαμβάνομαι: γίνομαι αντιληπτός, γίνομαι αισθητός.

αἰσθησιν λαμβάνω: αισθάνομαι, αντιλαμβάνομαι.

παρέχεται τί τινι τὴν αἰσθησιν: κάτι δημιουργεῖ σε κάποιον την αἴσθησή.

Ετυμ.: *αἰσθάνομαι*.

αἰσιμος, -ος (-η), -ον (επίθ.): μοιραῖος, πεπρωμένος, καθορισμένος ἀπὸ τη μοίρα, ορθός, δίκαιος, κατάλληλος.

αἰσιμα λέγω: μιλῶ ορθά.

αἰσιμα πίνω: πίνω με μέτρο.

αἰσιμον ἡμαρ: η μοιραία ἡμέρα, η ἡμέρα του θανάτου.

Ετυμ.: *αἶσα* (= μοίρα, πεπρωμένο).

αἰσchrός, -ᾶ (-ός), -ὸν (επίθ.): αὐτός που προκαλεῖ ντροπή, επονείδιστος, ἀσχημος, ἀνάπηρος, ἀτιμος, κακοήθης, ατιμωτικός, ἀπαράδεκτος, ἀκατάλληλος.

αἰσchrός δίκας δικάζομαι: εισάγεται ἐναντίον μου κατηγορία για αἰσchrό ἀδίκημα, προσάγομαι ἐνώπιον του δικαστηρίου με αἰσchrή κατηγορία.

αἰσchrόν τι ἔρδω: διαπράττω κάτι αἰσchrό.

τὸ αἰσchrόν (ως ουσ.): η ατιμία, τὸ ὄνειδος.

Επίρρ.: αἰσchrῶς (= ἀσχημα, με αἰσchrό τρόπο).

Ετυμ.: *αἶσχος* (= ντροπή, ατιμία).

αἰσchrύνη (-ης), ἦ (ουσ.): ντροπή, ατιμία, συναίσθημα ντροπῆς ἐξαιτίας κακῆς πράξης, φιλότιμο, ἀτίμωση.

αἰσchrύνην ἔχει τι: προκαλεῖ ντροπή κάτι.

αἰσchrύνην ὀφλισκάνω: προσάπτω στον εαυτό μου ντροπή, κινδυνεύω να χαρακτηριστώ ἐπαἰσchrυτος, ἀποδεικνύομαι ἀξίος για ντροπίασμα.

αἰσchrύνην περιάπτω τινί: ντροπιάζω κάποιον.

αἰσchrύνην προσάπτω (προσβάλλω) τινί: ντροπιάζω κάποιον, ατιμάζω κάποιον.

δι' αἰσchrύνης ἔχω τινά: ντροπιάζω κάποιον.

εἰς αἰσchrύνην καθίστημι τινά: ντροπιάζω κάποιον, ατιμάζω κάποιον.

ποιῶ τινά ἐν αἰσchrύνη: ντροπιάζω κάποιον, ατιμάζω κάποιον, προσβάλλω κάποιον.

προσοφλισκάνω αἰσchrύνην: κινδυνεύω να χαρακτηριστώ ἐπιπλέον και ἐπαἰσchrυτος.

Ετυμ.: *αἶσχος* (= ντροπή, ατιμία).

αἰσchrύνω (το *-υ-* μακρόχρονο) (ρ.): κάνω κάτι ἀσχημο, παραμορφώνω, ἀσχημίζω, ατιμάζω, ντροπιάζω // **αἰσchrύνομαι** (μέσο και παθητ.): ντρέπομαι, σέβομαι, ατιμάζομαι.

Ετυμ.: *αἶσχος*.

αἰτέω -ῶ (ρ.): ζητῶ να πάρω, παρακαλῶ, ἀπαιτῶ, ποθῶ // **αἰτέομαι -οῦμαι** (μέσο): ζητῶ κάτι για τον εαυτό μου, ἀπαιτῶ να λάβω κάτι για τον εαυτό μου, ἀπαιτῶ κάτι για δική μου χρήση // **αἰτέομαι -οῦμαι** (παθητ.): παρακαλοῦμαι ἀπὸ κάποιον, ζητούμαι ἀπὸ κάποιον, ζητεῖται κάτι ἀπὸ μένα.

αἰτῶ ὁδόν: ζητώ να φύγω, ζητώ την άδεια για αναχώρηση.

αἰτῶ πολιτείαν: ζητώ το δικαίωμα του πολίτη.

αἰτῶ (τι) εἰς τὸ ἴδιον: ζητώ κάτι προς ἴδιον ὄφελος, ζητώ κάτι για λογαριασμό μου.

αἰτῶ τινα δίκας φόνου (ἀρπαγῆς κ.λπ.): απαιτώ από κάποιον ικανοποίηση για φόνο (αρπαγή κ.λπ.), ζητώ την τιμωρία κάποιου για φόνο (αρπαγή κ.λπ.).

αἰτοῦμαι τινα δοῦναί μοί τι: ζητώ από κάποιον να μου επιτρέψει ή να μου παραχωρήσει κάτι.

ἠημημένοι ἵπποι: δανεικά ἄλογα.

Ετυμ.: ρίζα *αι-*.

Σημειώσεις

1. Σημασιολογική διαφορά μεταξύ του **αἰτέω -ῶ** και του **ζητέω -ῶ**: το **αἰτέω -ῶ** σημαίνει ζητώ να πάρω, να λάβω, ενώ το **ζητέω -ῶ** σημαίνει ζητώ να βρω, ερευνώ, ψάχνω, αναζητώ.

2. Σημασιολογική διαφορά μεταξύ του **αἰτέω -ῶ** και του **αἰτέομαι -οῦμαι**: το **αἰτέω -ῶ** σημαίνει ζητώ να πάρω μια φορά κάτι χωρίς να το επιστρέψω, ενώ το **αἰτέομαι -οῦμαι** σημαίνει ζητώ να πάρω κάτι για χρήση, με υποχρέωση επιστροφής ή ανταπόδοσης.

αἰτία (-ας), ἡ (ουσ.): αιτία, αφορμή, κατηγορία, σφάλμα, ενοχή, συμβουλή, επίπληξη, ἐγκλημα, ευκαιρία, περίσταση, διαμαρτυρία.

αἰ αἰτίαι καὶ κατηγορίαί: ο καταλογισμός των ευνυθωνών και η επιβολή της ποινής.

αἰτία ἔχει με: κατηγορούμαι.

αἰτίαν ἐπάγω τινί: κατηγορώ κάποιον.

αἰτίαν ἔχω τινός: κατηγορούμαι για κάτι.

αἰτίαν νέμω τινί: κατηγορώ κάποιον.

αἰτίαν παρέχω τινί: δίνω αφορμή για κατηγορία σε κάποιον, δίνω ευκαιρία κατηγορίας σε κάποιον.

αἰτίαν ὑπέχω τινός: εἶμαι υπό κατηγορία για κάτι, κατηγορούμαι για κάτι.

αἰτίαν ὑπέχω ὑπό τινος: κατηγορούμαι από κάποιον.

αἰτίαν φέρομαι τινος: κατηγορούμαι για κάτι.

αἰτίας τυγχάνω: κατηγορούμαι.

αἰτιῶμαι αἰτίαν τινά (κατά τινος): κατηγορώ κάποιον, προσάπτω σε κάποιον κατηγορία.

ἀπολύομαι τὰς αἰτίας: διαλύω ή ανασκευάζω τις κατηγορίες εναντίον μου.

ἀπολύω τινά (ἀπό) τῆς αἰτίας: απαλλάσσω κάποιον από την κατηγορία, αθώνω κάποιον.

δι' αἰτίας εἰμί: κατηγορώ.

δι' αἰτίας ἔχω τινά: κατηγορώ κάποιον.

(ἐν) **αἰτία βάλλω τινά:** κατηγορώ κάποιον.

ἐν αἰτία εἰμί ὑπό τινος – αἰτίαν λαμβάνω παρὰ τινος (ἀπό τινος, ὑπό τινος): κατηγορούμαι από κάποιον.

οὐδέν μοι προσήκει τῆς αἰτίας ταύτης: δεν ἔχω καμιά σχέση με την κατηγορία αυτή.

ῥύομαι τὰς αἰτίας: ανατρέπω τις κατηγορίες.

Ετυμ.: 1. ρίζα *αι-* (< *αἴσα, αἴνυμαι*) // 2. *αἰτέω -ῶ*.

αἰτιάζομαι (ρ.): (παθητ.) κατηγορούμαι, ενοχοποιούμαι.

Ετυμ.: *αἰτία*.

αἰτιόομαι -ῶμαι (ρ.): θεωρώ κάποιον αίτιο, κατηγορώ, κατακρίνω, ψέγω, προφασίζομαι, αποδίδω σε κάποιον τη φήμη ή τη δόξα ότι ... // (παθητ.): ενοχοποιούμαι, κατηγορούμαι.

Ετυμ.: *αἰτία*.

αἰχμάλωτος, -ος, -ον (επίθ.): αιχμάλωτος, αὐτός που πιάστηκε σε μάχη ή σε πόλεμο.

διατίθεμαι τὰ αἰχμάλωτα: εκθέτω προς πώληση τους αιχμαλώτους.

τὰ αἰχμάλωτα (ως ουσ.): τα λάφυρα.

Ετυμ.: *αἰχμηή + ἄλωτός* (< *ἀλίσκομαι*).

αἰχμηή (-ῆς), ἡ (ουσ.): ἄκρη δόρατος ή λόγχης, η λόγχη, το δόρυ // το σκήπτρο // πόλεμος, μάχη, πολεμική μανία // σώμα ανδρών που κρατούν δόρυ // το οξύ ἄκρο κάποιου πράγματος.

Ετυμ.: ρίζα *-άικ-* (< *ἄϊσσω* [= κινούμαι ορμητικά]).

αἰών (-ῶνος), ὁ (ουσ.): ο χρόνος ζωής, η ζωή // μεγάλο χρονικό διάστημα, αιωνιότητα // αἰώνας, γενεά, ηλικία, εποχή.

ἀπ' αἰῶνος: επί αἰώνες.

δι' αἰῶνος: συνεχώς.

δι' ὅλου τοῦ αἰῶνος: αἰώνια, αδιάκοπα.

διὰ παντός τοῦ αἰῶνος: αἰώνια, αδιάκοπα.

εἰς τὸν αἰῶνα (εἰς τοὺς αἰῶνας): διαπαντός, συνεχώς.

ὁ σύμπαν αἰών: η αιωνιότητα.

τὸν αἰῶνα διάγω: περνάω τη ζωή μου.

Ετυμ.: ρίζα *-αιF-* (= διάρκεια ζωής [από την οποία: *αἰεί, ἀεί*]) // (λατ.) *aerum*.

ἀκαλλιέρητος, -ος, -ον (επίθ.): αὐτός που ἔλαβε κακό οἰινό από θυσία, αὐτός του οποίου οἱ θυσίες δεν ἔγιναν δεκτές από τους θεούς.

Ετυμ.: *α-* (στερ.) + *καλλιερῆω -ῶ* (= ἔχω καλούς οἰωνούς από θυσία, θυσιάζω με καλούς οἰωνούς, με καλά μαντικά σημάδια).

ἀκαρής, -ής, -ές (επίθ.): μαλλιά τόσο κοντά, ὥστε δεν μπορούν να κουρευτούν, μικρός, κοντός, ελάχιστος // (μτφ.) σχεδόν, παραλίγο.

A

άκαρές (επί πραγμάτων): τεμάχιο, κομμάτι.

άκαρές (επί χρόνου): μια χρονική στιγμή.

άκαρη (χρόνου) **διαλιπών**: αφού περίμενε μια στιγμή.

έν **άκαρει** (χρόνου): σε μια στιγμή, για μια στιγμή.

έν **άκαρει** χρόνω: σε μια στιγμή.

οὐδ' **άκαρη**: ούτε στο ελάχιστο, ούτε το παραμικρό, ολωσδιόλου, εντελώς.

παρ' **άκαρη**: παρά ελάχιστο, παραλίγο, σχεδόν.

τὸ **άκαρές** (ως ουσ.): το δαχτυλίδι του μικρού δακτύλου.

Επίρρ.: **άκαρη** (= ελάχιστο, καθόλου).

Ετυμ.: *α-* (στερ.) + *καρήναι* (< *κείρω* [= κουρεύω]).

άκαριαίος, -α, -ον (επίθ.): στιγμιαίος, μικρός.

Επίρρ.: **άκαριαίως** (= στη στιγμή, αυτόματα).

Ετυμ.: *άκαρης* < *α-* (στερ.) + *κείρω* (= κουρεύω).

άκείμαι -οῦμαι (ρ.): θεραπεύω, φροντίζω, περιποιούμαι // *καταπαύω*, *σταματώ* // διορθώνω, επισκευάζω // (αμτβ.) βρίσκω φάρμακο // (μτφ.) συμβιβάζομαι.

Ετυμ.: ρίζα *ακ-* < *ἄκος*.

άκεστής (-οῦ), ὅ (ουσ.): διορθωτής σχισμένων ρούχων, μπαλωματής, θεραπευτής.

Ετυμ.: *άκείμαι -οῦμαι* (= θεραπεύω).

άκλήητος, -ος, -ον (επίθ.): ο μη γοητευόμενος, ανίκητος, άκαμπτος, σκληρός, ανένδοτος.

άκλήητος νόος: ανίκητος νους.

Ετυμ.: *α-* (στερ.) + *κηλέω -ᾶ* (= γοητεύω, θέλω).

άκληρος, -ος, -ον (επίθ.): αυτός που δεν έχει κλήρο, μερίδα ή συμμετοχή, ο φτωχός // αυτός που δε μοιράστηκε με κλήρο, ο αδιανέμητος, αυτός που δεν έχει ιδιοκτήτη.

άκληρόν τινα **καθίστημι**: στερώ την κληρονομία από κάποιον.

άκληρος **καθίσταμαι**: δε συμμετέχω σε κληρονομία, στερούμαι την κληρονομία, δεν έχω μερίδιο σε κληρονομία, δεν κληρονομώ.

Επίρρ.: **άκληρει** (= χωρίς κλήρο).

Ετυμ.: *α-* (στερ.) + *κληρος*.

άκμάζω (ρ.): βρίσκομαι στο άνθος της ηλικίας μου, είμαι ακμαίος, είμαι ισχυρός, είμαι ώριμος, είμαι δυνατός να κάνω κάτι, βρίσκομαι σε πλήρη ορμή, υπερέχω σε κάτι // (για πράξη) βρίσκομαι

στη μεγαλύτερη ακμή, βρίσκομαι στη μεγαλύτερη ορμή ή δράση ή ένταση.

άκμάζει ή νόσος: βρίσκεται σε έξαρση η αρρώστια.

άκμάζει ὁ πόλεμος: βρίσκεται στο πιο κρίσιμο σημείο του ο πόλεμος, βρίσκεται στην πιο έντονη φάση του ο πόλεμος.

Ετυμ.: *άκμη* < ρίζα *ακ-*.

άκμη (-ῆς), ἦ (ουσ.): αιχμή, κόψη, άκρη, το σπουδαιότερο σημείο ενός πράγματος, το άνθος // η δύναμη, η ζωτικότητα // (για χρόνο) η κατάλληλη στιγμή.

άκμη ἦρος: η καρδιά της άνοιξης.

άκμη θέρους: το μέσο του καλοκαιριού.

άκμη νόσου: το κρίσιμότερο σημείο της αρρώστιας.

άκμη σοι φιλοσοφείν: είναι η κατάλληλη ηλικία για σένα να φιλοσοφείς, έχεις την κατάλληλη ηλικία για να μορφωθείς.

ἐπι ξυροῦ άκμῆς: στην κόψη του ξυραφιού, στο πιο κρίσιμο σημείο.

ἔργων άκμῆς: καιρός για έργα.

λόγων άκμῆς: καιρός για λόγια.

τῆς άκμῆς λήγῳ: αρχίζω να παρακμάζω.

Επίρρ.: **άκμην** (αιτ.) (= σε μια στιγμή, άκόμη, αμέσως).

Ετυμ.: ρίζα *ακ-* (< *ἀκή, ἄκρος, ἄκων*).

άκμηής (-ῆτος), ὅ, ἦ (επίθ.): ακούρατος, ζοηρός, ακαταπόνητος, ακμαίος, άκτιστος.

Επίρρ.: **άκμητεί, άκμητι** (= ακούραστα).

Ετυμ.: *α-* (στερ.) + *κάμνω* (= κοιπάζω, υποφέρω).

άκοή (-ῆς), ἦ (ουσ.): ακοή, ήχος, είδηση, φήμη // ακρόαση, πληροφορία // προσοχή.

αί άκοαί: τα αφτιά.

αί άκοαί τῶν προγεγεννημένων: οι παραδόσεις.

άκοῆ οἶδά τι: γνωρίζω κάτι από διαδόσεις, μαθαίνω κάτι από φήμες.

άκοῆ φέρεται: ακούγεται, φημολογείται.

άκοῆν δίδωμί τινι: παρέχω ακρόαση σε κάποιον.

άκοῆν μαρτυρῶ (προσάγω): καταθέτω ως μάρτυρας ότι υπήρχε φήμη.

τάς άκοάς άποφάττω: ανοίγω τ' αφτιά μου.

Ετυμ.: *άκούω*.

άκόλαστος, -ος, -ον (επίθ.): ατιμώρητος, αχαλίνωτος, απειθάρχητος, ακρατής, ασελγής, ασυγκράτητος στις σαρκικές ηδονές // (για δέντρα) ακλάδευτος.

ἀκόλαστος δήμος: απειθάρχητος λαός.

Επίρρ.: ἀκόλαστος (= αχαλίνωτα, με ακράτεια).

ἀκόλαστος ἔχω πρὸς τι: φέρομαι αχαλίνωτα ἢ με ακράτεια σε κάτι, εἶμαι ἀκόλαστος σε κάτι.

ἀκόλαστος ζῶ: ζῶ ἀκόλαστα, δεν ἔχω εγκράτεια.

ἀκολαστοτέρως ἔχω πρὸς τι: εἶμαι υπερβολικά ακρατής σε κάτι, ρέπω υπερβολικά σε κάτι, δεν ἔχω καθόλου εγκράτεια σε κάτι.

Ετυμ.: α- (στερ.) + κολάζω (= κλαδεύω, περιορίζω, τιμώ).

ἀκολουθέω -ῶ (ρ.): πηγαίνω μαζί με κάποιον ἢ πίσω ἀπὸ κάποιον, ακολουθῶ, υπακούω, συνοδεύω, συμφωνῶ με τη γνώμη κάποιου, παρακολουθῶ τη γνώμη κάποιου, εἶμαι οπαδός κάποιου, ταπεινώνομαι.

ἀκολουθεῖ: ἐπεται, συνάγεται ὡς συμπέρασμα.

ὁ ἀκολουθῶν (ὡς ουσ.): ο ἀκόλουθος.

Ετυμ.: ἀκόλουθος.

ἀκονιτι (ἐπίρρ.): χωρὶς προσπάθεια.

Ετυμ.: ἀκόνιτος < α- (στερ.) + κονίω (= σκονίζω).

ἀκοντίζω (το -ι- βραχύχρονο) (ρ.): ρίχνω το ακόντιο, εκσφενδονίζω κάτι, σημαδεύω, χτυπῶ, αστράφτω, φεγγοβολῶ, ορμῶ, διατρυπῶ // **ἀκοντίζομαι** (παθητ.): τραυματίζομαι.

Ετυμ.: ἀκόντιον < ἄκων.

ἄκος (-ους), τὸ (ουσ.): θεραπεία, καταφυγή, γιατρικό, μέσο θεραπείας, ανακούφιση, ωφέλεια.

ἄκος ποιῶμαι τινι: θεραπεύω κάποιον.

ἄκος τέμνω: παρασκευάζω φάρμακο, βρίσκω τρόπο ἢ μέσο θεραπείας.

Ετυμ.: ρίζα ακ-, θέμα ακεσ-.

ἀκοσμέω -ῶ (ρ.): εἶμαι σε αταξία, κάνω απρέπειες, εἶμαι απείθαρχος, αμαρτάνω, ατακτῶ, εἶμαι ἀκόλαστος.

οἱ ἀκοσμοῦντες: οἱ απείθαρχοι.

Ετυμ.: ἄκοσμος < α- (στερ.) + κόσμος (= στολίδι).

ἀκοσμία (-ας), ἡ (ουσ.): ακαταστασία, υπερβολή, ασωτία, ἀκολασία.

ἀκοσμία λόγων: υπερβολή λόγων.

Ετυμ.: ἄκοσμος < α- (στερ.) + κόσμος (= στολίδι).

ἄκοσμος, -ος, -ον (ἐπίθ.): ο χωρὶς τάξη, ἀτα-

κτος, ἀτίθασος, ἀνυπότακτος, ἀκατάστατος, απειθάρχητος, ἄπρεπος.

ἄκοσμος φυγή: ἀτακτὴ φυγή.

Επίρρ.: ἀκόσμως (= ἀτάκτως, απείθαρχα).

Ετυμ.: α- (στερ.) + κόσμος (= στολίδι).

ἄκούω (ρ.): ακούω, προσέχω, μαθαίνω, πληροφορούμαι ἐξ ακοῆς // **ἀκούομαι** (παθητ.): ακούομαι, γίνομαι γνωστός, ἀντιλαμβάνομαι, ονομάζομαι.

ἀκούετε λεφ: ἀκούστε ἄνθρωποι, ἀκουσε κόσμε.

ἔξιδα ἀκούων: γνωρίζω ἐξ ακοῆς.

εὖ ἀκούω ὑπὸ τινος: ἐπαινούμαι ἀπὸ κάποιον (ενεργ.: εὖ λέγω τινά [= ἐπαινῶ κάποιον]).

κακῶς ἀκούω ὑπὸ τινος: κακολογούμαι ἀπὸ κάποιον (ενεργ.: κακῶς λέγω τινά [= κακολογῶ κάποιον]).

καλῶς (ἄμεινον) ἀκούω ὑπὸ τινος: ἐπαινούμαι ἀπὸ κάποιον.

κατέστραμμαι ἀκούειν: εἶμαι ἀναγκασμένος νὰ ακούω.

οἱ ἀκούοντες (ὡς ουσ.): οἱ ακροατές.

Ετυμ.: ρίζα ακ-. Θέμα αρχικό ακοF- ἀπὸ το οποίο ἔχουμε τὰ θέματα: 1. ακουσ- // 2. ακου- // 3. ακο-.

Σημείωση: Το ρ. **ἀκούω** κυριολεκτεῖται συνήθως ἐπὶ αισθήσεων, το δε ρ. **ἀκροῶμαι** ἐπὶ σπουδῶν καὶ γνώσεων.

ἄκρα (-ας), ἡ (ουσ.): τέρμα, κορυφή, φρούριο, ακρόπολη, ὕψωμα, το ψηλότερο σημεῖο.

κατ' ἄκρας (κατ' ἄκρην) πέρθω: ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη (εντελῶς, πέρα γιὰ πέρα) καταστρέφω, καταστρέφω ἀπὸ τὴν κορυφή μέχρι τὰ θεμέλια.

κύματος ἄκρα: τὸ ψηλότερο σημεῖο τοῦ κύματος.

Ετυμ.: θηλ. τοῦ ἐπιθ. ἄκρος < ρίζα ακ-.

ἀκραιφνής, -ής, -ές (ἐπίθ.): ἀκέραιος, ἀμιγής, καθαρός, ἀπείραχτος, ολόκληρος, ἀβλαβής, ἀθικτος, εὐκρινής.

Επίρρ.: ἀκραιφνῶς (= φανερά, καθαρά).

Ετυμ.: ἀκ(ε)ραι(ο)φανής < ἀκέραιος + φανῆναι (< φαίνομαι).

ἀκρατής, -ής, -ές (ἐπίθ.): ἀδύνατος, ἀσυγκράτητος, αχαλίνωτος, ὁ μὴ εγκρατής, ὁ μὴ κύριος τοῦ εαυτοῦ τοῦ, αὐτός ποῦ ἔχει ἀδυναμία αὐτοσυγκράτησης.

ἀκρατής δαπάνη: ἀμετρὴ δαπάνη.

ἀκρατές γῆρας: ἀδύναμα γηραιά.

A

Επίρρ. : ἀκρατῶς, ἀκρατὶ (= ασυγκράτητα, αχαλίνωτα).

Ετυμ. : α- (στερ.) + κράτος (= δύναμη, εξουσία, διοίκηση).

ἀκρατίζομαι (ρ.) : πίνω καθαρό κρασί, προγευματίζω (με ψωμί βουτηγμένο σε ανέρωτο κρασί).

Ετυμ. : ἀκρατος < α- (στερ.) + κεράννυμι (= αναμειγνύω).

ἀκράτισμα (-ατος), τὸ (ουσ.) : το πρόγευμα. ἕως ἀκρατίσματος ἥρας : μέχρι την ώρα του προγεύματος.

Ετυμ. : ἀκρατίζομαι < ἀκρατος < α- (στερ.) + κεράννυμι (= αναμειγνύω).

ἄκρατος, -ος, -ον (επίθ.) : καθαρός, αγνός, αμιγής, ανόθευτος, τέλειος, διαυγής, απόλυτος, θερμός, βίαιος, υπερβολικός, ακράτητος.

ἄκρατος δημοκρατία : άμετρη δημοκρατία.

ἄκρατος ἡμερος : αχαλίνωτος πόθος.

ἄκρατος νύξ : σκοτεινή νύχτα.

ἄκρατος οἶνος : ανέρωτο κρασί.

ἄκρατος ὀργή : ασυγκράτητη οργή.

Επίρρ. : ἀκράτως (= απολύτως, εντελώς).

Ετυμ. : α- (στερ.) + κεράννυμι (= αναμειγνύω).

ἀκρίβεια (-ας), ἡ (ουσ.) : λεπτομέρεια, ακρίβεια, αυστηρή αλήθεια, τελειότητα, λιτότητα, ακριβολογία.

ἀκρίβεια νόμων : αυστηρότητα νόμων.

εἰς τὴν ἀκρίβειαν φιλοσοφῶ : αναζητῶ την αυστηρή αλήθεια.

ὔδωρ δι' ἀκρίβειας ἐστὶ τινι : εἶναι σπάνιο το νερό σε κάποιον.

Επίρρ. : ἀκριβῶς (= με λεπτομέρεια, επακριβῶς).

Ετυμ. : ἀκριβής.

ἀκριβής, -ής, -ές (επίθ.) : τέλειος, αυστηρός, καθορισμένος, εξάιρετος, λιτός, φιλάργυρος, σπάνιος, ακριβής, ορθός, προσεκτικός, ακριβός.

ἀκριβέστατον συνέδριον : τελειότατο δικαστήριο.

ἀκριβής δικαστής : αυστηρός δικαστής.

ἀκριβής πυρετός : πυρετός επανερχόμενος σταθερά την ίδια ώρα.

ἀκριβής τοῖς ὄμμασι : αυτός που έχει οξεία όραση.

ἀκριβής τοῖς τρόποις : λιτός στους τρόπους.

οὐκ εἰς ἀκριβές ἦλθες : δεν ἦλθες σε κατάλληλη στιγμή.

τὸ ἀκριβές (ως ουσ.) : η ακρίβεια.

Επίρρ. : ἀκριβῶς (= λεπτομερῶς, με ακρίβεια, επακριβῶς).

ἀκριβῶς διαιωμαι : ζω με λιτότητα.

ἀκριβῶς εἰπεῖν : για να λεχθεῖ με ακρίβεια.

ἀκριβῶς καὶ μόλις : με μέγιστη δυσκολία.

ἀκριβῶς ποιῶ : πράττω με ακρίβεια, τακτοποιῶ με ακρίβεια.

ἀκριβῶς προσέχω τὸν νοῦν τινι : δίνω μεγάλη προσοχή σε κάποιον ή σε κάτι.

Ετυμ. : 1. ἀκρο-κριβής (< κρίνω) (= ο εξετάζων με μεγάλη προσοχή) // 2. ἀκρ-ίβης (< εἶβω) (= ο έχων οξεία όραση).

ἀκριβολογέομαι -οῦμαι (ρ.) : ακριβολογῶ, μιλά με ακρίβεια, λεπτολογῶ, ερευνῶ με ακρίβεια, υπολογίζω ή σταθμίζω με ακρίβεια ή αυστηρότητα, εἶμαι προσεκτικός και λιτός στα λόγια μου, αναφέρω με ακρίβεια.

Ετυμ. : (παρασύνθετο) ἀκριβολόγος < ἀκριβής + λόγος.

ἀκρισία (-ας), ἡ (ουσ.) : σύγχυση, ἔλλειψη κρίσης, ασάφεια, αταξία, λανθασμένη κρίση, λανθασμένη εκλογή, αρρώστια που δεν έφτασε ακόμα σε κρίση, σε κρίσιμο σημείο.

Ετυμ. : ἄκριτος < α- (στερ.) + κρίνω.

ἀκριτόμυθος, -ος, -ον (επίθ.) : αυτός που μιλά άκριτα, αυτός που μιλά απερίσκεπτα, ο δυσερμήνευτος.

ὄνειροι ἀκριτόμυθοι : δυσκολοεξηγήτο όνειρο.

Ετυμ. : ἄκριτος (< α- [στερ.] + κρίνω) + μῦθος (= λόγος).

ἄκριτος, -ος, -ον (επίθ.) : ο μη διακρινόμενος, άτακτος, διαρκής, συνεχής, ασταμάτητος, αναριθμητος, αμφίρροπος, αναποφάσιτος, αμφίβολος στην έκβαση, αδίστακτος, απερίσκεπτος, αδικαστος, αυτός που δεν κάνει διάκριση.

ἄκριτόν τινα κτείνω (ἀναιρῶ, ἀπόλλυμι) : αδικαστα καταδικάζω κάποιον σε θάνατο, αδικαστα θανατώνω κάποιον.

ἄκριτος ἄστρων ὄχλος : αναριθμητος αριθμός άστρων.

ἄκριτος δαίμων : θεός που δεν κάνει διακρίσεις.

ἄκριτος δόξα : αναποφάσιστη γνώμη.

ἄκριτος μοῖρα : αναποφάσιστη μοῖρα.

Επίρρ. : ἀκρίτως (= χωρίς κρίση, χωρίς δίκη, χωρίς σκέψη).

Ετυμ.: α- (στερ.) + κριτὸς < κρίνω.

ἀκροόομαι -ῶμαι (ρ.): στήνω το αφτί, προσέχω σε κάτι, ακούω, παρακολουθῶ μαθήματα, είμαι μαθητής // υπακούω, υποτάσσομαι.

ἀκρόαμα εὐδοκιμούμενον: ακρόαμα αγαπητό.

ὁ **ἀκροώμενος**: ο μαθητής, ο σπουδαστής.

ὁ **ἠκροαμένος**: αυτός που παρακολούθησε ἢ άκουσε μαθήματα.

Ετυμ.: πιθανόν ρίζα ἄκρ- (ἄκ-ρος, ἄκ-μή) + οὔς, θέμα ἄκρουασ-.

Σημείωση: Το ρ. **ἀκούω** κυριολεκτεῖται συνήθως ἐπὶ αισθήσεων. Ἐπὶ γνώσεων ἢ σπουδῶν κυριολεκτεῖται το ρ. **ἀκροόομαι -ῶμαι**.

ἀκροβολίζομαι (ρ.): μάχομαι ἀπό μακριά, βάλω (με βέλη, ακόντια, σφενδόνη κ.λπ.) ἀπό μακριά // (μτφ.) λογομαχῶ, συζητῶ επικριτικά.

Ετυμ.: ἀκροβόλος (= ο βάλων ἀπό μακριά).

ἀκροβολισμός (-οῦ), ὁ (ουσ.): αψιμαχία, σύγκρουση ἀπό μακριά, ελαφρά σύγκρουση μικρῶν τμημάτων, ἀρχή συμπλοκής.

ἀκροβολισμοὶς χρῶμαι: μάχομαι ἀπό μακριά (με βέλη, ακόντια, πέτρες ἢ σφενδόνες).

Ετυμ.: ἀκροβολίζομαι (= μάχομαι ἀπό μακριά).

ἄκρον (-ου), τὸ (ουσ.): κορυφή, ακρωτήριο, το τέλος // (μτφ.) ο μεγαλύτερος βαθμός // (στη Λογική) η μείζων και ἐλάσσων πρόταση ενός συλλογισμού.

ἄκρα κεχαραγμένα: οδοντωτά ἄκρα.

ἄκρα χειρῶν: τα χέρια.

ἄπτομαι τῶν ἄκρων: φθάνω στα ὕψη, στα ὕψιστα αξιώματα, στα ὕψιστα σημεία (στις ὕψιστες θέσεις).

εἰς **ἄκρον ἠδύς**: υπερβολικά γλυκός.

πανδοξίας ἄκρον: ο μεγαλύτερος βαθμός δόξας.

τὰ ἄκρα: οἱ ἄρχοντες, τα ὕψιστα σημεία, τα βραβεῖα.

τὰ ἄκρα γῆς: το ακρωτήριο.

τὰ ἄκρα φέρομαι: παίρνω το βραβεῖο.

τὸ ἄκρον ἄωτον: το ὑπέρτατο σημείο ἢ ὄριο, το ἀποκορύφωμα, το ἀριστο.

Ετυμ.: ουδ. του επιθ. ἄκρος, -α, -ον < ρίζα ακ- (< ἄκ-μή, ἄκ-τή).

ἀκρόπολις (-εως), ἡ (ουσ.): το υψηλότερο τμήμα μιας πόλης, η οχυρωμένη κορυφή μιας πόλης, το φρούριο, το πιο σπουδαῖο μέρος // (μτφ.) πύργος, στήριγμα, προπύργιο // η Ακρόπολη των Αθηνών.

Ετυμ.: ἄκρα (ἄκρος) + πόλις.

ἄκρος, -α, -ον (επίθ.): ο ευρισκόμενος στην ἄκρη, στο πιο μακρινό σημείο, ο πιο ψηλός, τελευταῖος, μακρινός, ἀριστος, επιπόλαιος, τα πρωτεία // (για χρόνο) πλήρης.

ἄκρα ἐσπέρα: το τέλος της εσπέρας, το βραδάκι, το σούρουπο.

ἄκρα σὺν ἐσπέρα: ὅταν ἦταν πλήρης εσπέρα, στο τέλος της εσπέρας.

ἄκρα χεῖρ: τα δάχτυλα του χεριού.

ἄκρας νυκτός: στο βάθος της νύχτας.

ἄκροι πόδες: τα δάχτυλα των ποδιών.

ἄκροι ποιητῶν: οἱ πρώτοι μεταξύ των ποιητῶν.

ἄκρον θέρος: η μέση του καλοκαιριού, πλήρες θέρος.

ἄκρος εἰς φιλοσοφίαν: ὕψιστος στη φιλοσοφία.

ἄκρος μάντις: ανώτερος μάντης.

ἄκρος ὀργῆν: οξύθυμος.

τὰ ἄκρα φέρω: είμαι ἄρχοντας, ἔχω τα πρωτεία.

ἕδωρ ἄκρον: η επιφάνεια του νερού.

ψυχὴν οὐκ ἄκρος: ἀδύνατος στο νου.

Επίρρ.: ἄκρον (ἄκρα) (= στην κορυφή, υπερβολικά, το ὕψιστο), ἄκρος (= εντελώς).

ἄκρος μόνος: εντελώς μόνος.

Ετυμ.: ρίζα ακ- (ἄκ-τή, ἄκ-μή).

ἀκρωτήριο (-ου), τὸ (ουσ.): ακρωτήριο, ἄκρη, ἔμβολο πλοίου, κορυφή, προμαχάνας.

ἀκρωτήριο νηός: ἔμβολο πλοίου.

ἀκρωτήριο ὄρου: κορυφή βουνού.

τὰ ἀκρωτήρια: τα ἄκρα του σώματος, τα χέρια και τα πόδια // οἱ γωνίες αετώματος.

Ετυμ.: ἄκρος.

ἄκυρος, -ος, -ον (επίθ.): ο άνευ κύρους, ο χωρίς αξίωμα, ανίσχυρος, ἀχρηστος, αυτός που δεν ισχύει, ἀπαρχαωμένος, αυτός που δεν ἔχει δικαίωμα ἢ εξουσία, ἀνάρμοστος.

ἄκυρον ποιῶ τινα: ἀφαιρῶ την εξουσία ἀπό κάποιον.

ἄκυρος ἀμφορεῦς: ἀμφορέας για την ουδέτερη ψήφο.

ἄκυρος δίκη: δίκη που δεν επικυρώθηκε.

ἄκυρος τυγχάνω ὦν: ακυρώνομαι, είμαι ἄκυρος, συμβαίνει να είμαι ἄκυρος, κατὰ τύχη ακυρώνομαι.

ἄκυρότερα κρίσις: λιγότερο αξιόπιστη ἀπόφαση.

νόμοις ἀκύροις χρῶμαι: ἔχω νόμους που δεν εφαρμόζω.

τὰ ἄκυρα: τα ἀσήμαντα μέρη του σώματος.

Επίρρ.: ἀκύρος (= χωρίς δύναμη).

A

Ετυμ. : α- (στερ.) + κύρος (= δύναμη, εξουσία, ασφάλεια, εγγύηση).

ἄκων (-οντος), ἄκουσα, ἄκων (επίθ.): ακούσιος, ο χωρίς τη θέληση, αθέλητος, ο με τη βία, αναγκαστικός.

Ετυμ. : ἀέκων < α- (στερ.) + ἐκόν.

ἄλαζονεύομαι (ρ.): φέρομαι αλαζονικά, κομπάζω, καυχιέμαι, ψευδώς υπερηφανεύομαι // (με αιτ.) υποκρίνομαι.

Ετυμ. : ἀλαζών (= αλήτης, καυχησιάρης, ψευδολόγος, απατεώνας) < ἄλη (= περιπλάνηση).

ἀλαλαγμός (-οῦ), ὄ (ουσ.): πολεμική κραυγή, μεγάλος θόρυβος.

ἀλαλαγμῶ χρωῖαι: ἀλαλάζω, εκβάλλω πολεμική κραυγή.

Ετυμ. : ἀλαλάζω.

ἀλαλάζω (ρ.): κραυγάζω ἀλαλά, εκβάλλω πολεμική κραυγή, κραυγάζω ή φωνάζω ισχυρά, ηχώ δυνατά.

ἀλαλάζω πολλά: βγάζω πολλές πολεμικές κραυγές νίκη **ἀλαλάζω:** κραυγάζω για τη νίκη.

τῷ Ένωαλίῳ ἠγάλαξαν: ἐβγαλαν πολεμική κραυγή προς τιμήν του Ένωαλίου.

Ετυμ. : ηχοποιημένη λ., επιφών. ἀλαλά.

ἀλάομαι -ῶμαι (ρ.): πλανιέμαι, περιπλανιέμαι, περιφέρομαι, τριγυρίζω, είμαι εξόριστος, είμαι μακριά από κάτι, χάνω, βρίσκομαι σε απορία, περιπλανιέται ο νους μου.

ἀλάλῃμαι (παρακείμενος): περιπλανιέμαι, περιφέρομαι ως επαίτης.

ἀλῶμαι γῆν: περιφέρομαι στη γη, περιπλανιέμαι στη γη.

Ετυμ. : ἄλη (= περιπλάνηση).

ἀλάστωρ (-ορος), ὄ, ἦ (επίθ.): αυτός που δελησμονεί, ο εκδικητής θεός, τιμωρός // (παθητ.) αμαρτωλός, καταραμένος, ἄθλιος.

Ετυμ. : α- (στερ.) + λαθεῖν (< λανθάνω).

ἀλγεινός, -ή, -όν (επίθ.): αυτός που προκαλεί πόνο, λύπη, οδύνη, ο λυπηρός, θλιβερός, οδυνηρός // δύσκολος, κοπιαστικός // αξιολύπητος, αυτός που υποφέρει, αυτός που νιώθει ἄλγος.

τὰ ἀλγεινά (ως ουσ.): οι κίνδυνοι.

Επίρρ. : ἀλγεινῶς (= κατά τρόπο οδυνηρό, αξιολύπητα).

Ετυμ. : ἄλγος (= πόνος) < ἄλεγος < ἀλέγω (= στενοχωρώ, μεριμνώ).

ἀλγέω -ῶ (ρ.): πονώ, αισθάνομαι σωματικό ή ψυχικό πόνο, υποφέρω για κάτι.

ἀλγῶ ψυχῆν (φρένα, δάκτυλον, ὀφθαλμούς): πονώ στην ψυχή (στο νου, στο δάκτυλο, στα μάτια).

τὰ ἀλγοῦντα: ὅσα προκαλοῦν πόνο.

Ετυμ. : ἄλγος (= πόνος) < ἄλεγος < ἀλέγω (= στενοχωρώ, μεριμνώ).

ἀλγηδών (-όνος), ἦ (ουσ.): πόνος, οδύνη σωματική ή ψυχική, θλίψη, λύπη.

Ετυμ. : ἀλγέω -ῶ < ἄλγος (= πόνος) < ἄλεγος < ἀλέγω (= στενοχωρώ, μεριμνώ).

ἄλγος (-ους), τὸ (ουσ.): πόνος σωματικός ή ψυχικός, θλίψη, λύπη, οδύνη, στενοχώρια.

τὰ ἄλγος: τα παθήματα, οι συμφορές.

Ετυμ. : ἄλεγος < ἀλέγω (= στενοχωρώ, μεριμνώ) < α- (αθροιστικό ή πρόθεμα) + λέγω.

ἀλείφω (ρ.): αλείφω με λάδι, χορηγώ λάδι για την επίτευξη των γυμναστών, επιχρίω, ασπρίζω, προγυμνάζω για τους αγώνες, παρακινώ, ενθαρρύνω, σβήνω, εξαλείφω // **ἀλείφομαι** (μέσο και παθητ.): αλείφομαι.

οἱ ἀλειφόμενοι: οι αθλητές, οι γυμναζόμενοι νέοι.

Ετυμ. : α- (πρόθεμα) + ρίζα λιπ-.

ἀλεξητήριος, -α, -ον (επίθ.): αυτός που μπορεί να υπερασπίζει ή να βοηθά, ο κατάλληλος ή αρμόδιος να απομακρύνει, να κρατά μακριά ή να αποκρούει.

ἀλεξητήριον (φάρμακον): το γιατρικό, το φάρμακο (που απομακρύνει το κακό), η προστασία.

Ετυμ. : ἀλέξω (= απομακρύνω, αποκρούω, βοηθώ).

ἀλέξω (ρ.): απομακρύνω, διώχνω, αποκρούω, αποτρέπω // βοηθώ, υπερασπίζω // **ἀλέξομαι** (μέσο): απομακρύνω από τον εαυτό μου, ανταμείβω.

Ετυμ. : ρίζα ἀλεκ- > ἄλκ-.

ἀλετρίβανος (-ου), ὄ (ουσ.): το γουδοχέρι, εργαλείο για ἄλεση ή τρίψιμο.

Ετυμ. : ἀλέτης (< ἀλέω [= αλέθω]) + τρίβω.

ἄλευρον (-ου), τὸ (κυρίως τὰ ἄλευρα) (ουσ.): αλεύρι από σιτάρι (σε αντίθεση με τὰ ἄλφια: αλεύρι από κριθάρι).

Ετυμ.: ἄλέω (= αλέθω).

ἄλέω (ρ.): αλέθω, κοπανίζω, θρυμματίζω, συντρίβω.

βίος ἀληγεμένος: ζωή πολιτισμένη.

σίτος ἀληγεμένος: αλεσμένο σιτάρι.

Ετυμ.: ρίζα *αλ-* (συγγενής με το το [μ]ελ-).

ἄλη (-ης), ἦ (ουσ.): περιπλάνηση, σύγχυση, παραφροσύνη, ταλαιπωρία, η αιτία της περιπλάνησης.

ἄλη χρώμα: περιπλανιέμαι, πέφτω σε πλάνη.

Ετυμ.: ρίζα *αλ-* > ἄλαομαι -ᾶμαι (= περιπλανιέμαι, περιφέρομαι).

ἀλήθεια (-ας), ἦ (ουσ.): αλήθεια, πραγματικότητα, επαλήθευση, ειλικρίνεια.

ἀλήθεια φρενῶν: ειλικρίνεια σκέψης.

οἱ τὴν ἀλήθειαν ἀσκοῦντες: οἱ φιλαλήθεις.

τὴ ἀληθείᾳ χρώμα: εἶμαι φιλαλήθης, λέω την αλήθεια.

τῶν ἔργων ἡ ἀλήθεια: η επαλήθευση των έργων.

Ετυμ.: ἀληθής < α- (στερ.) + λήθω (= λανθάνω).

ἀληθής, -ῆς, -ές (επίθ.): ο μη κρυμμένος ή αποκρυπτόμενος, φανερός, πραγματικός, τίμιος, ειλικρινής, γνήσιος, βέβαιος, σωστός, δίκαιος, φιλαλήθης, ειλικρινής // (για χρησιμούς) βέβαιος, αψευδής.

ἄλθεις; (ως επίρρ.): (ειρωνικά) πράγματι; αλήθεια;

ἀληθῆς οἶνος: κρασί που αποκαλύπτει την αλήθεια.

τὸ ἀλθές (ως ουσ.): η αλήθεια.

τὸ ἀλθές (ως επίρρ.): πράγματι, ασφαλώς.

Επίρρ.: ἀληθῶς (= πραγματικά, αληθινά).

ὡς ἀλθῶς: πραγματικά, βέβαια, ὄντως, αληθινά.

Ετυμ.: α- (στερ.) + λήθω (= λανθάνω).

ἀλήτης (-ου), ὁ (ουσ.): ο περιπλανώμενος, αλήτης, αγύρτης, επαίτης, ο περιφερόμενος ἄσκοπα.

ἀλήτης (ως επίθ.) **βίος:** αλήτικη ζωή.

Ετυμ.: ἄλαομαι -ᾶμαι (= περιπλανιέμαι, περιφέρομαι).

ἄλιεύς (-έως), ὁ (ουσ.): ο ψαράς, ο ναύτης, ο ναυτικός.

Ετυμ.: ἄλις (ἄλος) (= θάλασσα).

ἄλιμος, -ος, -ον (επίθ.): θαλάσσιος.

τὸ ἄλιμον (ως ουσ.): θάμινος που φυτρώνει κοντά στη θάλασσα.

Ετυμ.: ἄλις (ἄλος) (= θάλασσα).

ἄλιμος, -ος, -ον (επίθ.): αυτός που διώχνει την πείνα.

Ετυμ.: α- (στερ.) + λιμός (= πείνα).

ἄλις (επίρρ.): αρκετά, κατά σωρούς, με αφθονία.

ἄλις ἀργύρου: αρκετά από ἄργυρο.

ἄλις (ἔστί): αρκεί, είναι αρκετό.

ἄλις ἔχει: είναι αρκετό.

ἄλις ἔχω τινός: ἔχω αρκετό μέρος από κάτι.

ἄλις ἔχω τοῦ δυστυχεῖν: εἶμαι αρκετά δυστυχησμένος.

Ετυμ.: ἀλής (= συγκεντρωμένος, αθρόος) < ρίζα *αλ-*.

ἀλίσκομαι (παθητ. του ρ. αἰρέω -ῶ) (ρ.): καταλαμβάνομαι, κυριεύομαι, νικιέμαι, συλλαμβάνομαι, συλλαμβάνομαι ἐπ' αυτοφώρῳ, αποκαλύπτομαι, κερδίζομαι // (ως δικανικός ὄρος) καταδικάζομαι, κηρύσσομαι ἔνοχος.

ἀλίσκομαι (γραφῆν) ἀσεβείας: καταδικάζομαι (σε δίκη) για ἀσεβεία.

ἀλίσκομαι γραφῆν κλοπῆς: καταδικάζομαι για κλοπή.

ἀλίσκομαι γραφῆν λιποταξίου: καταδικάζομαι για λιποταξία.

ἀλίσκομαι θανάτου: καταδικάζομαι σε θάνατο.

ἀλίσκομαι κλοπῆς: καταδικάζομαι για κλοπή.

ἀλίσκομαι μανία: γεμίζω μανία.

ἀλίσκομαι νοσήματι: καταβάλλομαι από αρρώστια, αρρωσταίνω.

ἀλίσκομαι πόνῳ: εξαντλούμαι, καταβάλλομαι από κόπο.

ἀλίσκομαι ὕπνῳ: κυριεύομαι από ὕπνο.

ἀλίσκομαι ψευδομαρτυρίῳν (θηλ. γένος): καταδικάζομαι για ψευδομαρτυρία.

ἀλίσκομαι ψευδομαρτυρίῳν (ουδ. γένος): καταδικάζομαι για ψευδομαρτυρία.

δίκη ἀλίσκομαι: χάνω τη δίκη, καταδικάζομαι, τιμωρούμαι.

ἡ ἀλοῦσα δίκη: η καταδίκη.

οἱ ἀλοκότες: οἱ αιχμάλωτοι.

τὰ ἀιχμάλωτα διατίθεμαι: εκθέτω προς πώληση τους αιχμαλώτους.

Ετυμ.: ρίζα *-Fαλ-* + πρόσφυμα *-ισκ-* + κατάληξη *-ομαι*.

ἄλκη (-ῆς), ἦ (ουσ.): σωματική δύναμη, θάρρος, ψυχικό σθένος, βοήθεια, προπύργιο, υπεράσπιση,

A

θεραπεία, πόλεμος, συμπλοκή, αντίσταση, αγώνας, μάχη, προφύλαξη.

αί άλκαί: τα κατορθώματα.

Ετυμ.: ρίζα *άλεκ-*, *άλκ-* > *άλέξω* (= απομακρύνω, αποκρούω).

ἄλκιμος, -ος, -ον (επίθ.): δυνατός, ρωμαλέος.

Ετυμ.: *άλκη* (= ρώμη, σθένος).

ἄλλᾶ (σύνδ.): *ἀλλά* όμως, με *ἄλλον* τρόπο, διαφορετικά, παρ' ὅλα αυτά, εκτός, λοιπόν, μήπως, μήπως *τάχα*, μάλιστα, βεβαίως.

ἄλλ' ἄγε: εμπρός λοιπόν, *έλα* λοιπόν.

ἄλλ' ἦ (προηγείται ἄρνηση): παρὰ μόνο, πλην.

ἄλλ' ἴθι: εμπρός λοιπόν, *έλα* λοιπόν.

ἄλλ' οὖν: *ἀλλ'* όμως, *ἀλλά* πάντως, ωστόσο, οπωςδήποτε.

ἄλλᾶ γάρ: *ἀλλ'* όμως, *ἀλλά* πράγματι, πράγματι, βεβαίως.

ἄλλᾶ μὴν: *ἀλλά* όμως, πραγματικά.

ἄλλᾶ περιμένετε: λοιπόν περιμένετε.

Ετυμ.: *ἄλλα* (ουδ. του επιθ. *ἄλλος* με καταβίβασμό του τόνου).

ἄλλάσσω (αττ. *ἀλλάττω*) (ρ.): *ἀλλάζω*, μεταβάλλω, αλλοιώνω, ανταλλάσσω, ανταποδίδω, εγκαταλείπω, *ἀλλάζω* θέση // **ἄλλάσσει(ττ)ομαι** (μέσο): *ἀλλάζω* τη θέση μου, παραμερίζω, ανταλλάσσω κάτι για τον εαυτό μου, εμπορεύομαι, έχω *δοσοληψίες*, *εναλλάξ* *διαδέχομαι* // **ἄλλάσσει(ττ)ομαι** (παθητ.): *συναλλάσσομαι*, εμπορεύομαι, *συμφιλιώνομαι*, μου *ἀλλάζουν* θέση, με *διαδέχονται*.

Ετυμ.: *ἄλλος* + *ἄγ-* (< *ἄγω*) + πρόσφυμα -*j* και κατάληξη -*ω* > *ἄλλ-ἄγ-j-ω* > *ἄλλάσσει(ττ)ω* (γ + j = σσ [ττ]).

ἄλλαχῆ (ἄλλαχῆ) (επίρρ.): κάπου *ἄλλου*, σε *ἄλλο* μέρος.

ἄλλος ἄλλαχῆ: *ἄλλος* εδώ κι *ἄλλος* εκεί.

ἄλλοτε ἄλλαχῆ: *ἄλλοτε* εδώ και *ἄλλοτε* εκεί.

Ετυμ.: *ἄλλος*.

ἄλλῃ (επίρρ.): σε *ἄλλο* τόπο, *ἄλλου*, σε *ἄλλο* μέρος // με *ἄλλο* τρόπο, *ἄλλιώς*, διαφορετικά.

ἄλλῃ παρακλίνω δίκας: προς *ἄλλες* κατευθύνσεις εκτρέπω τη δικαιοσύνη.

ἄλλῃ φρονῶ: σκέπτομαι διαφορετικά.

Ετυμ.: *ἄλλος*.

ἄλλήλων (αντων.): ο ένας τον *ἄλλον*, αμοιβαία.

Ετυμ.: (δωρ.) *ἄλλάλων* < *ἄλλος* + *ἄλλον*.

ἄλλῃν (αιτ. θηλ. του επιθ. *ἄλλος*, -η, -ον) (επίρρ.): σε *ἄλλο* μέρος, *ἄλλου*, *πάλι*.

ἄλλῃν καὶ ἄλλῃν ἄποβλέπω εἰς τινα: *πάλι* και *πάλι* ρίχνω το βλέμμα μου σε κάποιον.

ἄλλῃν (δόδον): σε *ἄλλον* τόπο.

Ετυμ.: *ἄλλος*.

ἄλλοθι (επίρρ.): *ἄλλου*, σε *ξένη* χώρα // με *ἄλλο* τρόπο, σε *ἄλλη* περίπτωση.

ἄλλοθι γαίης: σε *ἄλλη* γη, σε *ξένη* χώρα.

ἄλλοθι οὐδαμοῦ: (τόπος) *πουθενά* *ἄλλου*, σε *κανένα* *ἄλλο* μέρος // (τρόπος) με *κανέναν* *ἄλλο* τρόπο.

ἄλλοθι πάτρης: μακριὰ από την πατρίδα.

Ετυμ.: *ἄλλος* + *θι*.

ἄλλόθροος (-ους), -ος (-ους), -ον (-ουν) (επίθ.): *ξενόγλωσσος*.

ἐπ' ἄλλοθρούς ἄνθρώπους: σε *ξενόγλωσσους* *ἀνθρώπους*, σε *ξένους*.

Ετυμ.: *ἄλλος* + *θρός* (= βοή, θόρυβος, φήμη).

ἄλλοῖος, -α, -ον (επίθ.): διαφορετικός, *ἄλλιώς* τικος.

Ετυμ.: *ἄλλος*.

ἄλλομαι (ρ.): *πηδῶ*, *σκιρτῶ*, *τινάζομαι*, *ορμῶ* *εναντίον* *ἄλλου*.

ἄλλεται ὀφθαλμός: «παίζει» το μάτι.

Ετυμ.: *ἄλλος*.

ἄλλος, -η, -ο (αόριστη αντων. και επίθ.): *ἄλλος*, κάποιος *ἄλλος*, διαφορετικός.

ἄλλα φρονῶ: σκέπτομαι διαφορετικά.

ἄλλαις ἐπ' ἄλλαις: με *ἄλλεπάλληλες*.

ἄλλῃν (δόδον): σε *ἄλλο* μέρος.

ἄλλῃ (δόδω) παρακλίνω τὰς δίκας: προς *ἄλλες* κατευθύνσεις εκτρέπω τη δικαιοσύνη.

ἄλλος ἄλλῃ: *ἄλλος* με *ἄλλο* τρόπο.

ἄλλος ἄλλοθεν: *ἄλλος* από εδώ και *ἄλλος* από εκεί. *εἶ τις καὶ ἄλλος:* περισσότερο από κάθε *ἄλλον*.

ὁ ἄλλος (οἱ ἄλλοι): ο *υπόλοιπος* (οι *υπόλοιποι*), ο *ἄλλος* χρόνος, ο *υπόλοιπος* χρόνος, το *παρελθόν*.

οἷ τε ἄλλοι καί: και *ὄλοι* οι *ἄλλοι* και *κυρίως*...

Επίρρ.: *ἄλλος* (= διαφορετικά).

ἄλλως τε καί: και για *ἄλλους* λόγους, και *μάλιστα* *επειδή*.

ἄλλως πως: *κάπως* *ἄλλιώς*, *κάπως* διαφορετικά.

Ετυμ.: ρίζα *ἄλλ-*.

ἄλλότριος, -α, -ον (επιθ.): ξένος, αυτός που ανήκει σε άλλον, αλλοδαπός, παράδοξος, διαφορετικός, εχθρικός.

ἄλλοτριον ἄμᾳ θέρως: θερίζει ξένο σιτάρι.

ἄλλοτριόν τι γίνεται τινι πρὸς τινα: δημιουργείται σε κάποιον εχθρική διάθεση εναντίον κάποιου.

ἄλλοτριων χαρίζομαι: χαρίζω ξένα πράγματα.

ἢ ἄλλοτρία (γῆ): ἡ ξένη χώρα, ἡ χώρα των εχθρών.

τὰ ἄλλοτρία (πράγματα): οἱ ξένες υποθέσεις, ἡ ξένη περιουσία.

Επίρρ.: ἄλλοτριῶς (= παράδοξα).

ἄλλοτριῶς διάκειμαι πρὸς τινα: ἔχω εχθρικές διαθέσεις εναντίον κάποιου, φέρομαι εχθρικά σε κάποιον.

ἄλλοτριῶς ἔχω πρὸς τινα: ἔχω εχθρικές διαθέσεις εναντίον κάποιου.

Ετυμ.: ἄλλ-οτρος < ἄλλ-ότερος < ἄλλος.

ἄλλοτριῶν -ῶν (ρ.): καθιστῶ κάτι ξένο, αποξενώνω, κάνω κάποιον ἢ κάτι εχθρικό πρὸς κάποιον, στερῶ κάποιον ἀπὸ κάτι, ρίχνω κάποιον στα χέρια κάποιου // *ἄλλοτριόομαι -οῦμαι* (μέσο και παθητ.): αποξενώνομαι, γίνομαι ξένος, γίνομαι εχθρός κάποιου, πέφτω στα χέρια κάποιου.

ἄλλοτριῶνται ἢ ἀρχή: περιέρχεται στα χέρια άλλου ἢ εξουσία.

Ετυμ.: ἄλλότριος (= ξένος, διαφορετικός, εχθρικός).

ἄλλοτριώσις (-εως), ἡ (ουσ.): αποξένωση, απόλεια.

Ετυμ.: ἄλλοτριῶν -ῶν < ἄλλότριος.

ἄλλως (επίρρ.): διαφορετικά, αλλιώς, κατὰ τὰ ἄλλα, μάταια, προπάντων.

ἄλλως πως: κάπως αλλιώς, κάπως διαφορετικά.

ἄλλως τε καί: και για άλλους λόγους, και επειδή, και προπάντων, και πολύ περισσότερο, και μάλιστα.

καὶ ἄλλως: και εκτός τούτου, και ακόμη.

ταῦτα μοι δοκῶ ἄλλως λέγειν: νομίζω ὅτι μάταια λέγω αυτά.

Ετυμ.: ἄλλος < ρίζα *αλλ-*.

ἄλμα (-ατος), τὸ (ουσ.): πήδημα, σκίρτημα, σφυγμός.

Ετυμ.: ἄλλομαι (= πηδάω, σκιρτῶ, τινάζομαι).

ἄλοβος, -ος, -ον (επιθ.): ὁ χωρὶς λοβό (για τὸ ἀφτί του συκωτιοῦ των θυμαζόμενων ζώων) // δυσσίωνος, απαίσιος.

ἄλοβα γίνεται τὰ ἱερά: εἶναι δυσσίωνες οἱ θυσίες, δεν αποβαίνουν ευνοϊκές οἱ θυσίες, δε γίνονται δεκτές οἱ θυσίες.

Ετυμ.: α- (στερ.) + λοβός (= τὸ ἀφτί του συκωτιοῦ).

ἄλογος, -ος, -ον (επιθ.): ἄφωνος, ἀνέκφραστος, ἀπερίγραπτος, ἀσυλλόγιστος, παράλογος, ἀνόητος, ἀλλόκοτος, ἀνεξήγητος, ἀπροσδόκητος, αυτός που δε δίνει ἢ δε δέχεται λογοδοσία.

ἄλογοι ἡμέραι: ἡμέρες ἀργίας.

ἄλογος δόξα: γνώμη που δε στηρίζεται στη λογική, παράλογη γνώμη.

ἄλογος ὄχλος: ἀνόητο πλήθος.

τὰ ἄλογα (ὡς οὐς.): τὰ ζῶα.

Επίρρ.: ἄλόγως (= παράλογα, ἀνόητα, ἀνάρμοστα).

Ετυμ.: α- (στερ.) + λόγος.

ἄλοχος (-ου), ἡ (ουσ.): αὐτή που ἔχει τὴν ἴδια κλίνη με κάποιον, ἡ σύζυγος // ἡ παλλακίδα.

Ετυμ.: α- (αθροιστικό) + λέχος (= κλίνη, στρώμα, κρεβάτι).

ἄλς (ἄλός), ὁ (ουσ.): κόκκος αλατιοῦ, αλάτι, ἄλμη // (μτφ.) φιλία, ευφυΐα.

ἄλας συνανηλώσαμεν: ἔχουμε φάει ψομί κι αλάτι, εἴμαστε δεμένοι με δεσμά φιλοξενίας.

ἄλασιν ὕει: βρέχει αλάτι (για να δηλωθεῖ ἀφθονία).

ἄλς μέταλλον: αλατωρυχείο.

οἱ τῆς πόλεως ἄλας: τὸ ψομί κι αλάτι τῆς πατρίδας. *ὄρκον μέγαν, ἄλας* τε καὶ *τράπεζαν*: μέγαν ὄρκο, τὸ αλάτι και τὸ τραπέζι.

Ετυμ.: ρίζα *σαλ-*, ἄλ- > ἄλ-ας, ἄλ-μη // (λατ.) *sal-*.

ἄλυσιτελής, -ής, -ἔς (επιθ.): ἀνώφελος, ἐπιβλαβής.

Επίρρ.: ἄλυσιτελῶς (= ἀνώφελα, βλαπτικά).

Ετυμ.: α- (στερ.) + λυσιτελής (= ὁ πληρώνων τὸ χρέος του) < λύω + τέλος.

ἄλφιταμοιβός (-οῦ), ὁ (ουσ.): αὐτός που πουλά αλεύρια.

Ετυμ.: ἄλφιτον + ἀμείβω (= ανταλλάσσω, μεταβάλλω, ἀποδίδω).

ἄλφιτον (-ου), τὸ (ουσ.): χοντροαλεσμένο κριθάρι, κριθάλευρο, κάθε αλεύρι, πίτα ἢ ζουμί ἀπὸ κριθαρένιο αλεύρι.

ἄλφιτα πύρινα (πυρῶν): αλεύρι ἀπὸ σιτάρι.

ἄλφιτον (ἄλφιτα) πίνω: πίνω κριθαρόνερο.

A

ἄλφριτον ἄκτῆ: κριθάλευρο.

πατρῶα ἄλφριτα: το πατρικό ψωμί.

τὰ ἄλφριτα: το ψωμί, το καθημερινό ψωμί μας, η περιουσία.

τεῦχος ἄλφριτων: αλευροθήκη.

Ετυμ.: ρίζα *αλφ* > *ἄλφος* (= υπόλευκη λέπρα, ιδίως προσώπου, ασπρουδερή λέπρα, λευκή λειχήνα, λεύκη).

Σημείωση: ἄλευρα ἢ ἀλείατα (= αλεύρι από σιτάρι, σιτάλευρο).

ἄλῶβητος, -ος, -ον (επίθ.): ἄβλαπτος, ἀκέραιος, ἀπείραχτος, ἀμεμπτος.

Ετυμ.: *α-* (στερ.) + *λωβητός* (< *λωβάομαι* -*ῶμαι* < *λάβη* [= βλάβη, κακομεταχείριση, ατιμία, προσβολή]).

ἄλωπεκέη -ῆ (ενν. δορά), **ῆ** (ουσ.): δέρμα ἀλεπούς.

Ετυμ.: *ἀλώπηξ* (= ἀλεπούς).

ἄλωσις (-εως), ῆ (ουσ.): ἄλωση, κατάκτηση, ἐκπόρθηση, καταστροφή // τα μέσα για κατάκτηση // κυνήγι // (ως δικανικός ὅρος) καταδίκη.

ἀλίσκομαι ἰσχυράν ἄλωσιν: καταλαμβάνομαι χωρίς δυνατότητα ἀποφυγῆς της κατάληψης.

Ετυμ.: *ἄλῶναι* (< *ἀλίσκομαι* [= συλλαμβάνομαι, κυριεύομαι]).

ἄλωτός, -ῆ, -όν (επίθ.): αὐτός που μπορεί να κυριευτεῖ ἢ να ἀποκτηθεῖ, αὐτός τον ὁποῖον μπορεί κάποιος να νικήσει ἢ να κατακτήσει // κατορθωτός, ἐφικτός.

Ετυμ.: *ἄλῶναι* (< *ἀλίσκομαι* [= συλλαμβάνομαι, κυριεύομαι]).

ἄμμα (ἐπίρρ.): ἀμέσως, συγχρόνως.

Ετυμ.: ρίζα ἰνδοευρωπαϊκή *σμη-* (< *εἶς, μία, ὁμοῦ*) > *αμ-* ἢ *ομ-*.

ἄμμαμάκετος, -η (-ος), -ον (εκτεταμένος τύπος ἀντί *ἄμαχος*) (επίθ.): φοβερός, ἀκατάσχετος, ἀκαταγώνιστος, πελώριος, ἀκαταπόνητος, ἀκαταμέτρητος.

ἄμμαμάκετον μένος: φοβερή μανία.

Ετυμ.: 1. *α-* (στερ.) + *μάχομαι* // 2. *α-* (αθροιστικό) + *μαϊμάσσω* (= κατέχομαι ἀπό πολεμικό μένος, εἶμαι ὀρμητικός).

ἄμαρτάνω (το *-α-* της παραλήγουσας βραχύχρονο) (ρ.): ἀποτυγχάνω, ἀστοχῶ, πέφτω ἔξω στις

σκέψεις μου, σφάλω, στερούμαι, χάνω, διαπράττω ἀδίκημα, υποπίπτω σε παράπτωμα, ἀμαρτάνω, ἀπατά, βλάπτω.

ἄμαρτάνεται: γίνεται σφάλμα, γίνεται ἀδίκημα.

ἄμαρτάνω τῆς γνώμης: κάνω λάθος στη σκέψη.

ἄμαρτάνω τῆς γνώμης τινός: διαψεύδω (με τις ἐνέργειές μου) τη γνώμη κάποιου (για μένα).

ἄμαρτάνω τῆς ὁδοῦ: χάνω το δρόμο.

ἄμαρτάνω τοῦ σκοποῦ: ἀποτυγχάνω στο σκοπό, πέφτω ἔξω στη σκέψη.

ἄμαρτάνω τοῦ χρησιμοῦ: δεν ἐρμηνεύω σωστά το χρησμό.

ἄμαρτάνω τῶν ἐλπίδων: χάνω τις ἐλπίδες μου.

ὁ ἄμαρτανόμενος: ὁ ἐσφαλμένος.

ῥήματι ἄμαρτάνω: κάνω σφάλμα στο λόγο.

τὰ ἡμαρτημένα: τα σφάλματα.

Ετυμ.: *α-* (στερ.) + ρίζα *σμαρ-* (*μερ-* < *μείρομαι*) + πρόσφυμα *-τ-* + πρόσφυμα *-αν-* + κατάληξη *-ω* > *ἄσμαρτάνω* > *ἄμαρτάνω* (με τροπή του *-σ-* σε *δα-* σεία).

ἄμάρτημα (-ατος), τὸ (ουσ.): ἀποτυχία, ηθικό σφάλμα, ἀδίκημα, παράπτωμα, ἀσθένεια.

ἄμάρτημα γνώμης: κακός υπολογισμός.

Ετυμ.: *ἄμαρτάνω*.

ἄμαρτία (-ας), ῆ (ουσ.): ἀποτυχία, σφάλμα, ἀδίκημα, ἐνοχή // (κατά τον Ἀριστοτέλη) ξαστόχημα κρίσης, ξεστράτισμα της λογικῆς.

ἄμαρτία δόξης: ἐσφαλμένη κρίση.

Ετυμ.: *ἄμαρτάνω*.

ἄμάχητος, -ος, -ον (επίθ.): αὐτός που δεν ἔλαβε μέρος σε μάχη, ἀνίκανος // ἀκαταμάχητος, ἀνίκητος.

ἄμάχητος ὄλεθρος: καταστροφή χωρίς μάχη.

Επίρρ.: *ἄμαχητι* (= χωρίς μάχη).

Ετυμ.: *α-* (στερ.) + *μάχομαι*.

ἄμαχος, -ος, -ον (επίθ.): ὁ χωρίς μάχη, ἀκαταμάχητος, ἀκαταγώνιστος, ἀσυναγώνιστος, ἀνίκητος, ἀπόρθητος, ἀκατάσχετος, ἀπειρος, υπερβολικός // (ἐνεργ.) αὐτός που δεν πολέμησε, φιλήσυχος.

ἄμαχον ἄλγος: ἀμέτρητος πόνος.

ἄμαχον κακόν: ἀκατάσχετη συμφορά.

ἄμαχον κύμα θαλάσσης: ἀνίκητο κύμα της θάλασσας.

Επίρρ.: *ἄμάχος, ἄμαχει* (= χωρίς μάχη, χωρίς ἀγώνα).

Ετυμ. : α- (στερ.) + *μάχη*.

ἀμόω (ρ.) : συγκεντρώνω, κόπτω, θερίζω, σφάζω.

εἰράναν, ὅς ἄροσε, *κεῖνος ἀμάσει* : όποιος έσπειρε την ειρήνη εκείνος τη θερίζει.

Ετυμ. : ρίζα *ἀμ-*.

ἀμβλύς, -εῖα, -ὺ (επίθ.) : ο μη οξύς, αυτός που του έχει κοπεί η μυτερή άκρη, ο μη κοφτερός, ο μη ζωηρός, μαλακός, θαμπός, αδύνατος // (για πρόσωπα) νωθρός, αδρανής, αργός.

ἀμβλυτέρα τῆ ὀργῆ : με λιγότερο θυμό.

ἀμβλύτερος : λιγότερο έξυπνος, λιγότερο ζωηρός, λιγότερος.

Επίρρ. : ἀμβλῦ (= αδύνατα, χωρίς οξύτητα).

ἀμβλῦ ἀκούω : δεν ακούω καλά, ακούω αδύνατα.

ἀμβλῦ ὄρω : αδύνατα βλέπω, δε βλέπω καλά, κοντοβλέπω.

Ετυμ. : α- (πρόθεμα) + ρίζα *μαλ-* (< *ἀμαλός* [= μαλακός, τρυφερός, αδύνατος]) > *ἀ-μαλ-ύς* > *ἀμλύς*.

ἀμβροσία (-ας), ἥ (ουσ.) : τροφή των θεών // νερό, λάδι και καρποί για θρησκευτικές τελετές.

σώματος ἀμβροσία : αθανασία του σώματος.

Ετυμ. : *ἀμβρόσιος* (= αθάνατος, θεϊός).

ἄμβροτος, -ος, -ον (επίθ.) : αθάνατος, θεϊκός.

Ετυμ. : α- (στερ.) + *βροτός* (= θνητός) (με επίδραση του *μορτός* [= θνητός], ρίζα *μερ-*, ως προς την παρυσία του *-μ-*) < α + μ + *βροτός*.

ἀμείβω (ρ.) : αλλάζω τόπο, φεύγω, μεταβάλλω, αλλοιώνω, αλλάζω // **ἀμείβομαι** (μέσο) : διαδέχομαι, κάνω κάτι ύστερα από άλλον, αποκρίνομαι, ανταποδίδω, εκδικούμαι, εξέρχομαι, εισέρχομαι, ανταμείβω, υπερτερώ.

ἀμείβω χάριν : ανταποδίδω χάρη.

ἐν ἀμείβοντι : διαδοχικά.

οἱ ἀμείβοντες : τα σταυρωτά δοκάρια της στέγης.

ἄρουραι ἀμειβόμενοι : χωράφια ακαλλιέργητα κατά διαδοχικό τρόπο.

πόλιν ἐκ πόλεως ἀμείβομαι : διαβαίνω από πόλη σε πόλη.

Ετυμ. : α- (πρόθεμα) + ρίζα *μεF-* (ή *μαF-*) + πρόσφυμα *-j-* + κατάληξη *-ω* > *ἀ-μέβ-j-ω* (με τροπή του *-F-* σε *-β-*) > *ἀμείβω* (με επένθεση του *-j-* προ του *-β-* και τροπή του σε *-ι-*).

ἀμείλικτος, -ος, -ον (επίθ.) : σκληρός, τραχύς, άκαμπτος, αδυσώπητος.

Ετυμ. : α- (στερ.) + *μειλίσσ(ττ)ω* (= καταπραΰνω, εξιλεώνω, ευεργετώ).

ἄμειψις (-εως), ἥ (ουσ.) : αλλαγή, ανταλλαγή, διαδοχή, ανταπόδοση, απόκριση, αμοιβή.

ἐν ἀμείψει τῶν τάξεων : κατά την ώρα της αλλαγής των τάξεων.

Ετυμ. : *ἀμείβω* (= αλλάζω, ανταλλάσσω, ανταποδίδω).

ἀμέλεια (-ας), ἥ (ουσ.) : αδιαφορία, αφροντισιά, ολιγωρία, αμεριμνησία.

γονέων ἀμέλεια : αδιαφορία γονέων.

δι' ἀμελείας ἔχω τινά : παραμελώ κάποιον, αδιαφορώ για κάποιον.

ἐν ἀμελείᾳ κατατίθεμαί τινα : παραμελώ κάποιον, αδιαφορώ για κάποιον.

ἐν ἀμελείᾳ κείμαι : παραμελούμαι.

Ετυμ. : *ἀμελής* (*ἀμελέσ-ια* > *ἀμέλεια*).

ἀμελετησία (-ας), ἥ (ουσ.) : έλλειψη ή παραμέληση μελέτης, έλλειψη προσοχής, έλλειψη άσκησης, παραμέληση.

ἀμελετησία μνήμης : έλλειψη άσκησης της μνήμης.

Ετυμ. : *ἀμελέτητος* < α- (στερ.) + *μελετάω -ῶ*.

ἀμελέτητος, -ος, -ον (επίθ.) : απαράσκευος, αγύμναστος, απροετοίμαστος, ο μη ασκημένος.

Επίρρ. : *ἀμελετήτως* (= χωρίς προετοιμασία, χωρίς άσκηση, αμελέτητα).

ἀμελετήτως ἔχω : είμαι απαράσκευος.

Ετυμ. : α- (στερ.) + *μελετητός* < *μελετάω -ῶ* (= δίνω προσοχή σε κάτι, μελετώ, προσπαθώ να μάθω, εξασκώ, γυμνάζω).

ἀμελέω -ῶ (ρ.) : αδιαφορώ για κάτι, είμαι αμελής, παραμελώ, περιφρονώ, παραμένω, υπομένω, ανέχομαι // **ἀμελέομαι -οῦμαι** (παθητ.) : περιφρονούμαι, παραμελούμαι.

ἀμέλει (προστακτική) : μη σε νοιάζει, δεν πειράζει // (ως επίρρ.) οπωσδήποτε, εξάπαντος, φυσικά, χωρίς αμφιβολία.

οἱ ἡμελημένοι ἄνθρωποι : οι περιφρονημένοι άνθρωποι.

Επίρρ. : *ἡμελημένως* (= απρόσεκτα).

Ετυμ. : *ἀμελής* < α- (στερ.) + απρόσωπο ρ. *μέλει* (= υπάρχει φροντίδα).

ἀμελής, -ής, -ές (επίθ.) : αδιάφορος, απρόσεχτος // (παθητ.) παραμελημένος.

A

οὐκ ἀμελής ποιεῖν: ὄχι αδιάφορος στο να εκτελεῖ.

Επίρρ.: ἀμελῶς (= με αμέλεια, με αδιαφορία, χωρίς επιμέλεια, αδιάφορα).

ἀμελῶς ἔχω περί τινα: αδιαφορώ για κάποιον, παραμελώ κάποιον.

ἀμελῶς ἔχω πρὸς τι: αδιαφορώ για κάτι, παραμελώ κάτι.

ἀμελῶς ἔχω τινός: παραμελώ κάποιον ή κάτι, αδιαφορώ για κάποιον ή για κάτι.

Ετυμ.: α- (στερ.) + απρόσωπο ρ. μέλει (= υπάρχει φροντίδα).

ἀμέλητος, -ος, -ον (επίθ.): αφρόντιστος, παραμελημένος, ο ανάξιος φροντίδας.

Επίρρ.: ἀμελητι (= χωρίς φροντίδα).

Ετυμ.: ἀμελω.

ἀμέλλητος, -ος, -ον (επίθ.): ο χωρίς αναβολή, αυτός που δεν αργοπορεί, ανυπέρθτος, ανυπέρβλητος, γρήγορος, πρόθυμος.

Επίρρ.: ἀμελλητί, ἀμελλητῶς (= χωρίς αναβολή ή καθυστέρηση).

Ετυμ.: α- (στερ.) + μέλλω (= βραδύνα, αναβάλλω, σκοπεύω να πράξω κάτι).

ἀμῆ (ἀμῆ) (δοτ. θηλ. του ἀμός [= κάποιος]) (επίρρ.): κατά κάποιο τρόπο, κάπως, οπωσδήποτε.

ἀμῆ γε πῆ, ἀμηγέπη (ἀμηγέπη): κατά κάποιο τρόπο, σχεδόν.

Ετυμ.: πιθανόν ομόρριζο του επιρρ. ἄμα.

ἄμητος (-ου), ὄ (ουσ.): θερισμός, καλοκαίρι, συγκομιδή από το θερισμό, τα θερισμένα χωράφια.

ἀμητὸς (ως επίθ.) καρπός: συγκομιδή από το θερισμό.

Ετυμ.: ἀμάω (= θερίζω).

ἀμηχανία (-ας), ἦ (ουσ.): ἔλλειψη πόρων, ἔνδεια, απορία, ἀνάγκη, στέρηση, ἀδιέξοδο, κόπος, μόχθος, στενοχώρια, δυσκολία, ταλαιπωρία.

ἀμηχανίας συνέχομαι: βρίσκομαι σε αμηχανία ή απορία, κατέχομαι από αμηχανία ή απορία.

χειμῶνος ἀμηχανία: ταλαιπωρία από την κακοκαιρία.

Ετυμ.: ἀμήχανος < α- (στερ.) + μηχανή.

ἀμήχανος, -ος, -ον (επίθ.): αυτός που δεν έχει πόρους, ο ευρισκόμενος σε απορία, αυτός που δεν ξέρει τι να πράξει, ἀνόητος, ἀνίκανος // (παθητ.) δύ-

σκολος, δεινός, ἀπραγματοποίητος, ἀνεξήγητος, ἀδύνατος, ἀκαταμάχητος, ἀναπόφευκτος, ἀμέτρητος.

ἀμήχανα δεσμά: φοβερές αλυσίδες.

ἀμήχανόν τι οἶον: εντελώς ἀπερίγραπτο.

ἀμήχανός εἰμι ὅ,τι χρῆ λέγειν: ἀγνοῶ τι πρέπει να λέγω.

ἀμήχανος νόσος (ξυμφορά): φοβερή ἀρρώστια (συμφορά).

ἀμήχανος τὸ μέγεθος: ἀκατανόητος ως προς το μέγεθος.

ἀμηχάνων ἐρῶ: ἐπιθυμῶ πράγματα ἀδύνατα, ἐπιθυμῶ πράγματα ἀκατόρθωτα.

εἰς ἀμήχανα πίπτω: περιπίπτω σε δυσχέρειες, δεν ξέρω τι να κάνω, πέφτω σε κατάσταση ἀπορίας.

πλήθος ἀμήχανον: ἀμέτρητο πλήθος.

τίθημί τινα ἀμήχανον: κάνω κάποιον να ἀπορεί.

Επίρρ.: ἀμηχάνως (= σε ἀπορία, σε αμηχανία, εντελώς ἀπερίγραπτα).

ἀμηχάνως ἔχω: βρίσκομαι σε αμηχανία, βρίσκομαι σε ἀπορία.

Ετυμ.: α- (στερ.) + μηχανή.

ἀμιγής, -ής, -ές (επίθ.): ο μη ἀναμειγμένος, ἀνόθευτος, καθαρός.

ἀμιγῆς ἡδονή: ἀνόθευτη ἡδονή.

Επίρρ.: ἀμιγώς, ἀμιγί (= ἀνόθευτα, καθάρα).

Ετυμ.: α- (στερ.) + μείγνυμι (= ἀναμειγνύω).

ἄμικτος, -ος, -ον (ἄμεικτος) (επίθ.): ο μη ἀναμειγμένος, ἀμιγής, καθαρός, ἀνόθευτος, ἀγνός // ἀκοινώνητος, ἀγριος, σκυθρωπός // ἀφιλόξενος // ο χωρίς συνουσία.

ἄμικτος βίος: ἀγνή ζωή.

ἄμικτος πατήρ: δύσκολος ή σκυθρωπός πατέρας.

ἄμικτος τόπος: ἀφιλόξενος τόπος.

τὸ ἄμικτον (ως ουσ.): το ἀνόθευτο, η καθαρότητα, η ἔλλειψη ἐπιμειξίας ή ἐπικοινωνίας.

Επίρρ.: ἀμικτῶς (= χωρίς ἀνάμειξη).

Ετυμ.: α- (στερ.) + μικτός < μί(εἶ)γ-νυ-μι.

ἄμιλλα (-ης), ἦ (ουσ.): συναγωνισμός, υπερίσχυση, πάλη, ἀγώνας για υπεροχή, συμπλοκή, ἀντιζηλία.

ἄμιλλαν ἔχω φρονήματος: συναγωνίζομαι το φρόνημα.

ἄμιλλαν ποιοῦμαι πρὸς τινα: συναγωνίζομαι κάποιον.

ἄμιλλαν τίθημι (προτίθημι): προτείνω ἀγώνα.

ἐξ ἀμίλλης: με συναγωνισμό.

ισχύος ἀμιλλα: δοκιμή δύναμης.
ποιῶ τινα εἰς ἀμιλλάν τινος: κάνω κάποιον να αγωνίζεται ή να συναγωνίζεται για κάτι.
πρὸς (εἰς) ἀμιλλαν ἔρχομαι: συναγωνίζομαι.
Ετυμ.: ἄμα, ρίζα σεμ-.

ἀμιλλάομαι -ῶμαι (ρ.): συναγωνίζομαι, αγωνίζομαι για τη νίκη, φιλονικώ, ανταγωνίζομαι, προσπαθώ, επιδιώκω.

ἀμιλλῶμαι στάδιον: συναγωνίζομαι σε αγώνα δρόμου ενός σταδίου (184,87 μ.).
Ετυμ.: ἀμιλλα < ἄμα.

ἀμιξία (-ας), ἡ (ἀμειξία) (ουσ.): καθαρότητα, ἔλλειψη ανάμειξης, ἔλλειψη επικοινωνίας ή συναλλαγής, αποχή από συνουσία.

ἀμιξία ἀλλήλων: ἔλλειψη επιμειξίας μεταξύ τους.
ἀμιξία χρημάτων: ἔλλειψη χρηματικών συναλλαγών.

Ετυμ.: ἄμ(ε)ικτος < α- (στερ.) + μ(ε)ικτός < μ(ε)ίγνυμι.

ἄμιππος, -ος, -ον (επίθ.): ο γρήγορος σαν ἄλογο.
οἱ ἄμιπποι: οἱ πεζοὶ οἱ ἀνομειγμένοι με ἵππεῖς // ἵππεῖς που ἔχουν και δεύτερο ἄλογο.

Ετυμ.: ἄμα + ἵππος.

ἄμμα (-ατος), τὸ (ουσ.): κόμπος, καθετί δεμένο, καθετί που μπορεί να δεθεῖ // σχοινί, θηλιά // ταινία, ζώνη.

ἄμμα παρθενίας: ζώνη παρθενίας.

Ετυμ.: ἄπτω (= αγγίζω, επιχειρώ, ανάβω).

ἀμνημονέω -ῶ (ρ.): λησμονώ, δεν αναφέρω τίποτε, παρασιωπώ, δε μνημονεύω.

ἀμνημονεῖς σαντὸν δρῶντα: λησμονεῖς την πράξη σου.

Ετυμ.: ἀμνήμων < α- (στερ.) + μνήμων < μνήμη.

ἀμνήμων (-ονος), -ων, -ον (επίθ.): ο μη ἔχων μνήμη, αὐτὸς που ξεχνά, ἀχάριστος // (παθητ.) ο ξεχασμένος.

ἀμνήμονά τινα καθιστημί τινος: κάνω κάποιον να ξεχάσει κάποιον ή κάτι.

Επίρρ.: ἀμνημόνως (= χωρίς μνήμη).

Ετυμ.: α- (στερ.) + μνήμων < μνήμη.

ἀμνηστέω -ῶ (ρ.): λησμονώ // **ἀμνηστέομαι -οῦμαι (παθητ.):** λησμονοῦμαι.

ὁ ἀμνηστῶν: αὐτὸς που ξεχνά, ο ἐπιλήσιμονας.

Ετυμ.: ἀμνηστος < α- (στερ.) + μνηστός.

ἀμνηστία (-ας), ἡ (ουσ.): λησμονιά, λήθη ἀδικήματος, συγχώρεση πολιτικού ἀδικήματος.

ἀμνηστίαν ἔχω τινός: λησμονώ κάποιον.

Ετυμ.: ἀμνηστος < α- (στερ.) + μνηστός.

ἄμνηστος, -ος, -ον (επίθ.): αὐτὸς που δεν τον θυμάται κανεῖς, ο λησμονημένος, ο ξεχασμένος // (ενεργ.) αὐτὸς που δε θυμάται, αὐτὸς που ξεχνά.

Ετυμ.: α- (στερ.) + μνηστός < μνάομαι -ῶμαι (θέμα μνα-, μνη-).

ἀμοιβή (-ῆς), ἡ (ουσ.): ανταπόδοση, ἀποζημίωση, πληρωμή, ἀπάντηση, ἀνταλλαγή, ἀμοιβή, ἐκδίκηση, μεταμόρφωση.

ἀμοιβή κακῶν: ἐκδίκηση για τις συμφορές.

τὸς ἀμοιβῶς ποιῶμαι: ἀνταλλάσσω.

Ετυμ.: ἀμείβω (= ἀνταλλάσσω, μεταβάλλω, ἀνταποδίδω).

ἀμοιβός (-οῦ), ὁ (ουσ.): ἀντικαταστάτης, διάδοχος.

ἀμοιβός (ως ἐπίθ.): ο τιθέμενος σε ἀνταπόδοση, αὐτὸς που γίνεται σε ἀνταλλαγή ἄλλου.

οἱ ἀμοιβοὶ (ουσ.): οἱ στρατιῶτες που ἀναπληρώνουν ἄλλους.

Ετυμ.: ἀμείβω (= ἀνταλλάσσω, μεταβάλλω, ἀνταποδίδω).

ἀμοῦ (επίρρ.): κάπου.

ἀμοῦ γέ που: κάπου βέβαια, κάπου, οπουδήποτε.

Ετυμ.: ἀμός (= κάποιος) < ἄμα (ρίζα ἀμ-, σεμ-).

ἀμπέχω (ἀμπίσχω) (ρ.): περιβάλλω, καλύπτω, ἀγκαλιάζω, καταλαμβάνω, ντύνω // **ἀμπέχομαι (μέσο):** ντύνομαι, φοράω, καλύπτομαι.

Ετυμ.: ἀμπί (αιολ. τύπος της πρόθ. ἀμφι) + ἔχω.

ἀμπλάκημα (-ατος), τὸ (ουσ.): πλάνη, λάθος, ἀμάρτημα.

Ετυμ.: ἀμπλακίσκω.

ἀμπλακίσκω (ρ.): ἀποτυγχάνω, στεροῦμαι, πλανιέμαι, ἀμαρτάνω, δεν κατορθώνω, πρᾶττω το μη ὀρθό.

ἀρίστης ἀμπλακῶν ἀλόχου: ἀφού ἔχασε την ἀρίστη σύζυγο.

τάδε ἡμπλακον: ἐπράξα αυτά τα σφάλματα.

Ετυμ.: πιθανόν *α-* (ευφων.) + *πλάζω* (= κάνω κάποιον να πλανηθεί, οδηγώ κάποιον σε λάθος) με παρεμβολή του *-μ-* (όπως *ἄ-μ-βρο-τος* [= αθάνατος]).

ἄμπωτις (-εως, -ιδος), ἦ (ουσ.): περιοδικό τράβηγμα των νερών της θάλασσας προς τα μέσα (αντίθετα: *πλημμυρίς, ραχία*), υποχώρηση ή ελάττωση κάποιας ροής, επιστροφή προς τα μέσα των χυμών του σώματος.

Ετυμ.: *ἀνάπτωτις* (κατά συγκοπή του *-α-* και τροπή του *-ν-* σε *-μ-*) < *ἀναπίνω* (= ξαναπίνω, ξαναρουφώ).

ἄμύνω (το *-ν-* μακρόχρονο) (ρ.): κρατώ μακριά, διώχνω, εμποδίζω, απωθώ, αποκρούω επίθεση, υπερασπίζομαι, μάχομαι για κάποιον, βοηθώ, ανταποδίδω // **ἄμύνομαι** (μέσο): υπερασπίζω τον εαυτό μου, εκδικούμαι, τιμωρώ, αποκρούω, προβάλλω ἄμυνα, προστατεύω // **ἄμύνομαι** (παθητ.): αποκρούομαι, τιμωρούμαι.

ἄμύνω τινί τὸν κίνδυνον: απομακρύνω από κάποιον τον κίνδυνο.

Ετυμ.: *α-* (πρόθεμα) + ρίζα *μυν-* + πρόσφυμα *-j-* + κατάληξη *-ω* > *ἀμύνω* > *ἄμύνω* (με αφομοίωση του *-j-* προς το *-ν-*) > *ἄμύνω* (με απλοποίηση των δύο *-ν-* σε ένα και με αντέκταση του βραχύχρονου *-ν-* σε μακρόχρονο).

ἄμυστι (επίρρ.): χωρίς να κλείσει κανείς το στόμα του, μονορούφι, με μια ρουφηξιά.

ἄμυστι πίνω: πίνω με μια ρουφηξιά, πίνω μονορούφι.

Ετυμ.: *α-* (στερ.) + *μύω* (= κλείνω, ησυχάζω).

ἄμυστίζω (ρ.): πίνω απνευστί, πίνω μονορούφι, πίνω πολύ με μια ρουφηξιά, μεθώ.

Ετυμ.: *ἄμυστις* < *ἄμυστι* < *α-* (στερ.) + *μύω* (= κλείνω, ησυχάζω).

ἀμφήκης, -ης, -εσ (επίθ.): ο ακονισμένος και από τα δύο μέρη, δίκωπος, αμφίστομος, κοφτερός και από τα δύο μέρη, αυτός που μπορεί να υπερασπίσει και δίκαιο και άδικο, αυτός που εξηγείται με δύο τρόπους // (για κεραυνό) διαπεραστικός, οξύς // (μτφ.) διαφορούμενος.

ἀμφήκης χρησμός: διαφορούμενος χρησμός, χρησμός που μπορεί να ερμηνευθεί με δύο τρόπους.

Ετυμ.: *ἀμφι* + *ἄκη* (= αιχμή).

ἀμφήρης, -ης, -εσ (επίθ.): αυτός που έχει κουπιά και από τα δύο μέρη.

Ετυμ.: *ἀμφι* + *ἐρέσσω* (= κωπηλατώ).

ἀμφήρης, -ης, -εσ (επίθ.): αυτός που είναι συνδεμένος και από τα δύο μέρη.

Ετυμ.: *ἀμφι* + ρίζα *αρ-* (υποθετική ρίζα του *ἀραρίσκω* [= ενώνω, συναρμολογώ]).

ἀμφί (πρόθ.): και από τα δύο μέρη, για χάρη, εξαιτίας, σχετικά με κάτι, ολόγυρα, κοντά, για λογαριασμό κάποιου, περίπου, σχεδόν.

ἀμφ' ἄλα: κοντά στη θάλασσα.

ἀμφι γούνασι πίπτω: είμαι κρεμασμένος στα γόνατα κάποιου.

ἀμφι δὲ οἱ θάνατος χύτο: γύρω του χύθηκε ο θάνατος.

ἀμφί πλήθουσιν ἀγοράν: περίπου την ώρα που η αγορά είναι γεμάτη από κόσμο (10 π.μ. - 12 το μεσημέρι).

ἀμφι τὰς δώδεκα μυριάδας: περίπου δώδεκα μυριάδες, περίπου εκατόν είκοσι χιλιάδες.

ἀμφί τι ἔχω (διατρίβω): ασχολούμαι με κάτι.

ἀμφί τινος λέγω: υπερασπίζω κάποιον.

τὰ ἀμφι δίαιταν: τα αποβλέποντα στην οικιακή ζωή.

Ετυμ.: ρίζα *αμφ-* // (λατ.) *amb-*.

ἀμφιβάλλω (ρ.): ντύνω, χτίζω κυκλικά, περικλείω, αγκαλιάζω, χτυπά, περιστρέφω, διστάζω, έχω αμφιβολίες, πηγαίνω σε άλλον τόπο // **ἀμφιβάλλομαι** (μέσο): περιβάλλομαι, ντύνομαι.

ἀμφιβάλλω τινά βέλεσι: χτυπά κάποιον με βέλη.

Ετυμ.: *ἀμφι* + *βάλλω*.

ἀμφίβλημα (-ατος), τὸ (ουσ.): στοά, περίβολος, ένδυμα, πανοπλία.

Ετυμ.: *ἀμφι* + *βλήμα* (< *βάλλω*).

ἀμφίβληστρον (-ου), τὸ (ουσ.): δίχτυ για ψάρεμα, ένδυμα, δεσμός, φράκτης, περίβολος, ράκος.

Ετυμ.: *ἀμφι* + *βάλλω*.

ἀμφιβολία (-ας), ἦ (ουσ.): η προσβολή και από τα δύο μέρη, δισταγμός, αβεβαιότητα.

ἀμφιβολία ἔχομαι: βρίσκομαι στην κατάσταση εκείνου που δέχεται επίθεση από δύο μέρη.

εἰς ἀμφιβολίαν τίθεμαί τι: καθιστώ κάτι αμφίβολο.

Ετυμ.: *ἀμφίβολος* < *ἀμφι* + *βάλλω*.

ἀμφίβολος, -ος, -ον (επίθ.): ο τοποθετημένος ο-

λόγυρα, αυτός που χτυπήθηκε από παντού, δίκωπος, δίγνωμος, αβέβαιος, διστακτικός.

ἀμφίβολοι κάμακες: δίκωπα κοντάρια.

ἀμφίβολος γίγνομαι ὑπὸ τῶν πολεμίων: προσβάλλομαι από παντού από τους εχθρούς.

ἀμφίβολός εἰμι: προσβάλλομαι από παντού.

ἀμφίβολος λόγος: λόγος με δύο σημασίες.

ἐς ἀμφίβολον τίθεμαί τι: θεωρώ κάτι αμφίβολο ή αβέβαιο.

τὸ ἀμφίβολον (ως ουσ.): η αμφιβολία.

Επίρρ.: ἀμφιβόλως (= με βολή από δύο μέρη, με αμφιβολία).

σὺκ ἀμφιβόλως: χωρίς αμφιβολία, με βεβαιότητα.

Ετυμ.: ἀμφιβάλλω < ἀμφι + βάλλω.

ἀμφιγνοέω -ῶ (ρ.): ἀμφιβάλλω, ἀμφιταλαντεύομαι, εἶμαι δίγνωμος, αγνοῶ.

ὁ ἀμφιγνοηθεῖς: ὁ ἀγνωστος, ὁ ἀσημος.

Ετυμ.: ἀμφίγνωος (-ους) < ἀμφι + γνο- (ασθενές θέμα του ρ. γι-γνώ-σκ-ω).

ἀμφίδοξος, -ος, -ον (επίθ.): αμφίβολος, αυτός που δεν έχει σίγουρη γνώμη, διαφορούμενος, αμφισβητούμενος.

ἀμφίδοξον μέλλον: αμφίβολο μέλλον.

ἀμφίδοξος νίκη: αμφισβητούμενη νίκη.

Ετυμ.: ἀμφι + δόξα (= γνώμη).

ἀμφίδρομος, -ος, -ον (επίθ.): αυτός που πάει κι έρχεται, αυτός που τρέχει και ξαναγυρίζει στο ίδιο μέρος, αυτός τον οποίον μπορεί κάποιος να τρέξει ολόγυρα, αυτός που περιβάλλει ή περιζώννει, αυτός που περικλείει.

ἄρκυς ἀμφίδρομος: δίχτυ που περικλείει.

κύμα ἀμφίδρομον: κύμα που πάει κι έρχεται, κύμα που έχει δύο δρόμους.

Ετυμ.: ἀμφι + δραμεῖν (< θέω [= τρέχω]).

ἀμφιέννυμι (ρ.): περιβάλλω, ντύνω // **ἀμφιέννυμαι** (μέσο): ντύνομαι, φορώ, περιβάλλομαι.

κόνιν ἀμφιέννυμαι: σκονίζομαι.

ὁ ἡμφιεσμένος τι: αυτός που φορά κάτι, ὁ ντυμένος με κάτι.

Ετυμ.: ἀμφι + ἔννυμι.

ἀμφιέπω (ρ.): περιβάλλω, ασχολούμαι, φροντίζω, υπερασπίζω, προστατεύω // **ἀμφιέπομαι** (μέσο): παρακολουθῶ, συνωστίζομαι.

ἀμφιέπω θυμόν: έχω στραμμένη την ψυχή μου σε κάτι.

ἀμφιέπω ὄλβον: απολαμβάνω την ευτυχία.

ἀμφιέπων (ως επίρρ.): προσεκτικά, με επιμέλεια.

ὁ ἀμφιέπων δαίμων: η τύχη που παρακολουθεῖ κάποιον.

Ετυμ.: ἀμφι + ἔπω (= ασχολούμαι, καταγίνομαι με κάτι).

ἀμφιθαλής, -ής, -ἔς (επίθ.): αυτός που ακμάζει και από τις δύο πλευρές, αυτός που έχει στη ζωή και τους δύο γονεῖς, πλούσιος, αυτός που έχει αφθονία, ακμαῖος.

ἀμφιθαλής ἀλήθεια: πλήρης ἀλήθεια.

ἀμφιθαλής ἔρω: ακμαῖος ἔρωτας.

ἀμφιθαλής κακοῖς: ὁ πλήρης δεινῶν.

Επίρρ.: ἀμφιθαλῶς (= με αφθονία, πλήρως, εντελῶς).

Ετυμ.: ἀμφι + θάλος (= βλαστός, κλωνάρι, βλαστάρι, παιδί).

ἀμφικτίονες (-ων), οἱ (ουσ.): οἱ πλησιέστεροι γείτονες.

Ετυμ.: ἀμφι + κτίζω.

Ἄμφικτύονες (-ων), οἱ (ουσ.): τα μέλη του ἀμφικτυονικού συνεδρίου, οἱ απεσταλμένοι των ἐλληνικῶν πόλεων, τα μέλη της βουλῆς των συμμάχων // οἱ πρόεδροι των πυθικῶν ἀγῶνων.

Ετυμ.: ἀμφι + κτίζω.

Ἄμφικτυονία (-ας), ἡ (ουσ.): η ὁμοσπονδία των ἀμφικτύωνων, συμμαχία, κάθε ἔνωση ή συμμαχία, κάθε ὁμοσπονδία ή σύνδεσμος.

Ετυμ.: Ἄμφικτύονες.

ἀμφιλαφής, -ής, -ἔς (επίθ.): μεγάλος, υπερβολικός, πελώριος, αυτός που από παντού περιβάλλει ή που παντού εξαπλώνεται, ευρύχωρος, αυτός που πιάνεται και από τις δύο πλευρές, πλατύς, πυκνόφυλλος, φουντωτός, ἀφθονος, ἐξαισίος.

ἀμφιλαφής ἵππος: πελώριο ἄλογο.

γῶος ἀμφιλαφής: γενικός θρήνος.

δόσις ἀμφιλαφής: μεγαλοπρεπές δῶρο.

Επίρρ.: ἀμφιλαφῶς (= ἀφθονα, πλουσιοπάροχα).

Ετυμ.: ἀμφι + λαβεῖν (< λαμβάνω).

ἀμφίλογος, -ος, -ον (επίθ.): ὁ αμφισβητούμε-

A

νος, ἀμφίβολος, ἀβέβαιος, κυμαινόμενος // (ενεργ.) φιλονίκος, εριστικός.

ἀμφίλογα νείκη: φιλονικίες που οδηγούν σε συγκρούσεις.

τὰ ἀμφίλογα (ως ουσ.): οι διαφορές, τα ἀμφισβητούμενα ζητήματα, τα θέματα που οδηγούν σε φιλονικία.

Επίρρ.: ἀμφιλόγως, ἀμφίλογα (= ἀμφίβολα).

Ετυμ.: ἀμφί + λόγος < λέγω.

ἀμφιπαγής, -ής, -ές (επίθ.): αυτός που είναι καλά στερεωμένος από παντού.

ἀμφιπαγής λίθος: καλά στερεωμένη πέτρα.

Ετυμ.: ἀμφί + πήγνυμι (= μπήγω, στερεώνω, χτίζω, παγώνω, πήζω).

ἀμφιπλήξ (-ήγος), ὁ, ἡ (επίθ.): δίκωπος, δίστομος.

Ετυμ.: ἀμφί + πλήσσει (= χτυπάω).

ἀμφίρυτος, -η, -ον (ἀμφίρρυτος, -ος, -ον) (επίθ.): αυτός που βρέχεται ολόγυρα από θάλασσα.

Ετυμ.: ἀμφί + ρύτος (< ῥέω).

ἀμφίς (επίρρ.): και στα δύο μέρη, από όλες τις πλευρές, χωριστά, μακριά, ολόγυρα, ανάμεσα.

ἀμφίς ἄρωγοί: βοηθοί και στα δύο μέρη.

ἀμφίς ἐκείνων: μακριά από εκείνους.

ἀμφίς φράζομαι: διχογνωμώ, σκέπτομαι διαφορετικά.

ἀμφίς φρονῶ: σκέπτομαι διαφορετικά.

ὀλίγη δ' ἦν ἀμφίς ἄρουρα: λίγη γη ἦταν ανάμεσα.

Ετυμ.: ἀμφί.

ἀμφισβητέω -ῶ (ρ.): στέκω χωριστά, διαφωνώ, φιλονικώ, συζητώ, δεν παραδέχομαι // (ως δικανικός ὅρος) ἔχω αξιώσεις στην περιουσία νεκρού ή ζητώ την κηδεμονία κληρονόμου // ἀμφισβητώ, ἔχω ἀμφιβολίες, ἐπιμένω, ἰσχυρίζομαι // **ἀμφισβητέομαι -οῦμαι** (παθητ.): ἀμφισβητούμαι, εἶμαι το ἀντικείμενο ἀμφισβήτησης, εἶμαι το ἀντικείμενο διαφωνίας ή ἀμφιβολίας.

ἀμφισβητεῖται (ἀπρόσωπο): ἀμφισβητεῖται ὅτι, ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι...

ἀμφισβητεῖται τι (περί τι, περί τίνος): ὑπάρχει διαφωνία για κάτι, ὑπάρχει ἀμφισβήτηση για κάτι, ἀμφισβητεῖται κάτι.

οἱ ἀμφισβητούντες: οἱ διάδικοι σε δικαστήριο.

τὸ ἀμφισβητούμενον: το διαφιλονικούμενο, το ἀντικείμενο της διαφωνίας, πράγμα για το οποίο ὑπάρχει ἀμφιβολία.

Ετυμ.: ἀμφίς + βῆναι (< βαίνω).

ἀμφισβήτησις (-εως), ἡ (ουσ.): φιλονικία, ἀντίρρηση, συζήτηση // (ως δικανικός ὅρος) αξιώσεις σε κληρονομιά, διεκδίκηση κληρονομιάς.

ἀμφισβήτησιν ἔχει: ἐπιδέχεται ἀμφιβολία ή συζήτηση.

ἀμφισβήτησιν ἔχω (ποιοῦμαι): ἀμφισβητώ, διαφωνώ, ἔχω ἀντιρρήσεις.

ἀμφισβήτησιν ὑπολείπω: ἀφήνω πίσω ἀφορμή για ἀμφισβήτηση.

ὑπολείπομαι ἀμφισβήτησιν: δημιουργώ για τον εαυτό μου ἀμφισβήτηση, ἀφήνω ως ὑπόλοιπο (ή ως ἐντύπωση) για τον εαυτό μου ἀμφισβήτηση.

Ετυμ.: ἀμφισβητέω -ῶ.

ἀμφότερος, -α, -ον (πληθ. ἀμφότεροι, -αι, -α) (ἀόριστη ἐπιμεριστική ἀντων.): καθένας, και ο ἕνας και ο ἄλλος, και οἱ δύο μαζί.

ἀμφότεροις (ἄμμασι) **βλέπω:** με δύο μάτια παρατηρῶ.

ἀπ' ἀμφοτέρων: και από τα δύο μέρη.

ἐπ' ἀμφοτέρα: και προς τα δύο μέρη.

ἐπ' ἀμφοτέρα ἔχω: ταλαντεύομαι.

ἐπ' ἀμφοτέρων (ποδῶν): πάνω στα δύο πόδια.

κατ' ἀμφοτέρα: και από τα δύο μέρη.

Επίρρ.: ἀμφοτεράκις (= κατά δύο τρόπους), ἀμφοτέρως (= και κατά τους δύο τρόπους).

Ετυμ.: ἄμφω.

ἄμφω (ἐπιθετική ἀντων., δῦικ. ἀριθμ.), **οἱ, αἱ, τὰ** (γεν. και δοτ. ἀμφοῖν, αιτ. ἄμφω): και οἱ δύο μαζί.

Ετυμ.: ἀμφί < ρίζα ἀμφ- // (λατ.) amb-.

ἀμῶς (ἀμῶς) (επίρρ.): κάπως.

ἀμωσγέπως - ἀμῶς γέ πως: ὅπως ὅπως, κατά κάποιον τρόπο, κάπως, με οποιονδήποτε τρόπο.

Ετυμ.: ἀμός (= κάποιος) < ρίζα ἰνδοευρωπαϊκή σεμ- (εἶς, μία, ἐν) > ἀμ- ή ὀμ-.

ἄν (ὑποθετικός σύνδ.): εἰάν + ὑποτακτική.

ἄν ἐγχορῆ τὸ ὕδωρ: ἀν ἐπιτρέπει το νερό της κλεψύδρας στο δικαστήριο, ἀν ὑπάρχει ἀρκετός χρόνος για ἀγόρευση ή ἀπολογία.

ἄν ἐπουρίση τὸ τῆς τύχης: ἀν φυσήξει εὐνοϊκά ο ἄνεμος της τύχης, ἀν εἶναι εὐνοϊκή η τύχη.

Ετυμ.: εἰ (ὑποθετικός σύνδ.) + ἄν (δυνητικό μόριο).

ἄν (μόριο): **δυνητικό** + οριστική ιστορικού χρόνου (π.χ. θα + παρατατικός) / + ευκτική (π.χ. είναι δυνατό να) / + απρμφ. και μτχ. // **αοριστολογικό** (προηγείται χρονικός σύνδ. ή αναφορικό επίρρ. ή αναφορική αντων.): συντάσσεται με υποτακτική (= τυχόν).

Ετυμ.: ινδοευρωπαϊκή ρίζα *αν-*, *α-*.

ἀνά (πρόθ.): πάνω σε κάτι, προς τα πάνω, από κάτω ως την κορυφή, ανάμεσα, φανερά, δυνατά σε όλη τη διάρκεια, πάλλι, ξανά.

ἀνά κράτος: με όλες τις δυνάμεις, ολοταχώς, διά της βίας, με έφοδο.

ἀνά μέρος: κατά σειρά.

ἀνά νύκτα: όλη τη νύχτα.

ἀνά στόμα έχω: μιλώ.

ἀνά χείρας έχω τι: κρατώ κάτι.

ἀνά χρόνον: έπειτα από καιρό, μετά από κάποιο χρονικό διάστημα.

Ετυμ.: ρίζα *αν-* > *ἄνω*.

ἀναβαίνω (ρ.): ανεβαίνω, πηγαίνω επάνω, ανεβαίνω σε πλοίο ή σε άλογο, προχωρώ από την παραλία προς το εσωτερικό ενός τόπου ή από τη θάλασσα στο πέλαγος, επιβιβάζομαι, επιβαίνω, αυξάνω, διαδίδομαι, καταλήγω, αποβαίνω, μεταβαίνω, αναρριχώμαι, πλημμυρίζω.

ἀναβαίνω ἐπὶ τὸ βῆμα: σηκώνομαι να μιλήσω.

ἀναβαίνω ἐπὶ τὸ δικαστήριον: παρουσιάζομαι στο δικαστήριο.

ἀναβαίνω ἐπὶ (εἰς) τὸ πλῆθος: έρχομαι ενώπιον του λαού, μιλώ ενώπιον του λαού.

ἀναβαίνω ἐπὶ τὸν ἀκρίβαντα: ανέρχομαι επί της σκηνής.

ἀναβαίνω παρὰ βασιλέα: προχωρώ από την παραλία προς το βασιλέα (προς την κεντρική Ασία).

ἐπὶ τροχὸν ἀναβαίνω: ανεβαίνω στον τροχό του βασιανιστηρίου, βασανίζομαι πάνω σε τροχό.

φάτις ἀνθρώπους ἀναβαίνει: διαδίδεται μεταξύ των ανθρώπων.

Ετυμ.: *ἀνά* + *βαίνω*.

ἀναβάλλω (το -α- της παραλήγουσας βραχύχρονο) (ρ.): ανεβάζω, ρίχνω πίσω, εκτινάσσω, αναβάλλω, εμποδίζω, αναστέλλω, αργοπορώ, διακινδυνεύω // **ἀναβάλλομαι** (μέσο): ντύνομαι, φορώ, ανακρούω, αρχίζω να τραγουδά με συνοδεία αυλού ή λύρας, επιβραδύνω, καθυστερώ, αναλαμβάνω δυνάμεις, αναθέτω, διακινδυνεύω, ετοιμάζω τη φωνή

μου για τραγούδι // (για ομιλία) προετοιμάζομαι // **ἀναβάλλομαι** (παθητ.): αναβάλλομαι, είμαι αντικείμενο επιβράδυνσης.

ἀναβάλλω τὰ ὄμματα: σηκώνω προς τα πάνω τα μάτια μου, ώστε να φαίνεται το άσπρο των βολβών.

ἀναβάλλω τὰ πράγματα: με προφάσεις παρεμποδίζω την εξέλιξη των πραγμάτων.

ἀναβάλλομαι μάχην: διακινδυνεύω τη μάχη.

ἀναβάλλομαι χλαῖναν: ρίχνω πάνω στους ώμους μου το πανωφόρι.

εἰς τὴν ὑστεραίαν ἀναβάλλομαι: αναβάλλω για αύριο.

Επίρρ.: **ἀναβεβλημένως** (= με καθυστέρηση, βραδέως).

Ετυμ.: *ἀνά* + *βάλλω*.

ἀναβιβάζω (ενεργ. του ρ. **ἀναβαίνω**) (ρ.): κάνω κάποιον να ανεβεί, ανεβάζω, σέρνω το πλοίο στην ξηρά, προσάγω κάποιον μάρτυρα για την υπεράσπισή μου στο δικαστήριο, αυξάνω κάτι, σηκώνω, υψώνω // **ἀναβιβάζομαι** (μέσο): επιβιβάζω κάποιον στο πλοίο, παρουσιάζω την οικογένειά μου στο δικαστήριο, για να προκαλέσω τον οίκτο των δικαστών // **ἀναβιβάζομαι** (παθητ.): αυξάνομαι, ανέρχομαι.

ἀναβιβάζω τὴν ναῦν: σέρνω το πολεμικό πλοίο έξω από τη θάλασσα στη στεριά.

ἀναβιβάζω τινὰ ἐπὶ τὸν τροχόν: ανεβάζω κάποιον στον τροχό των βασανιστηρίων, βασανίζω κάποιον.

ἀναβιβάζομαι εἰς τιμῆν: κοσμούμαι με τιμές, ανέρχομαι σε υψηλά αξιώματα.

ἀναβιβάζομαι ἐπὶ τὴν σκηνήν: παρουσιάζω στη σκηνή.

ἀναβιβάζομαι τὰς τιμὰς: υψώνω τις τιμές.

Ετυμ.: *ἀνά* + *βιβάζω*.

ἀναβιώσκομαι (αποθ. ενεργ. του ρ. **ἀναβίω** -ῶ) (ρ.): ξαναφέρνω κάποιον στη ζωή, αναζωοποιώ.

Ετυμ.: *ἀνά* + *βίω* -ῶ.

ἀναβολή (-ῆς), ἦ (ἀμβολή [-ῆς], ἦ) (ουσ.): καθετί το σωριασμένο, σωρός χώματος, επίχωμα, όχθη, πανωφόρι, αρχή, προανάκρουσμα οργάνου πριν από το τραγούδι, ύψωση φωνής // **αναβολή**, παράταση, καθυστέρηση // **ανάβαση**, υπέρβαση.

ἀναβολὰς βραχείας φοροῦσι: φορούν κοντό πανωφόρι.

ἀναβολὴ ὄρου: ανάβαση στο όρος, υπέρβαση του όρους.

A

ἀναβολήν τινος ποιῶ: ενεργῶ, ὥστε να αναβληθεῖ κάτι.

ἀναβολήν τινος ποιῶμαι: αναβάλλω κάτι, καθυστερῶ κάτι.

εἰς **ἀναβολάς** πράττω τι (ποιῶμαί τι): αναβάλλω κάτι, ἐπεῖτα ἀπὸ ἀναβολή πράττω κάτι.

ἐπὶ **ἀναβολῇ** τι ποιῶμαι: αναβάλλω κάτι.

οὐκ εἰς **ἀμβολάς**: χωρὶς ἀναβολῆς.

Ετυμ.: ἀνά + βάλλω.

ἀνάγγελος, -ος, -ον (επίθ.): ο χωρὶς ἀγγελιαφόρο.

μάχη ἀνάγγελος: μάχη στην οποία σκοτώθηκαν ὅλοι και δεν ἔμεινε κανένας να ἀνακοινῶσει την ἔκβασή της.

Ετυμ.: ἀ- (αν-) (στερ.) + ἄγγελος.

ἀνάγγελτος, -ος, -ον (επίθ.): αὐτός που δεν ἀνακοινώθηκε, μυστικός, ἀπόρητος.

Ετυμ.: ἀ- (αν-) (στερ.) + ἄγγελος (< ἄγγελλω).

ἀναγιγνώσκω (ἀναγινώσκω) (ρ.): γνωρίζω με ἀκρίβεια, ἀναγνωρίζω κάτι, διακρίνω, παραδέχομαι για δικό μου, διαβάζω.

ἀνέγνωσα (ιων.): ἐπέισα κάποιον να κάνει κάτι.

ἀνεγνώσθην: πείστηκα να πράξω κάτι.

οἱ **ἀναγινώσκοντες**: οἱ σπουδαστές.

Ετυμ.: ἀνά + γι(γ)νῶσκω.

ἀναγκάζω (το -α- της παραλήγουσας βραχύχρονο) (ρ.): ἀναγκάζω, πιέζω, ἐξαναγκάζω με επιχειρήματα, ἐπιβάλλω με τη βία, ἀποδεικνύω την ὑπαρξη ἀνάγκης, ἰσχυρίζομαι ὅτι κάτι εἶναι ἔτσι ἐξ ἀνάγκης, ὑποχρεῶνω κάποιον να ενεργήσει χωρὶς να το θέλει // **ἀναγκάζομαι** (μέσο): ἀναγκάζομαι, πιέζομαι, βασιανίζομαι.

ἀναγκάζω τινά **φεύγειν**: ἀναγκάζω κάποιον να τραπέει σε φυγή.

δεινοῖς **ἠναγκάσθην**: βασιανίστηκα.

τὰ ἠναγκασμένα: ὅσα ἔχουν ἐπιβληθεῖ διὰ της βίας.

ὑπὸ δεσμῶν ἀναγκάζομαι: πιέζομαι ἀπὸ τα δεσμά.

Ετυμ.: ἀνάγκη (με ἀναλογικό σχηματισμό προς τα εἰς -άζω ρ.) < ἀναγκαδ-j-ω > ἀναγκάζω.

ἀναγκαῖος, -α, -ον (επίθ.): αὐτός που γίνεται ἀπὸ ἀνάγκη ἢ με τη βία, αὐτός που πιέζει, αὐτός που ἀσκεῖ βία, δυνατός, πειστικός, βίαιος, ἀπει-

λητικός, συγγενής ἐξ αἵματος, χρήσιμος, ἀπαραίτητος, δυστυχημένος, κουραστικός, λυπηρός.

ἀναγκαῖα τροφή: καθημερινή τροφή.

ἀναγκαῖοι φίλοι: προσφιλεῖς συγγενεῖς.

δεσμός ἀναγκαῖος: καταπιεστική σκλαβιά.

ἐξ **ἀναγκαίου**: ἐξ ἀνάγκης.

ἡ **ἀναγκαιοτάτη πόλις**: ο ἐλάχιστος συνοικισμός.

ἡμῶν ἀναγκαῖον: ἡμέρα δουλείας.

θεῶν ἀναγκαῖον τόδε: αὐτό ἐδῶ εἶναι καθορισμένο ἀπὸ τους θεούς.

οἱ **ἀναγκαῖοι** (ως ουσ.): οἱ συγγενεῖς, ἡ συγγένεια.

οὐδὲ τὰ ἀναγκαῖα ἐξικνοῦμαι: δεν ἀνταποκρίνομαι στα ἀναγκαῖα, δεν ἔχω τα ἀπαραίτητα για τη ζωή.

πολεμισταὶ ἀναγκαῖοι: στρατιῶτες διὰ της βίας.

τὰ ἀναγκαῖα (ως ουσ.): τα ἀπαραίτητα για τη ζωή του ἀνθρώπου, τα ἀπαραίτητα (τροφή, ὕπνος κ.λπ.).

τὰ ἀναγκαῖα τοῦ βίου: τα ἀπαραίτητα για τη ζωή. **τὰ ἐκ θεοῦ ἀναγκαῖα**: οἱ φυσικοὶ νόμοι, ἡ καθορισμένη τάξη πραγμάτων.

τὸ ἀναγκαῖον (ως ουσ.): ἡ ἀνάγκη, ἡ φυλακή, τὸ ἀφοδευτήριο.

τὸ ἀναγκαιοτάτον ὕψος: τὸ ἐλάχιστο ὕψος, τὸ ἀπολύτως ἀναγκαῖο ὕψος.

Επίρρ.: **ἀναγκαῖως** (= ἀναγκαῖως, κατ' ἀνάγκην, διὰ της βίας, ἀναγκαστικά).

ἀναγκαῖως ἔχει: εἶναι ἀνάγκη, εἶναι ἀναγκαῖο.

ἀναγκαῖως λέγω: ομιλῶ μόνον ὅταν ὑπάρχει ἀνάγκη.

ἀναγκαῖως φέρω: ὑποφέρω ὅσα μπορεῖ κανεῖς να ὑποφέρει.

Ετυμ.: ἀνάγκη.

ἀνάγκη (-ῆς), ἥ (ιων. ἀναγκαῖη) (ουσ.): βία, ἐξαναγκασμός, ἀνάγκη, πεπρωμένο, μοῖρα, φυσική ἀνάγκη ἢ ἐπιθυμία, τιμωρία, κακουχία, βίαιη μεταχείριση, ἀθλιότητα, συγγένεια.

αἱ ἀνάγκαι: οἱ κακουχίες.

αἱ ἐκ θεῶν ἀνάγκαι: ἡ μοῖρα, τὸ πεπρωμένο.

ἀνάγκη (ως ἐπίρρ.): ἀναγκαστικά, με τη βία.

ἀνάγκην προστίθεμαι: ἀναγκάζω, ὑποχρεῶνω, πιέζω.

ἀνάγκην προστίθημί τι: ὑποχρεῶνω κάποιον, ἀναγκάζω κάποιον, πιέζω κάποιον.

εἰς τοῦτο ἀνάγκης συμπίπτω: σε αὐτό τὸ σημεῖο ἀνάγκης φτάνω, τόσο ἐξαναγκάζομαι.

ἐν ἀνάγκῃ ἔχομαι: πιέζομαι ἀπὸ ἀνάγκη, βρίσκομαι σε δύσκολη θέση.

ἐν ἀνάγκῃ καταλαμβάνομαι: ἀναγκάζομαι, ὑποχρεῶνομαι, βρίσκομαι σε ἀνάγκη.

ἐς *ἀνάγκας* ἄγομαι: τιμωρούμαι.
 ἢ *παρακρήμα ἀνάγκη*: ἡ ἄμεση ἀνάγκη.
κατ' ἀνάγκην ἔρπω: βρίσκομαι στην ἀθλιότητα.
πρὸς ἀνάγκην: ἀναγκαστικά, ἐξ ἀνάγκης.
 ὡς (ἦ) *ἀνάγκη ἐλέγχει*: ὅπως ἡ ἀνάγκη ἀποδεικνύει.

Ετυμ.: πιθανόν *ἀνά* + *ἀγκών* ἢ *ἀγκή*.

ἀναγορεύω (ρ.): φωνάζω δυνατά, διακηρύσσω δημοσίως, γνωστοποιῶ, δίνω διαταγή με κήρυκα, διορίζω σε αξίωμα, προάγω κάποιον, ἀνακηρύσσω // **ἀναγορεύομαι** (παθητ.): ἀνακηρύσσομαι, καλούμαι ἀπὸ ὅλους, ονομάζομαι.

ἀναγορεύω κήρυγμα: γνωστοποιῶ εἶδηση.
ἀναγορεύομαι νικηφόρος: ἀνακηρύσσομαι νικηφόρος.
ἀναγορεύομαι φιλοπάτωρ: ονομάζομαι ἀπὸ ὅλους φιλοπάτωρ.

Ετυμ.: *ἀνά* + *ἀγορεύω*.

ἀνάγραπτος, -ος, -ον (επίθ.): ὁ γραμμένος, αὐτὸς τοῦ ὁποῖου τὸ ὄνομα εἶναι ἐκτεθειμένο σε ἐπιγραφή // ὁ ζωγραφισμένος.

Ετυμ.: *ἀναγράφω* < *ἀνά* + *γράφω*.

ἀναγραφή (-ῆς), ἦ (ουσ.): γραφή τῶν νόμων καὶ τῶν συνθηκῶν, περιγραφή, δημόσιο ἔγγραφο, πίνακας, κατάλογος.

ἢ *ἀκρίβεια τῆς ἀναγραφῆς*: ἡ ἀκρίβεια τῆς περιγραφῆς.
συναλλαγμάτων ἀναγραφαί: ἐγγραφές ἐμπορικῶν πράξεων.

Ετυμ.: *ἀναγράφω* < *ἀνά* + *γράφω*.

ἀναγράφω (το -α- τῆς παραλήγουσας βραχύχρονο) (ρ.): χαράζω σε πλάκες που στήνονται σε δημόσια θέα, ἀναγράφω, ἀνεγείρω στήλη με ἐπιγραφή, ἀναφέρω, περιγράφω // **ἀναγράφομαι** (μέσο): καταγράφω, δίνω ὄνομα // **ἀναγράφομαι** (παθητ.): καταγράφομαι σε δημόσιο πίνακα, λογαριάζομαι.

ἀναγράφω στήλην: στήνω στήλη που ἔχει ἐπιγραφή.
στήλιτην ἀναγράφω: στήλιτεῦω κάποιον, γράφω τὸ ὄνομα κάποιου σε στήλη, γὰρ νὰ τὸν κατηγορήσω, ατιμάζω κάποιον.

ἀναγράφομαι εὐεργέτης: ἐγγράφομαι σε δημόσιο πίνακα ὡς εὐεργέτης.

ἀναγράφομαι συνθήκας: καταγράφω τοὺς ὅρους συνθήκης.

Ετυμ.: *ἀνά* + *γράφω*.

ἀνάγω (το -α- τῆς παραλήγουσας βραχύχρονο) (ρ.): οδηγῶ πρὸς τὰ πάνω, μεταφέρω // ἀνάγομαι στὴ θάλασσα, σηκώνω τὴν ἀγκυρα, οδηγῶ σε ἄλλη χώρα διὰ μέσου τῆς θάλασσας, ἀνεβάζω, οδηγῶ ἀπὸ τὴν παραλία πρὸς τὰ μεσόγεια // σέρνω τὸ χορὸ, σηκώνω, πανηγυρίζω, ἐξυψώνω, τραγουδῶ, περιορίζω, φέρνω πίσω, υπολογίζω, ἀνατρέφω // ἀναφέρομαι στοὺς ἀρχόντες // (αμτβ.) οπισθοχωρῶ, υποχωρῶ, ἀποσύρομαι // **ἀνάγομαι** (μέσο καὶ παθητ.): οδηγούμαι, ἀνοίγομαι στα ἀνοιχτά, ἀποπλέω, κάνω πανιά, περισυλλέγω.

ἀνάγω αἶμα: ξερνῶ αἶμα.
ἀνάγω ἔορτήν: γιορτάζω, πανηγυρίζω.
ἀνάγω εἰς ἀσφάλειαν: βασιζομαι στὴν ἀσφάλεια.
ἀνάγω εἰς τιμὴν: ἀνυψώνω σε τιμὴ.
ἀνάγω θυσίαν: θυσιάζω.
ἀνάγω κάρα: σηκώνω τὸ κεφάλι.
ἀνάγω ναῦν: ἀνοίγω στὸ πέλαγος πολεμικὸ πλοῖο.
ἀνάγω παρὰ (ὡς) βασιλέα: οδηγῶ ἀπὸ τὴν παραλία πρὸς τὸ βασιλιά (πρὸς τὰ ἐνδότερα).
ἀνάγω τὰς ἡμέρας πρὸς τὸ μαντεῖον: υπολογίζω τὶς μέρες σύμφωνα με τὸ χρησμό.
ἀνάγω τι εἰς τινα: ἀποδίδω κάποια πράξη σε κάποιον.
ἀνάγω τι εἰς τὸν δῆμον: παρουσιάζω ἢ ἀναφέρω κάτι στὴν ἐκκλησία τοῦ δήμου.
ἀνάγω τινὰ ἐπὶ τὴν συγγραφὴν: παραπέμω κάποιον στοὺς ὅρους τοῦ συμβολαίου.
ἀνάγω φάλαγγα: ἀναπτύσσω τὸ μέτωπο φάλαγγας.
ἀνάγω ὡς εἰς ἐλάχιστον: περιορίζω στὸ ἐλάχιστο.
ἐπὶ πόδα ἀνάγω (ἀνάγω ἐπὶ σκέλος): υποχωρῶ ἔχοντας τὸ πρόσωπο πρὸς τοὺς ἐχθροὺς, χωρὶς νὰ στρέψω πρὸς αὐτοὺς τὰ νῶτα, πηγαίνω πίσω πίσω.
ὀδόντας ἀνάγω: βγάζω δόντια.
τὸν λόγον ἐπ' ἀρχὴν ἀνάγω: ξαναφέρνω τὸ λόγο στὸ ἀρχικὸ σημεῖο.

χορὸν ἀνάγω: σέρνω τὸ χορὸ.
ἀνάγομαι τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους: περισυλλέγω, ὕστερα ἀπὸ ἀνακαχή, τοὺς νεκροὺς γιὰ ἐνταφιασμό.

ἀνάγομαι ὡς ἐρωτήσων: «ἀνοίγω πανιά» γιὰ νὰ ρωτήσω, ετοιμάζομαι νὰ ρωτήσω.

ἢ *ναὺς ἀνάγεται*: τὸ πλοῖο ἀνοίγεται στὸ πέλαγος, τὸ πλοῖο ἀποπλέει.

Ετυμ.: *ἀνά* + *ἄγω* (θέμα *αγ-*) // (λατ.) *ago*.

ἀναγωγή (-ῆς), ἦ (ουσ.): πορεία πρὸς τὰ πάνω, ἀνέβασμα, τὸ ἀνοίγμα πλοῖου στὸ πέλαγος, ἀναχώρηση, ἐπαναφορὰ, ἐξύψωση, ἐπιστροφή, ἀπόδοσι, ἀποζημίωση, ἀνατροφή.

αἵματος ἀναγωγή: αἰμόπτυση.

A

ἀναγωγή γίνεται: γίνεται απόπλους, γίνεται σαλπάρισμα.

ἀναγωγή ἔστι: υπάρχει αποζημίωση, δόθηκε αποζημίωση.

ἀναγωγήν ποιῶμαι: ζητώ αποζημίωση, αναφέρω στους ἄρχοντες ζητώντας να δώσω πίσω το δούλο που αγόρασα και να πάρω από τον πωλητή τα χρήματα, διότι ο δούλος είχε κάποιο ελάττωμα.

ἀναγωγῆς τυγχάνω: παίρνω αποζημίωση.

πτύελον ἀναγωγή: φτύσιμο φλεγμάτων.

Ετυμ.: ἀνάγω < ἀνά + ἄγω (< θέμα αγ-) // (λατ.) ago.

ἀναδείκνυμι (ἀναδεικνύω) (ρ.): σηκώνω ψηλά και δείχνω, αναδεικνύω, επιδεικνύω, γνωστοποιώ, διακηρύσσω, ανοίγω, εγκαινιάζω, καθιερώνω.

ἀναδείκνυμι ἀσπίδα: σηκώνω την ασπίδα ως σύνθημα.

ἀναδείκνυμι σημεῖον: κάνω σήμα, δίνω το σύνθημα, δίνω εντολή με σήμα.

ἀναδείκνυμι τινα βασιλέα: ανακηρύσσω κάποιον βασιλιά (= στο αξίωμα του βασιλιά).

ἱερά ἀναδείκνυμι: εγκαινιάζω τους ναούς, καθιερώνω τους ναούς.

πύλας ἀναδείκνυμι: ανοίγω τις πύλες και δείχνω τα ευρισκόμενα εντός.

Ετυμ.: ἀνά + δείκνυμι.

ἀνάδελφος, -ος, -ον (επίθ.): ο χωρίς αδελφό ή αδελφή, ο χωρίς αδελφία.

Ετυμ.: α- (αν-) (στερ.) + ἀδελφός.

ἀναδέχομαι (ρ.): παίρνω, δέχομαι, παραδέχομαι, υποκύπτω, αναλαμβάνω να κάνω κάτι, δίνω υπόσχεση ή εγγύηση.

ἀναδέχομαι την αἰτίαν: αποδέχομαι την κατηγορία.

ἀναδέχομαι τοὺς δανειστάς: αναλαμβάνω να ικανοποιήσω τους δανειστές.

Ετυμ.: ἀνά + δέχομαι.

ἀναδέω -ῶ (ρ.): δένω ψηλά ή τριγύρω, στεφανώνω, ανάγω το γένος μου σε κάποιον αρχηγέτη, ρυμουλικά // **ἀναδέομαι -οῦμαι** (μέσο): στεφανώνομαι, εφοδιάζομαι, δένω ολόγυρα με σχοινί, δένω ψηλά // (για πλοία) ρυμουλικά // (μτφ.) κάνω να εξαρτάται κάτι από κάτι άλλο.

ἀναδῶ τινα εὐαγγέλια: στεφανώνω κάποιον για τις καλές ειδήσεις που έφερε.

ἀναδῶ τινα στεφάνους: περιτέφω κάποιον με στεφάνια, στεφανώνω κάποιον.

Ετυμ.: ἀνά + δέω -ῶ (= δένω).

ἀνάδικος, -ος, -ον (επίθ.): αυτός που ξαναδικάστηκε, αυτός που δικάζεται για δεύτερη φορά, αυτός του οποίου η δίκη αναθεωρήθηκε ή πρέπει να αναθεωρηθεί.

δίκαι ἀνάδικαι γίνονται: ξαναδικάζονται υποθέσεις που έχουν εκδικασθεί, ξαναγίνονται δίκες.

ψῆφον ἀνάδικον καθίστημι: αναιρώ προηγούμενη απόφαση (μετά από έφεση).

Ετυμ.: ἀνά + δίκη.

ἀνάδοτος, -ος, -ον (επίθ.): αυτός που επιστρέφεται, ο αποδιδόμενος, ο επιστρεφόμενος.

Ετυμ.: ἀνά + δοτός (< δίδωμι).

ἀναδύομαι (ρ.): ανεβαίνω (κυρίως από τη θάλασσα), ανατέλλω, ανεβαίνω στην επιφάνεια, υποχωρώ, οπισθοχωρώ, αποσύρομαι, αποφεύγω, τραβιέμαι πίσω, αθετώ, αλλάζω σκοπό.

Ἄφροδιτη ἀναδυομένη (έργο του Απελλού): Αφροδίτη που αναδύεται.

ἀναδύομαι πόλεμον: αποφεύγω τον πόλεμο.

Ετυμ.: ἀνά + δύομαι.

ἀνάδυσις (-εως), ἦ (ουσ.): υποχώρηση, διαφυγή, άνοδος στην επιφάνεια από το βάθος της θάλασσας, αναίρεση λόγου, αθέτηση υπόσχεσης, ανάκληση ομολογίας, αποφυγή (κυρίως υπηρέτησης στο στρατό), καθυστέρηση.

Ετυμ.: ἀναδύομαι < ἀνά + δύομαι.

ἀναζεύγνυμι (ρ.): ξαναζεύω τα ζώα, ετοιμάζομαι για νέο ξεκίνημα, αλλάζω θέση, αποχωρώ για άλλον τόπο, επανέρχομαι στην πατρίδα.

ἀναζεύγνυμι ἐπ' οἴκου: επανέρχομαι στην πατρίδα.

ἀναζεύγνυμι τὰς ναῦς: επαναφέρω τα πλοία.

ἀναζεύγνυμι τὸ στρατόπεδον: διαλύω το στρατόπεδο.

Ετυμ.: ἀνά + ζεύγνυμι.

ἀνάθεσις (-εως), ἦ (ουσ.): αφιέρωση αναθημάτων στους ναούς, αναβολή.

εἰς ἀνάθεσιν τοῖς θεοῖς: ως ανάθημα (= αφιέρωμα) στους θεούς.

Ετυμ.: ἀνά + θέσις (< τίθημι).

ἀνάθημα (-ατος), τὸ (ουσ.): αφιέρωμα, στόλισμα, κόσμημα.

Ετυμ.: ἀνατίθημι.

ἀναθρέω -ῶ (ρ.): βλέπω προς τα πάνω, παρατηρώ με προσοχή, βλέπω από κοντά // **ἀναθρέομαι -οῦμαι** (παθητ.): εξετάζομαι, ανασκοπούμαι, συγκρίνομαι.

τὰ **ἀναθρούμενα**: τα ανασκοπούμενα.

Ετυμ.: ἀνά + ἄθρέω -ῶ (= παρατηρώ, βλέπω με προσοχή).

ἀναθρώσκω (ἀναθρώσκω) (ρ.): αναπηδά, πετάγομαι επάνω, τινάζομαι επάνω.

ἀναθρώσκει ἐπὶ τὸν ἵππον: με άλμα πηδά πάνω στο ἄλογο.

Ετυμ.: ἀνά + θρώσκω (< ρίζα *θερ-, θορ-*).

ἀναιδεία (-ας), ἡ (ουσ.): αυθάδεια, αδιαντροπιά, θράσος.

ἀναιδείας ἐπέβησαν: ἐφθασαν στο ἄκρο της αδιαντροπιάς.

εἰς τοῦθ' ἦκεν ἀναιδείας: σ' αυτό το σημείο θρασύτητας ἐφτασε, σε τέτοια αυθάδεια ἐφτασε.

Ετυμ.: ἀναιδής < α- (αν-) (στερ.) + αἰδώς (= ντροπή).

ἀναιδής, -ής, -ές (επίθ.): ο χωρίς ντροπή, θρασύς, ἀναίσχυντος, σκληρός, ἀνελέητος.

ἐνθα τάναιδές κρατεῖ: ὅπου βασιλεύει η αυθάδεια. **ἐπὶ τὸ ἀναιδέστερον τρέπομαι**: γίνομαι περισσότερο αυθάδης, στρέφομαι σε μεγαλύτερη αδιαντροπιά. **τὸ ἀναιδές** (ως ουσ.): η ἀναιδεια.

Επίρρ.: ἀναιδώς (= με θρασύτητα, αδιάντροπα, σκληρά).

Ετυμ.: α- (αν-) (στερ.) + αἰδώς (= ντροπή).

ἀναινόμαι (ρ.): αρνούμαι, απορρίπτω, αποκρούω, περιφρονώ, δικαιολογώ, μετανοώ, δυσανασχετώ.

οὐδ' αὐτὸς ἀναινόμαι: οὔτε ἐγὼ ο ἴδιος το αρνούμαι.

Ετυμ.: πρόθ. ἀνά ή α- (αν-) (στερ.) + αἶνος.

ἀναίρεσις (-εως), ἡ (ουσ.): σήκωμα των νεκρών, περισυλλογή πτωμάτων, ενταφιασμός, περισυλλογή οστών, επιχείρηση, ανασκευή επιχειρημάτων, καταστροφή, κατεδάφιση, φόνος.

ἀναίρεσιν δίδωμί τινι: επιτρέπω σε κάποιον την περισυλλογή των νεκρών για ταφή.

ἀναίρεσις ἔργων: επιχείρηση για ἔργα.

ἀναίρεσις λόγων: ανασκευή επιχειρημάτων.

ἀναίρεσις νεκρῶν: το σήκωμα και η ταφή των νεκρών.

ἀναίρεσις νόμου: ἀκύρωση νόμου.

ἀναίρεσις ὄπλων: το πάρσιμο των ὄπλων.

ἀναίρεσις τειχῶν καὶ πόλεων: καταστροφή των τειχῶν και των πόλεων.

ναυαγίων ἀναίρεσις: περισυλλογή των ναυαγίων.

σπένδομαι ἀναίρεσιν τῶν νεκρῶν: κάνω ανακωχή με τον ὄρο να μου επιτραπεί η περισυλλογή και ο ενταφιασμός των νεκρών.

Ετυμ.: ἀναιρέω -ῶ (< α- [αν-] [στερ.] + αἰρέω -ῶ).

ἀναιρέω -ῶ (ρ.): (επί ανθρώπων) σκοτώνω, εκδιώκω // (επί νόμων-συνθηκών) ακυρώνω, καταργώ // (επί πολιτεύματος) καταλύω // (επί λόγων) ανασκευάζω // (επί θεῶν-χρησμών) χρησιμοδοτώ, ορίζω, δίνω ἀπάντηση // (επί νεκρῶν) περισυλλέγω και ενταφιάζω // (επί πραγμάτων) σηκώνω επάνω, παίρνω στα χέρια μου, απομακρύνω, μεταφέρω, καταστρέφω, γκρεμίζω, αφήνω κατά μέρος // **ἀναιρέομαι -οῦμαι** (μέσο): δέχομαι, παίρνω για τον εαυτό μου, παίρνω στα χέρια μου, σηκώνω, κερδίζω, περισυλλέγω, σηκώνω τα πτώματα των νεκρῶν προς ταφή, ενταφιάζω, αναλαμβάνω, επιχειρώ, παίρνω στην αγκαλιά μου, απολαμβάνω, αποσύρω, ακυρώνω, εξαιλέω, διαγράφω, αρχίζω, καταβάλλω, σκοτώνω, καταστρέφω, αφαιρώ, νικά, αποκτώ, απαιτώ, δανείζομαι χρήματα, συλλαμβάνω (μένω ἔγκυος).

ἀναιρῶ μαρτυρίαν: ακυρώνω μαρτυρία.

ἀναιρῶ τὴν πολιτείαν: καταλύω το πολίτευμα, ἀντρέπω το δημοκρατικό πολίτευμα.

ἀναιρῶ τοὺς λόγους: ανασκευάζω τα λόγια.

ἀναιρῶ τοὺς νόμους: ακυρώνω ή καταργώ τους νόμους.

ἀναιρῶ τοὺς πεσόντας: περισυλλέγω και ενταφιάζω τους νεκρούς.

ἀνεῖλε θεοῖς οὓς ἔδει θύειν: ὀρισε με χρησμούς τους θεούς στους οποίους ἔπρεπε να θυσιάσουν.

ἡ ἀναιροῦσα ψήφος: η καταδικαστική ψήφος.

ἡ πεπρωμένη ἀναιρεῖ: η μοίρα (ο θεός) αφαιρεί τη ζωή.

μαντείας ἀναιρῶ: δίνω χρησμό.

ὁ θεός (ἡ Πυθία) ἀνεῖλε: ο θεός (η Πυθία) χρησιμοδότησε.

ἀναιρεῖται ὁ ἀνὴρ: σκοτώνεται ο ἄνδρας (ἄνθρωπος).

ἀναιροῦμαι ἀγῶνας: κερδίζω αγώνες.

ἀναιροῦμαι ἄθλα: κερδίζω βραβεῖα.

ἀναιροῦμαι γνῶμην: αποδέχομαι ως δική μου ἄποψη.

ἀναιροῦμαι ἔχθραν: εχθρεύομαι.

ἀναιροῦμαι κληρον: κερδίζω την κληρονομιά, αποκτώ την κληρονομιά.